

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 2. TRAVNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 61

Intervju:
Stipan Jaramzović

**Novi vandalizam na
katoličkom groblju u Subotici**

**Bezimeni
opet ruše**

TEMA BROJA: REALIZACIJA SOCIJALNOG OSIGURANJA IZMEĐU SCG I HRVATSKE

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa IV, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD, Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

OBJEKT Gulyás CSÁRDA

~čarda, farma nojeva, sobe za izdavanje~

Ludoški šor 106

24418 ŠUPLJAK

Telefon: 024/758-093, 758-082

• DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA"
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA

- 30% BONUS

- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA

- 12 RATA OD PENZIJE

- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA

za putnička vozila

- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERŠPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Kersko groblje u Subotici

Novi vandalizam na starome mjestu.....6-9

Zajednički zahtjevi nacionalnih vijeća

Podsjećanje na obveze.....10,11

Intervju

Stipan Jaramazović.....12-14

Skupština APV

Novi proračun i tri fakulteta.....15

Sporazum o socijalnom osiguranju

Prva godina Konvencije.....16,17

Udruga protjeranih Hrvata

Prioritet mirovina.....18,19

Izložba 1.100-godišnje veze Hrvata i Mađara

Dobar primjer.....21

DSHV u Starom Žedniku

Zajedno k političkoj integraciji.....23

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav ŽigmanovDIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Nada Sudarević, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Ohrabreni vandali

Budući da policija nije otkrila počinitelje vandalizma na katoličkom Kerskom groblju u Subotici prije dva mjeseca, vandali su se ohrabрили i proteklog vikenda nedjelo ponovili. I to još razornije i drskije – porušeno je 96 križeva, srušeno tridesetak kamenih vaza, iščupano je više klupa i oštećeno nekoliko nadgrobničkih spomenika. Nakon ovoga gotovo da se više nitko, osim ponekog dužnosnika u kurtoaznoj izjavi, ne nada da će akteri ovog rušenja biti imenovani.

U isto vrijeme u Vojvodini se dogodilo još nekoliko incidenata usmjerenih protiv manjina: oštećen je Slovački dom i razbijena su stakla na slovačkoj evangeliističkoj crkvi u Bačkoj Palanci, a u Đurđevu je uklonjeno nekoliko dvojezičnih naziva ulica i naseljenog mjesta, razbijeni su prozori na nekoliko kuća čiji su vlasnici građani rusinske nacionalnosti, uz ispisivanje parola »Rusini selite se«. Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Ivanović u izjavama medijima rekao je da je na djelu »val poruka pripadnicima manjina da nisu poželjne ovdje«.

Ako su Hrvati od ranije konstantna meta političkih ekstremista, ili samo huligana, uočljivo je pokretanje incidenata i prema ostalim manjinskim zajednicama u Vojvodini. Protiv Slovaka godinama unazad nisu zabilježeni nacionalistički ispadi, a i Rusini su do sada bivali više-manje pošteđeni. Sad je ovo izgleda nova situacija, ali država ne demonstrira volju da ovakvom razvoju stane na put. Svojim nečinjenjem, ili nedovoljnim činjenjem, ona otvara prostor za daljnje širenje protumanjinskog prostakluka.

Sve ovo događa se u trokutu čije tri isturene točke čine: opće jačanje radikalizma u Srbiji, eskalacija nasilja na Kosovu s neciviliziranom reakcijom u srbijanskim gradovima, te nedovoljno iskren odnos države prema nacionalnim manjinama i njihovim institucijama. Upravo ovo treće najbolje je okarakterizirala predsjednica Slovačkog nacionalnog vijeća Ana Mikanova-Tomanova izjavom, kako je Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina u SCG »europski«, ali da je njegova primjena »balkanska«, te da manjine ne smiju biti »vizit karta ove države za Europu«.

Država je osnovala vijeća nacionalnih manjina kako bi imala čime mahati pred Zapadom, ali nije osigurala sredstva za njihovo funkcioniranje. Predsjednik Rusinskog nacionalnog vijeća Rafail Ruskovski bio je ovih dana slikovit: »Nacionalna vijeća smještena su na razinu elementarne nepogode, za njihovo financiranje predviđena su sredstva iz proračunske rezerve.« Ako i toga bude.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 25. 3.

Hrvatska Vlada i Srbi u
Hrvatskoj prevladali
nesporazume, suradnja
se nastavlja

NEDJELJA, 28. 3.

Miroljub Labus:
Srbija u EU do 2010. godine

PONEDJELJAK, 29. 3.

Vijeće stranih investitora:
U Srbiji nestabilni poslovni
uvjeti, spore reforme

PETAK, 26. 3.

Zoran Šami (DSS) izabran za
predsjednika Skupštine SCG

SUBOTA, 27. 3.

Vandalizam s nacionalnim
predznakom u Subotici,
Bačkoj Palanci i Đurđevu

UTORAK, 30. 3.

Vojvodina dobila proračun
i tri fakulteta

SRIJEDA, 31. 3.

Haški tribunal službeno optužio
jos šestoricu bosanskih Hrvata
za ratne zločine nad
Muslimanima u Bosni

POSTUPAN NAPREDAK

S obzirom na traumatično iskustvo koje smo imali s tzv. krajinom, koja je kreirana i voljom današnjih Srba povratnika, relativno je visok stupanj spremnosti na suživot s njima. To govori da se iz razdoblja u kojem su odnosi Hrvata i Srba bili opterećeni radikalnim sukobima postupno ide prema konstruktivnom ozračju. Izoliranih će incidenata biti još dugo, jer je tzv. krajina u hrvatskim okvirima golemo područje s razbacanim, zabitim selima, koja nije lako nadzirati. No, država mora pojačati razinu sigurnosti. **Saša Mrduljaš**, politolog, »Večernji list«, ožujka 2004.

VELIKE I MALE MANJINE

Predložena izmjena Zakona o izboru narodnih zastupnika unekoliko je podijelila (manjinska nacionalna) vijeća, konkretno Rusine i Mađare, pošto su oni prihvatili, to po našem sudu, direktno favoriziranje dviju političkih stranaka,

dvije najbrojnije nacionalne zajednice – Mađara i Bošnjaka, umjesto da se osigura odgovarajuće prisustvo predstavnika manjina u Skupštini Srbije. Za sve ostale zajednice, a vjerujem da će to prihvatiti i Mađari i Bošnjaci, prihvatljiv je rumunjski ili hrvatski model predstavljanja nacionalnih zajednica u parlamentu.

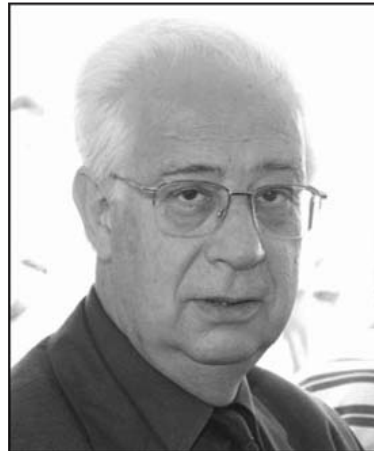
Prema prvom modelu, sve zajednice, bez obzira na brojnost, imaju po jednog zastupnika, dok je u Hrvatskom saboru uvažen kriterij brojnosti, te Srbi imaju po tri zastupnika, Talijani i Mađari po jednog, dok svi ostali formiraju manjinsku listu, pa biraju jednog zajedničkog. Ustavnom poveljom SCG previđeno je da nacionalne zajednice moraju biti zastupljene u parlamentima, ali je nakon izbora u studenome, zbog izbornog zakona, izostala parlamentarna zastupljenost stranaka nacionalnih manjina, pa i lista na kojima su participirali. **Rafail Ruskovski**, pokrajinski tajnik za informiranje i predsjednik Nacionalnog vijeća Rusina.

IZVUČENO IZ KONTEKSTA

»Nečija zemlja«, ma kako se nekima činila kvalitetnijom od ostalih HTV-ovih dokumentaraca, ipak ima jaki naboj nepravde uglavnom prema Srbima. Kod hrvatskih prognanika može probuditi opravdani žal i ogorčenje. Politički je osjetljiva, jer ju je sponzorirao OESS, koji s povratkom Srba u Hrvatsku nikad nije ni bio zadovoljan. Poručuje se da je od interesa za cijelo hrvatsko društvo i važna je u kontekstu eurointegracijskih procesa. No, nepravde učinjene Srbima, a to je pokazao i ovaj serijal, izvađene su iz konteksta krvavog rata, koji su Hrvatskoj nametnule Srbija i bivša JNA. Kad se gleda ta emisija, stječe se dojam da su Srbi najveće žrtve rata. Hoće li OESS financirati i serijal o drugim žrtvama rata, stotinama tisuća Hrvata i Bošnjaka, koji su pred četničkim nožem napustili svoje domove i danas se, za razliku od Srba koje Hrvatska prima, nema ju kamo vratiti. Strah u Hrvata je prevelik za povratak u Republiku Srpsku, kuće su im zapaljene, obnova tek na pomolu... Preostaju stoga samo rijetki povratci u banjalučku okolicu, čije lokalne vlasti tvrde da im je sigurnost zajamčena. Ali, ne i egzistencija, što je dovoljan razlog da ostanu u Hrvatskoj, gdje su se već nekako snašli. **Miroslava Rožanković**, »Vjesnik«, 29. ožujka 2004.

UTJECAJ S DRUGE STRANE GRANE

To će (događaji na Kosovu i u Srbiji) svakako imati utjecaja na hrvatsko približavanje Europskoj uniji. Naime, svako događanje u našem susjedstvu koje ima negativan predznak,

nužno utječe ne samo na naš politički položaj u cjelini, već i na gospodarske, prometne, kulturne i druge odnose. Dakle, Hrvatskoj je u interesu da stanje u susjedstvu bude središnje, mirno i da svjedoči o normalnom stanju u regiji, čime se i Hrvatskoj omogućuje kvalitetna i normalna suradnja sa susjedima. **Ivica Maštruko**, savjetnik predsjednika Republike Hrvatske za vanjsku politiku, »Vjesnik«, 28. ožujka 2004.

STRAŠNI GENOCID

Optužujemo Mila Đukanovića za najdrastičniji genocid nad Crnom Gorom i zato zahtijevamo njegovu ostavku. Također, SNS još jednom traži da protiv Đukanovića, Backovića i drugih, koji su sudjelovali u pokušaju poništavanja srpskog jezika, nadležni državni organi pokrenu krivični postupak. **Novak Radulović**, funkcionar Srpske narodne stranke, povodom odluke Ministarstva prosvjete Crne Gore da se nastavni predmet »srpski jezik i književnost« preimenuje u »materinji jezik i književnost«, B92, 26. ožujka 2004.

NISU GUME GORJELE

Priznanje krivice admirala Miodraga Jokića moglo bi pomoći da mnogi u Crnoj Gori konačno shvate – u Dubrovniku nisu »gorjele gume«. Zločin je bio stvaran i organiziran – admiral je to ovjerio. Time se otvara put za odstupnicu od kolektivne odgovornosti za taj ratni zločin. Ali to je tek početak – slijedi otvaranje pitanja odgovornosti svih ideologa i praktičara nasilnog prekrajanja granica. **Branko Vojičić**, novinar, podgorički »Monitor«, 26. ožujka 2004.

Dujizmi

- ✓ *Da nema samokritike u nas ne bi bilo kritike;*
- ✓ *Pod plaštom demokracije ostasmo goli i bosi!;*
- ✓ *Kad se zahladne odnosi, među stranama najlakše plane;*
- ✓ *Mi i svijet? Dva svijeta.*

Dujo Runje

Usamljen poziv jednog Vojvođanina

Živjelo prijateljstvo

Uranim jutarnjim satima 18. ožujka, na zgradi Skupštine općine Pančevo ispisana su dva grafita – »Živjelo srpsko-albansko prijateljstvo« i »Ne damo naše Albance«. Iako se pisac spomenutih grafita sakrio iza pseudonima Vojvođani, njegov je identitet otkriven veoma brzo, riječ je o građaninu Nenadu Živkoviću. Namjerno ističemo ovo građaninu, a ne neko drugo, recimo, profesionalno Živkovićevu svojstvo, kako to čine oni koje je čin ovog građanina zgrozio do te mjere, da su zatražili njegovu smjenu s mjesta glavnog i odgovornog urednika Pančevca.

Pančevački su grafiti, s pravom, postali predmet medijske pozornosti. Nekoliko stvari, ipak, zaslužuju kraći osvrt. Želimo, najprije, istaći kako razumijemo potrebu građanina Živkovića da, na način na koji je to učinio, demonstrira svoj politički stav. U situaciji kada su se pojedini srbijanski mediji ponašali kao da se na Kosovu ništa ne događa, a drugi pretjerivali u pogledu ubijenih Srba, vodeći više računa o nepolitičkim sentimentima, nego o činjenicama, zid općine pokazao se kao sjajno rješenje. Iako su vrlo brzo, već istog dana uklonjeni, grafiti su posredstvom medija kolportirani i najširoj javnosti stavljeni na uvid. Krhki element dnevnog tiska osigurao im je trajnost. Ali, ne samo to. Medijskim napisima grafiti su 'vraćeni' tamo gdje im je i mjesto – na zgradu Skupštine općine. **NADREALNA PORUKA:** Druga stvar. Držimo da građanin Živković nije slučajno ispisao spomenute grafite baš na zgradi općine. Riječ je o javnoj, državnoj instituciji, dakle, državi samoj. Velik dio odgovornosti za nezavidan položaj kosovskih Srba snosi država Srbija. Umjesto da promovira politiku kojom će se marginalizirati ekstremisti, ona je kriminalizacijom zahtjeva za nezavisnošću Kosova radikalizirala prilike do te mjere da je danas Srbima lakše pješice stići na Mjesec, nego do multietničkog Kosova.

Treća stvar. Što je užasnulo nacionaliste? Sadržaj samih grafita ili, možda, činjenica da se u Srbiji našao netko tko je, upravo dok je bijesna rulja na ulicama uzvikivala: »Ubij, ubij Šiptara; Ubij, zakolji, da Šiptar ne postoji...«, smatrao za potrebno inzistirati na prijateljstvu Srba i Albanaca? U svjetlu zapaljenih džamija i razbijenih izloga, »Živjeli!« srpsko-albanskom prijateljstvu djeluje posve nadrealno, kao težak eksczes iza kojeg može stati samo osoba vrlo reducirane moći suđenja. Ali, ono što je u ovom slučaju ne-normalno, to nisu Živkovićevi grafiti, nego srbijanske prilike u kojima »Živjelo prijateljstvo!« djeluje kao užasan, nedopustiv ispad. Nije, naime, problem u tome što autor grafita vjeruje da odnosi između Srba i Albanaca nisu nepovratno regresirali u mržnju, nego

*Kamen bačen na
izlog radnje
ovdašnjeg
Vojvođanina
albanske
nacionalnosti
razbio je,
zapravo, mit koji
su Vojvođani*

Piše:
Pavel Domonji

*izgradili o sebi,
kao osobama čiji
je identitet
izgrađen na
principima
multikulturali-
zma, civilnog
društva, ljudskih
prava, nenasilja
i tolerancije*

što tu vjeru većina drži za iluziju. Nije problem Živkovićeva nada da još uvijek postoje oblici solidarnosti koji omogućuju reprodukciju humanističkih vrijednosti, nego u tome što je većina izgubila svaku nadu, a prihvatila mržnju. Nije problem u tome što je Živković, sam ili uz asistenciju Dunje Šašić, ispisivao grafite, nego je problem u tome što je novom nacionalističkom mobilizacijom i pozivima na opći etnički konsenzus njegova gesta okvalificirana i otpisana kao nedopustiva! Čemu, uostalom, na ovim prostorima i služe nacionalističke homogenizacije? Čemu, ako ne tome da prikriju oskudne modernizacijske učinke i ogroman građanski deficit ovdašnje kulture?!

RAZBIJEN MIT O TOLERANTNIM VOJVOĐANIMA: U pogledu karaktera srbijanske kulture građanin Živković, vjerujemo, nije imao nikakvih sumnji i iluzija. Njegove se, pak, iluzije kriju u nečem drugom. Potpisujući grafit – Ne damo naše Albance, s Vojvođani, Živković je ukazao na to gdje se, zapravo, kriju njegove iluzije. Nada da bi se »Vojvođani« mogli usprotiviti osvetničkom bijesu i ustati u zaštitu svojih rijetkih sugrađana albanske nacionalnosti pokazala se je, i to ne sada prvi puta, kao uzaludna. Kako je pokrajinskim parlamentarcima predloženo, u Vojvodini je od 17. do 21. ožujka zabilježeno 40 napada na objekte čiji su vlasnici Albanci i muslimani. Kamen bačen na izlog radnje ovdašnjeg Vojvođanina albanske nacionalnosti razbio je, zapravo, mit koji su Vojvođani izgradili o sebi, kao osobama čiji je identitet izgrađen na principima multikulturalizma, civilnog društva, ljudskih prava, nenasilja i tolerancije. Sve one negativne osobine koje su, kulturrasističkom konstrukcijom vlastitog identiteta, pripisane drugima, sva ona iracionalna, zapaljiva smjesa laži, etničke mržnje i nacionalističkog nasilja, odjednom se pokazala kao potisnuti, ali sastavni dio vojvođanskog identiteta.

Napokon, čemu služi laž izgovorena od strane jednog vojvođanskog stranačkog lidera, kako u Vojvodini nitko nikada nije napadao Albance, niti pripadnike bilo kojih nacionalnih manjina!? A što se to događalo s Albancima u Vojvodini tokom NATO intervencije? Što se to događalo s Hrvatima na početku 90-tih ili, recimo, ovih dana u Subotici, Bačkoj Palanci, Đurđevu? Čija su groblja demolirana a prozori razbijani? Čemu, doista, služe takve laži? Zar samo tome da se usamljeni poziv na prijateljstvo obesmisli, a Živković diskreditira i lakše smijeni s mjesta urednika najstarijeg tjednika na Balkanu?

Autor je šef Novosadskog ureda
Helsinškog odbora za ljudska prava

Ponovno sknavljenje grobova na Kerskom groblju u Subotici

Novi vandalizam

Piše: Dušica Dulić

Porušeno 96 križeva, razbijeno ili porušeno tridesetak kamenih vaza,

Na subotičkom Kerskom groblju u noći između petka i subote, 26. i 27. ožujka 2004. godine, dogodio se novi vandalski čin. Otkrili su ga u subotu ujutro vjernici koji su, poslije misa za svoje pokojne, došli na groblje.

Ovoga puta je, prema izjavi grobljara *Stipana Šipoša*, porušeno 96 križeva, raz-

bijeno ili porušeno tridesetak kamenih vaza, porušeno nekoliko klupa i oštećeno nekoliko spomenika.

»Očito se radi o pravom 'divljanju' na groblju. Bez obzira tko su počinitelji i hoće li ovog puta biti uhićeni, činjenica je da se to, i ovog puta, nakon dva mjeseca, dogodilo na groblju u kojem se uglavnom sa-

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine

Apeli nisu dovoljni

»**T**ijekom protekloga vikenda dogodila su se tri bezumna događaja: nepoznati počinitelji oštetili su Slovački dom i Slovačku evangelističku crkvu u Bačkoj Palanci, oskrnavili oko sto grobova na subotičkom Kerskom katoličkom groblju, a u mjestu Đurđevu, općina Žabalj, uklonjeno je nekoliko dvojezičnih naziva ulica i naseljenog mjesta, a fasada zgrade Kulturno-umjetničkog društva »Taras Ševčenko« išarana je sprejom i razbijeni su prozori na nekoliko kuća čiji su vlasnici građani rusinske nacionalnosti.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine oštro osuđuje ovakva vandalska ponašanja i upozorava da se ona očigledno ne mogu spriječiti apelima. Zato zahtijeva od svih nadležnih državnih organa, a posebno od policije, da otkriju počinitelje ovih nedjela, te da se oni primjereno kazne.«

hranjuju katolici. I činjenica je, također, da se to dogodilo u istom polju kao i 25. siječnja«, kaže župnik crkve sv. Roka vlč. *Andrija Anišić* u čijoj se župi nalazi spomenuto groblje.

U SUSRET USKRSU: »Vrlo tužno i tragično! I to upravo sada kada se katolici, a ove godine i pravoslavni vjernici, sve više okreću križu kao svom najvećem simbolu, koji ih podsjeća na Isusovu ljubav prema čovjeku, koja je bila tako silna da je išla sve do smrti, i to smrti na križu. Tragično je što se to događa na groblju, koje je samo po sebi sveto mjesto, jer nas povezuje s dragim nam pokojnicima i ukazuje na našu vjeru u vječni život koji se temelji na Kri-

na starome mjestu

porušeno nekoliko klupa i oštećeno nekoliko spomenika

stovom uskrснуu iz groba, nakon njegove smrti na križu. Uvijek je one, koji tuguju za svojim umrlima, najdublje pogađalo kad im je netko vrijeđao pokojnike ili oskrnavio njihove grobove. Nije li i u izreku ušlo: 'O mrtvima ništa osim dobrog' (De mortuis nihil nisi bene). To počinitelji ovog gnusnog čina sigurno znaju i očito su imali namjeru (i uspjeli su) do bola povrijediti vlasnike navedenih grobova. O stvarnim motivima moći će se, pak, razgovarati tek ako počinitelji budu uhićeni, što, daka - ko, s pravom očekujemo», zaključuje vlč. Andrija Anišić.

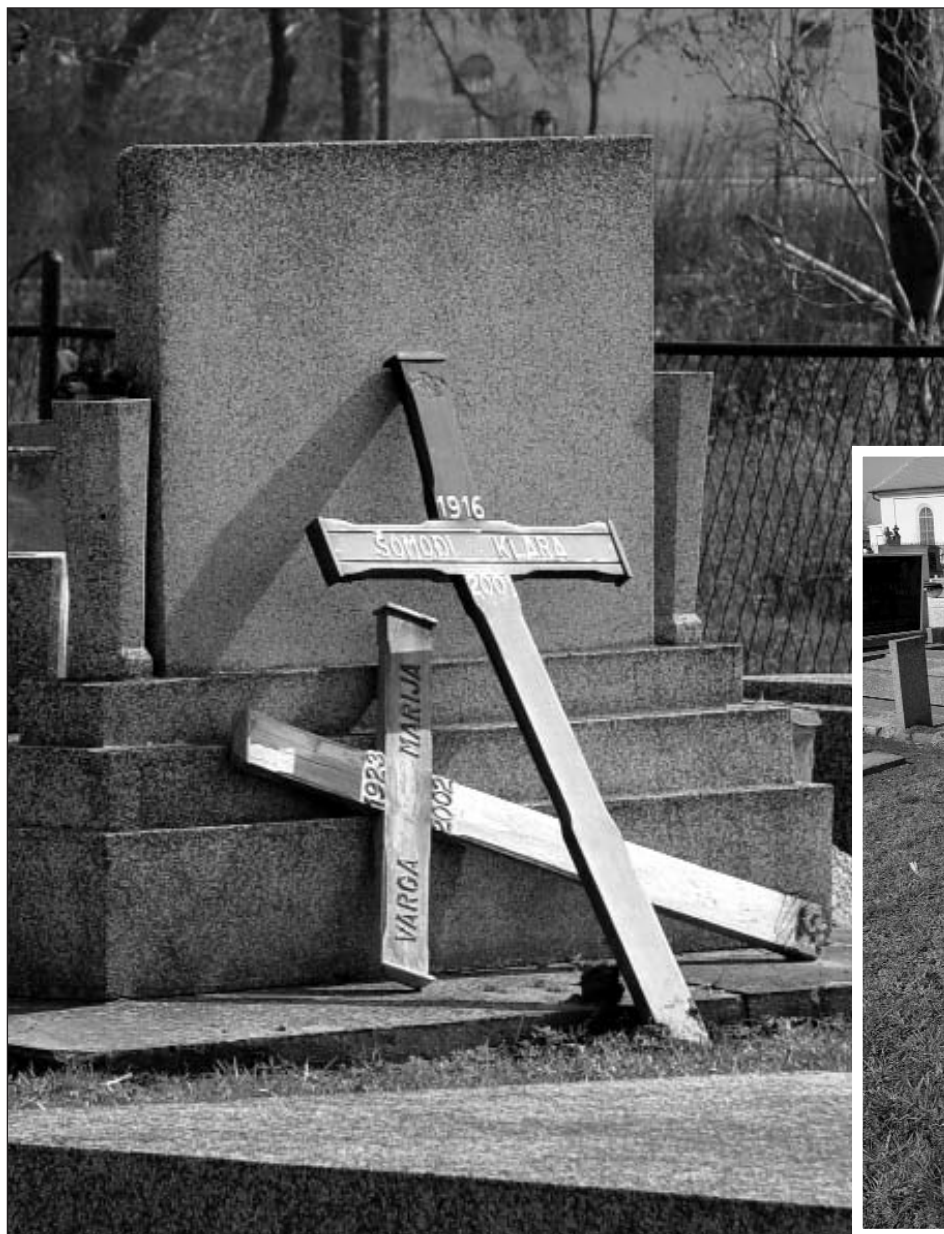
MEDIJI UMANJUJU ŠTETU: Kersko groblje je, inače, u nadležnosti Javnog komunalnog poduzeća »Pogrebno«, dok je

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk Slabost i nemoć državnih organa

»**P**onovljeni vandalizam, koji se dogodio u noći između 26. i 27. ožujka 2004. godine na katoličkom groblju u Subotici vidno označava slabosti i nemoći državnih organa u Republici Srbiji. Oni nisu sposobni zaštititi svoje građane od napada neobuzdanih i nacionalnom mržnjom inficiranih počinitelja. Smatram da su Hrvati u Republici Srbiji i dalje vrlo ugroženi. Eskalacija terorizma, nasilja i prijetnji ugrožavaju opstanak Hrvata u Republici Srbiji. Mi Hrvati postajemo bezrazložno žrtve, zbog neadekvatnog razvoja događaja na Kosovu. To je očito, ali na taj razvoj događaja ne možemo utjecati. Oštro osuđujem vandalizam nad našim svetinjama i pozivam sve Hrvate na razumna reagiranja i očuvanje svog dostojanstva, te neka promiču toleranciju i međusobno razumijevanje sa svim građanima ove zemlje. Od državnih organa očekujem konačno akciju koja će otkriti počinitelje i ovih, a i dosada, ne znam zbog čega, nepronađenih počinitelja. Organi gonjenja neka ih privedu pred lice pravde i tako pokažu dobru volju da štite ustavna prava svojih državljana ma koje vjere ili nacije oni bili«.

Lazo Vojnić Hajduk

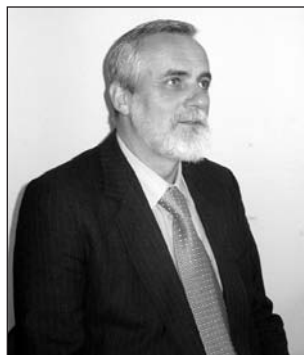
Katolička crkva samo vlasnik kapele u tom groblju.

Subotička policija je odmah, nakon dojava, izašla na lice mjesta, ali do zaključenja lista nije bilo službenog priopćenja o tom nemilom događaju. Kao i prošloga puta incident je osudio subotički gradonačelnik *Géza Kucsera* na redovitoj tiskovnoj konferenciji. Ovoga puta se u brojnim informativnim televizijskim emisijama našla informacija o ovom nemilom događaju, no činjenica je da se izvještavalo o trostruko manjim sknavljenima nego što su ona zbi-

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. sc. Josip Ivanović

Ustanoviti tko su počinitelji

Mr. sc. Josip Ivanović

»Kad smo stvarno mislili da se situacija smirila ovaj nas je najnoviji incident iznenadio na najgori mogući način. Ono što se može reći jedino je to da se takvo zlodjelo i sknavljenje najodlučnije osuđuje i zaista da se sad već predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova potrudu oko toga da se nađu vinovnici. To je veliko groblje i budući je ono već drugi put meta napada smatram da nije nemoguće pronaći neki način da se tome stane na kraj i da se ustanovi tko su počinitelji ovih djela. Iz ovakvih djela se može iščitati poruka namijenjena Hrvatima o njihovoj nepoželjnosti ovdje, i stoga je to težak incident. Dobili smo i od predsjednice Zajednice Srba u Rijeci izraz solidarnosti, potpore i osude tog djela što je veoma lijepo i korektno, ali ono što je iznenadilo, a što smo saznali na sastanku kod Om-budsmana je da su se incidenti dogodili i protiv pripadnika slovačke i rusinske manjinske zajednice. Onda to djeluje još više zabrinjavajuće jer se može smatrati da je to nekakav val incidenata, odnosno val nekakvih poruka pripadnicima manjina kao takvih. Očito postoje pojedinci kojima ne samo da nije

stalo do zajedničkog suživota na ovim prostorima, koji ne samo da ne shvaćaju da su pripadnici manjina bogatstvo ove kulture, nego upravo suprotno, veoma jasno izražavaju poruku nepoželjnosti pripadnika manjina na ovim prostorima. Hrvatsko nacionalno vijeće kao i do sada izvještuje redovito predstavnike međunarodnih organizacija i institucija o incidentima a Koordinacijsko tijelo za praćenje incidenata će se sastati i konstatirati ovaj najnoviji događaj za koji se nadamo da će biti i posljednji.«

lja bila. Bilo je priopćeno kako je oskrnavljeno tridesetak križeva na groblju gdje se »sahranjuju Hrvati i Bunjevci«. Međutim, to je katoličko groblje na kojemu svoje vječne kuće imaju i drugi narodi katoličke vjere. Za razliku od prošloga puta izostalo je i redovito priopćenje za javnost subotičkog MUP-a, kojim se uredno obavještava javnost o svim nedjelima koje je zabilježila subotička policija.

VEĆ VIĐENO: Prema priopćenju subotičkog MUP-a od prije dva mjeseca, u noći između 24. i 25. siječnja nepoznati su izvršitelji na subotičkom Kerskom groblju oštetili više drvenih križeva i jednu granitnu ploču s obiteljske grobnice. Pripadnici policije do danas nisu otkrili počinitelje ovog krivičnog djela, a već se dogodilo novo, veće, i na istom groblju.

Kraj prošle i početak ove godine na sjeveru su Bačke obilježili incidenti koji su bili usmjereni protiv spomenika kulture i vjerskih obilježja. Između ostalog, razbijeni su prozori na Hrvatskom domu u Somboru, srušen je spomenik Matiji Gupcu u Tavan-kutu, srušen je Đukićev križ u Maloj Bosni, oskrnavljeno katoličko groblje u Keru u Subotici. ■

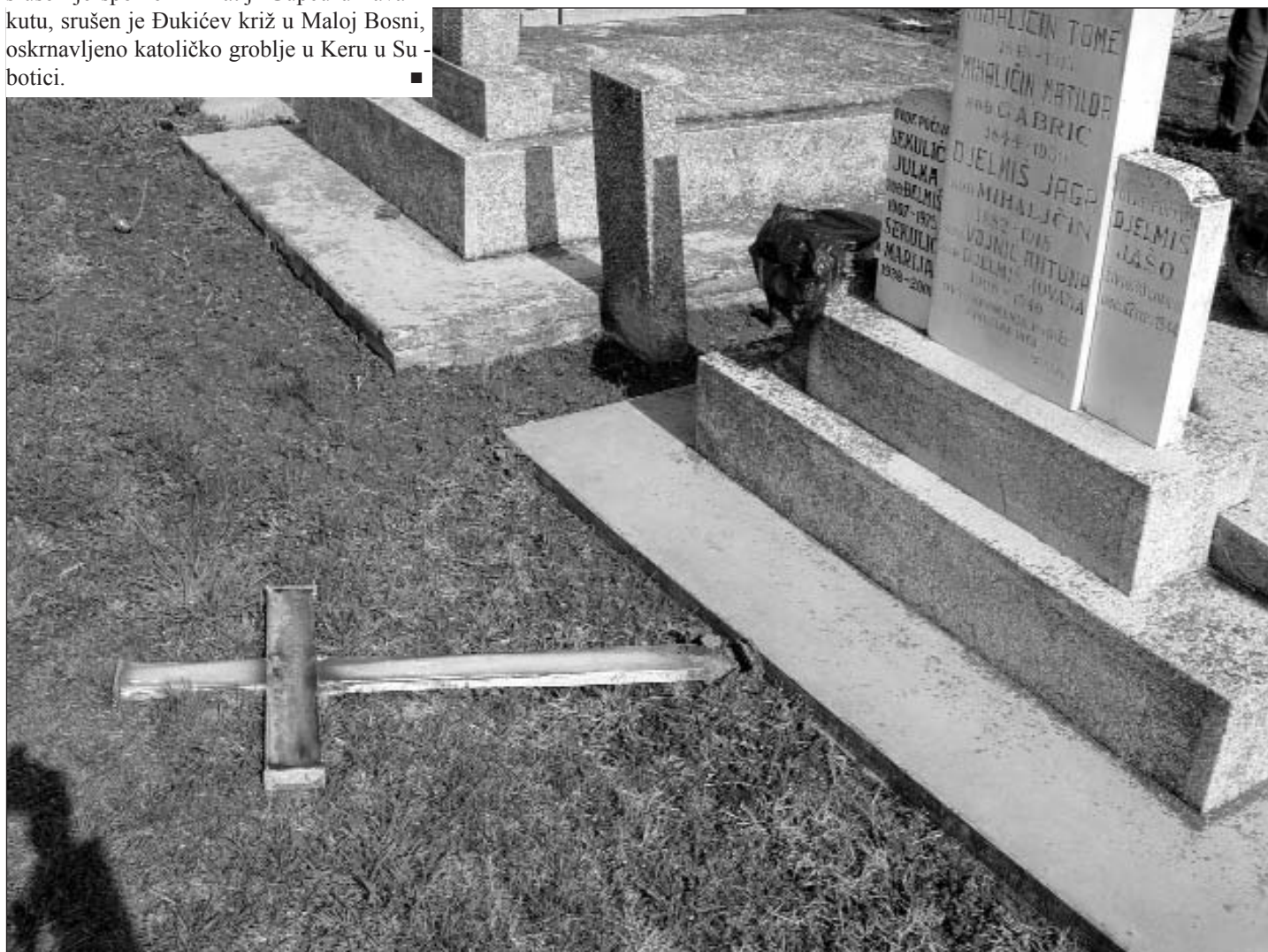
Predsjednica Slovačkog nacionalnog vijeća Ana Makanova-Tomanova

Razbijena stakla na crkvi i domu kulture

»U noći između 27. i 28. ožujka razbijena su stakla na Slovačkoj evangelističkoj crkvi i na zgradi Slovačkog doma kulture u Bačkoj Palanci u isto vrijeme kada su u Đurđevu pojavili natpisi »Rusini selite se«. Slovačko nacionalno vijeće, Slovačka matica u SCG i Episkopski ured uputili su priopćenje za javnost svim nadležnim institucijama i medijima kao jedan apel javnosti da se spriječe bilo kakvi incidenti i vandalizam i narušavanje naše multietničke i multikonfesionalne Vojvodine. Ovo je prvi incident takve vrste usmjeren protiv slovačke zajednice i kulturnih institucija. Tražili smo priopćenje od MUP-a iz Bačke Palanke i dobili smo veoma kratko priopćenje da su uspjeli identificirati četiri osobe, navodno su dvije osobe poznati registrirani narkomani i da su pokrenuli krivični postupak.«

Ana Makanova-Tomanova

Zajednički zahtjevi deset vijeća nacionalnih manjina

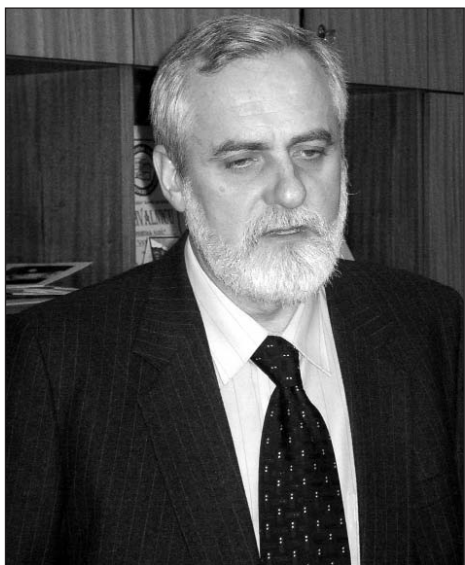
Podsjećanje na obveze

Iako je zakonska obveza za financiranje rada nacionalnih vijeća postojala, ona nisu dobila nikakva sredstva za funkcioniranje niti iz proračuna Republike Srbije, niti iz proračuna Državne Zajednice

Piše: Jasminka Dulić

Nakon više od godinu dana od konstituiranja prvog nacionalnog vijeća i strpljivog čekanja da se obveze koje proizlaze iz Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ispune, predstavnici svih vijeća riješili su »podsjetiti« republičke i vlasti Državne Zajednice na njihove obveze.

Desetog ožujka u Subotici su formulirali zajednički zahtjevi svih deset vijeća nacionalnih manjina, koji su zatim razmatrani i na sjednici Odbora za međunacionalne odnose Narodne skupštine Republike Srbije. Sjednica Odbora održana je 22. ožujka u Beogradu, neposredno prije održavanja rasprave i usvajanja Zakona o proračunu Republike Srbije.

Mr. sc. Josip Ivanović

ZAJEDNIČKI NASTUP: S obzirom da protekle godine, iako je zakonska obveza za financiranje rada nacionalnih vijeća postojala, ona nisu dobila nikakva sredstva za funkcioniranje niti iz proračuna Republike Srbije, niti iz proračuna Državne Zajednice. Predstavnici vijeća nacionalnih manjina zahtijevali su da se u Zakonu o proračunu Republike Srbije osiguraju sredstva za financiranje njihovog rada.

Od predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. sc. Josipa Ivanovića saznali smo detalje o tome kako je došlo do ovog zajedničkog zahtjeva i kakvo je bilo reagiranje nadležnih zakonodavnih tijela. »Naš je

dogovor bio, na sastanku Odbora za međunacionalne odnose, da oni budu matični odbor za nacionalna vijeća odnosno manjinsku problematiku. To znači da su nam oni logistička potpora prema republičkim tijelima ove države. Zašto je to potrebno? Iz jednostavnog razloga jer je naš osnivač Ministarstvo za ljudska i manjinska prava na razini Državne zajednice i prema zakonu obveza financiranja je na osnivaču. Međutim, osnivač nema sredstva. Svi znamo da je težište vlasti u ovoj zemlji na republičkoj razini, svi znamo da je kasa na republičkoj razini, stoga smo zaključili na sastanku predsjednika nacionalnih vijeća da više ne možemo čekati već moramo djelovati. Pojedinačno smo pokušavali ali smo nailazili na zidove, na zatvorena vrata. Budući su nam problemi zapravo svima isti a to je nepostojanje materijalne osnove za rad, prostora i osnovnih infrastrukturnih potreba, došli smo na ideju da ćemo nastupati uvijek zajedno, svih deset vijeća, i to tako i radimo već nekoliko mjeseci. Mjesečno se barem jednom sastajemo, usuglašavamo stavove i s tako formiranim jasnim stavovima i zahtjevima izlazimo pred nadležna tijela i u javnost. Mi smo bili isforsirali i jedan sastanak na saveznoj razini s ministrom Rasimom Ljajićem. On je rekao 'evo radite što god hoćete sa mnom, kriv sam, nisam učinio što sam trebao za vas'. Spočitnuli smo mu nedostatak sredstava i nefinanciranje s razine Državne zajednice, zatim što nije formiran Savjet za nacionalne manjine što slijedi iz istog zakona prema kojem su formirana i nacionalna vijeća. Naime, u Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina je predviđeno jedno tijelo koje će biti najviše tijelo, koje će se brinuti u ovoj zemlji za manjine. To tijelo, kao ni prateći Fond, nisu formirani. Ne vidim, ne samo ja nego ni predstavnici drugih nacionalnih vijeća, niti jedan valjan razlog zašto taj Savjet do sada nije formiran s obzirom na činjenicu da neka nacionalna vijeća skoro dvije godine postoje a naše više od godinu dana.«

FINANCIRANJE »NA RIJEČ«: Jedan od tri konkretna zaključka sjednice Odbora za međunacionalne odnose je dakle prihvaćanje matičnosti u problematici nacionalnih vijeća. Zašto je to važno? »Matičnost koju

Rasim Ljajić

je prihvatio Odbor za međunacionalne odnose Narodne skupštine Republike Srbije je važna jer nemamo drugo mjesto u republici. Nema nadležnog ministarstva, pa je tako taj odbor stvarno značajan. Mi se tu možemo obratiti i preko njega želimo djelovati na druga tijela Skupštine i tijela Vlade Republike Srbije kako bismo došli do sredstava i kako bismo dobili određen prostor za djelovanje. Odbor je u cjelini podržao sve naše zahtjeve, jedino su što se tiče financiranja rada rekli da oni to mogu podržati ali da je tu matični Odbor za financije, odnosno nadležni resorni ministar, odnosno premijer«, kaže Ivanović.

Vijeća su poslala zahtjev da ih primi predsjednik Odbora, resorni ministar za financije, predsjednik Vlade Republike Srbije i predsjednik Narodne skupštine RS, međutim, kako nam je rekao Ivanović, primljeni su samo na sjednicu Odbora za međunacionalne odnose.

»Odbor za međunacionalne odnose nas je primio i iz razloga što je i sam predsjednik ovog Odbora Esad Džudžević ujedno i potpredsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća. Glede financija zauzet je stav da će predsjednik Odbora Džudžević razgovarati s premijerom, resornim ministrom za financije i predsjednikom Odbora za financije da se na taj način pokuša postići nekakva njihova suglasnost da se odrede sredstva

Esad Džudžević

koja će se dati iz republičke kase na saveznu razinu da se distribuiraju za rad nacionalnih vijeća. Zadnja je varijanta bila da ako ništa od tih mehanizama ne bude prošlo, onda će u vidu amandmana na Zakon o budžetu Republike Srbije za 2004. Džudžević samostalno podnijeti taj amandman u samoj raspravi na skupštinskoj proceduri. Činjenica što je on amandman podnio na sjednici Skupštine govori jasno o tome da nije naišao na adekvatno razumijevanje ni kod premijera ni kod resornog ministra ni kod predsjednika resornog Odbora za financije, a sudbinu tog amandmana je javnost mogla vidjeti, da zapravo od toga nema ništa nego je sve ostalo na nekakvom obećanju ministra financija da će se financirati 'ako se bude moglo naći sredstava'. Znači, kad se nalazite u stavci rezervnih sredstava onda se zapravo nalazite stavljeni u zagradu a to znači možda će biti a možda neće biti.»

Potpredsjednik Vlade *Miroslav Labus* dao je riječ na skupštinskom zasjedanju da će i ako amandman koji je podnio Džudžević ne prođe, osigurati sredstva za financiranje rada nacionalnih vijeća. Smatra li Vi da je to dovoljna garancija s obzirom da je i prošle godine 'data riječ' ali sredstva nisu?

»Mi možemo Labusu vjerovati na riječ ali mi ćemo to samo jednom učiniti. Ne bude li ta riječ poštivana onda ćemo znati da ne možemo više vjerovati samo na riječ«, kaže Ivanović.

ZAKONSKI PRIJEDLOZI: Predstavnicima nacionalnih vijeća uputili su i dva zakonska prijedloga republičkom parlamentu. Predstavnicima nacionalnih vijeća smatraju da zbog načelne prirode Zakona o zaštiti prava nacionalnih manjina i nepostojanja

Prava samo na papiru

Dr. Petar Teofilović

Pokrajinski ombudsman dr. Petar Teofilović u ponedjeljak je sa svojim suradnicima primio predstavnike sedam nacionalnih vijeća sa sjedištem u Vojvodini. Sudionici razgovora detaljno su upoznali pokrajinskog ombudsmana sa zajedničkim zahtjevima usvojenim na prethodno održanoj sjednici predsjednika nacionalnih vijeća u Subotici i uputili oštre kritike republičkim i savezним vlastima zbog neriješenog pitanja financiranja vijeća. Posebna pažnja je posvećena i neriješenom pitanju parlamentarne zastupljenosti nacionalnih manjina, kao i inicijativi za obrazovanje Savjeta nacionalnih manjina na razini Državne Zajednice.

Tajnik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine László Varga založio se za usvajanje Zakona o bližem uređivanju nadležnosti i izboru nacionalnih vijeća. Prema njegovom mišljenju, na taj način bi u potpunosti bila riješena otvorena pitanja koja se javljaju u vezi nadležnosti tijela manjinskih samouprava u oblastima obrazovanja, informiranja, kulture, službene upotrebe jezika, njihovog financiranja, kao i utvrđena bliža pravila o izboru nacionalnih vijeća.

Predsjednica Nacionalnog vijeća Slovaka Ana Mikanova-Tomanova kazala je da je savezni zakon o nacionalnim manjinama »europski«, ali da je njegova primjena »balkanska«. »Mi nećemo da budemo vizit-karta ove države za Europu. Savezni zakon je dobar, ali je samo slovo na papiru, dok u praksi većina nacionalnih vijeća još nema ni svoje prostorije, a kamoli nešto drugo«, kazala je Mikanova.

Predsjednik Nacionalnog vijeća Rusina Rafail Ruskovski rekao je da su nacionalna vijeća u proračunima Srbije i SCG »smješteni na razinu elementarne nepogode«, odnosno predviđeno je da se financiraju iz proračunske rezerve. On je naglasio da nacionalna vijeća zahtijevaju da se pitanje njihovog financiranja trajno riješi. Ruskovski je kritizirao i izmjene izbornog zakona u Skupštini Srbije i ocijenio da su i te izmjene donijete kako bi neke veće političke partije nacionalnih zajednica osigurale mjesto u republičkom parlamentu. »Ili će u Skupštini Srbije svim manjinama koje imaju nacionalna vijeća biti garantirana mjesta, ili mi na izbore po takvom zakonu nećemo izlaziti«, poručio je Ruskovski.

Josip Ivanović je na sastanku iznio podatke o vandalizmu na Kerskom groblju u Subotici i konstatirao da su nacionalna vijeća prirodni saveznici ombudsmanu glede praćenja događanja u manjinskim zajednicama, povreda kolektivnih ili pojedinačnih prava pripadnika nacionalnih manjina.

propisa koji precizno reguliraju nadležnosti nacionalnih vijeća, efikasnost rada nacionalnih vijeća umnogome ovisi o dobroj volji i spremnosti pojedinih državnih tijela na suradnju. Stoga se predlaže da se u najkraćem roku usvoji zakon koji bi regulirao konkretna prava i obveze vijeća u određenim oblastima.

Miroslav Labus

Sljedeći zahtjev odnosi se na parlamentarno predstavljanje manjina. Prema članu 52. Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na određen broj mandata u skupštini države članice i Skupštini Državne zajednice. Najnovije izmjene Zakona o izboru narodnih zastupnika Republike Srbije ukazuju na veliki napredak u pristupu zakonodavne vlasti problematici parlamentarnog predstavljanja nacionalnih manjina, međutim ove izmjene izbornog zakonodavstva ne omogućavaju brojčano malim nacionalnim zajednicama da imaju svoje predstavnike u najvišem predstavničkom tijelu Republike, navodi se u obrazloženju prijedloga da se nakon konsultacija s predstavnicima nacionalnih manjina, u najkraćem roku usvoje izmjene i dopune Zakona o izboru narodnih zastupnika na osnovu kojih bi nacionalne manjine koje su formirale nacionalna vijeća dobile mogućnost da imaju najmanje po jednog zastupnika u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Stipan Jaramazović, voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra

Otvorene nove stranice zvuka tambure

*Muzičkim instrumentima u cjelini tamburaškog orkestra željeli smo svirati muzičke komade iz klasične muzičke literature * Naš repertoar zasniva se i na obradi i stilizaciji glazbene baštine, dakle izvorne glazbe * Uspjeli smo ostvariti nov standard * Od dolaska Zorana Mulića za dirigenta orkestra, naš zajednički cilj je da zvuk našeg tamburaškog orkestra približimo zvuku simfonijskog orkestra * Za sada još ne prepoznajem svog nasljednika*

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Subotički tamburaški orkestar promovira bunjevački glazbeni folklor, a kako orkestar potječe s područja u kojem je tambura postala glavno i općenito narodno glazbalo, dugogodišnjim istraživačkim radom orkestar prezentira i neiskorištene mogućnosti tambure izvedbama kompozicija iz klasične muzičke literature, kao i evergreena. Voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra je Stipan Jaramazović. Rođen je 1947. godine u Subotici. Dok je pohađao osnovnu školu i gimnaziju svirao je u orkestru OKUD-a »Mladost« koji je u to vrijeme bio jedini tamburaški orkestar u Subotici. Završio je nižu glazbenu školu, gdje je učio tamburu i klarinet, dok je studije na Sabračajnom fakultetu u Beogradu završio 1972. godine. Zaposlen je u Zavodu za urbanizam, a kao voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra njeguje i razvija specifične karakteristike hrvatskog narodnog glazbenog blaga s područja Bačke.

HR: Kada je i kako je osnovan Subotički tamburaški orkestar?

Nakon završenih studija, te nakon odsluženog vojnog roka i povratka u Suboticu, negdje 1975. godine sreo sam se s društvom s kojim sam svirao još šezdesetih godina u tamburaškom orkestru OKUD-a »Mladost«. Generalno uzevši bili smo nezadovoljni s onim što se dešava na polju tamburaške muzike. Bili smo tada u dobi od 27-28 godina i odlučili smo da naša generacija stvori orkestar, ali orkestar je formiran tek nakon dvije godine naših razgovora i nastojanja. Već sam tada, na samome početku ideje oko formiranja orkestra, dao sebi zadaću da taj skup većeg broja svirača mora biti okupljen zbog izvođenja nečega što je više od onoga uobičajenoga, dakle okupljen radi izvođenja muzičkih komada koji se ne bi svodili samo na folklornu svirku. Nije to bila želja za bijegom od glazbene fizionomije bunjevačkih Hrvata, ali sam smatrao kako se isključivo na tome ne može graditi uspjeh i budućnost orkestra.

Moraju se svirati i neke druge stvari.

HR: Koje ste melodije i ritmove željeli glazbeno izraziti tamburaškim zvukom?

Prije svega, muzičkim instrumentima u cjelini tamburaškog orkestra željeli smo svirati muzičke komade iz klasične muzičke literature, što smo i postigli tijekom istraživačkog rada, jer smo otkrili neiskorištene mogućnosti tamburaškog zvuka, a u naš repertoar ugradili smo i evergreene. Već na početku rada orkestra pokušali smo napraviti i manje forme od većeg broja skupa svirača, kao što je komorni sastav.

HR: Kako je publika reagirala na takav pristup orkestra muzičkom izrazu?

Mi smo istraživali i taj naš rad smo upotrijebili formirajući naš repertoar, a publika je takvu našu muzičku praksu spoznala kao jednu novu kvalitetu u zvuku tamburaškog orkestra. Poslije koncertnih prezentacija zvučne slike, koju je izgradio naš orkestar, nametnuli smo jedan nov standard kako tamburaški orkestar treba zvučiti. Uspjeli smo ostvariti nov standard, a za nas je najveći kompliment što i drugi tamburaški orkestri nastoje raditi prema tom standardu.

HR: Jeste li Vi voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra od samoga osnutka?

Subotički tamburaški orkestar osnovan je 6. studenog 1977. godine kada je bila prva radna proba orkestra. Od te prve radne probe ja sam vodio orkestar. Prvo smo imali namjeru da orkestar ponese ime Tumbas Pere Haje, međutim, tadašnji 'Socijalistički savez' na čijem je čelu tada bio Ilija Burzan, izričito je bio protiv. Ne shvaćam ni dandanas zbog čega je bila ta zabrana, obrazloženje nikada nismo dobili, ali usmeno mi je bilo rečeno: »Nemoj mnogo pitati!«. Tako je naš skup svirača na moj prijedlog dobio ime Subotički tamburaški orkestar.

HR: Pokraj Vašega vodstva orkestar za dirigenta ima Zorana Mulića. Od kada subotički tamburaši sviraju s dirigentom?

Od osnivanja orkestra tri godine sam vodio orkestar bez dirigenta, nakon čega je tijekom jedne godine dirigent orkestra bio *István Balázs Piri*, dok je kasnije bilo raznih dirigenata za pojedinačne projekte orkestra. U prosincu 1984. godine s orkestrom počinje raditi *Zoran Mulić* kao dirigent. On je u to vrijeme bio tek diplomirani student, završio je kompoziciju na Muzičkoj akademiji u Novom Sadu, a danas

je magistar i profesor te iste Akademije.

HR: Kako se Vaš zajednički rad odražava u muzičkoj praksi orkestra?

Naš rad praktično znači da zajedno sastavljamo program, a Zoran Mulić se brine da repertoar orkestra muzički, na umjetničkom nivou uobliči na najbolji mogući način. Ja se brinem i o organizaciji rada i zahvaljujući raspodjeli posla naša suradnja dobro funkcionira. Od dolaska Mulića za dirigenta orkestra, naš zajednički cilj je da zvuk našeg tamburaškog orkestra približimo zvuku simfonijskog orkestra, dok je drugi dio našeg cilja izvođenje suvremene i aktualne muzike koja se piše u svijetu. Ispostavilo se kako i u jednome, a i u drugome segmentu tambura ima neiskorištenih mogućnosti.

HR: Je li tamburaški zvuk dovoljno eksponiran kao izražaj bačkog glazbenog folklor?

Sve ovo vrijeme, tijekom postojanja orkestra, želimo naš glazbeni izraz što šire predstaviti, dakle i izvan Bačke i Srijema koje su jedno glazbeno područje u našoj narodnoj glazbi. Nastojimo prezentirati kvalitetu i standard zvuka našeg tamburaškog orkestra kao jedan opće prepoznatljiv kulturni proizvod karakterističnog bačkog glazbenog folklor, koji se upravo zbog specifičnih karakteristika i nepatvorene folklorne fizionomije, dakako uz nadgradnju istraživačkim radom koji rezultira muzičkom praksom novih mogućnosti

tambure, može plasirati i na svjetsku scenu. Takav naš pristup muzičkom izrazu vrlo je aktualan u eri globalizacije. Suvremeni proces globalizma nudi novu vrstu regionalizma, koji u praksi znači lokalni internacionalizam, a naš repertoar zasniva se i na obradi i stilizaciji glazbene baštine, dakle izvorne glazbe. Smatram kako upravo ta nova i svježa forma prezentiranja etnoglazbe može imati uspjeha, jer za to postoji velik interes u svijetu. Također mislim, kako i tamburaški zvuk prezentacije klasične muzičke literature može imati uspjeha na svjetskoj sceni, u što smo se sve i konkretno uvjerali osvajanjem prve nagrade na Europskom muzičkom festivalu za mlade koji je održan u Neerpeltu u Belgiji 1979. godine, kao što smo se u to uvjerali i prilikom gostovanja našeg orkestra u Njemačkoj, Mađarskoj, nekadašnjem SSSR-u i Španjolskoj.

HR: Donose li koncerti u inozemstvu zaradu orkestru?

Te naše turneje nisu bile profitabilne, jer je za takvo što potrebna posve drugačija organizacija. Za postizanje profitabilnosti turneje potrebna je profesionalna organizacija. Prije svega, u Subotici bi se trebao formirati profesionalni orkestar i to je osnovna postavka, dok bi se za organiziranje turneja morao pronaći profesionalni menadžer u inozemstvu. Takav oblik rada je, naravno, nemoguć s amaterskim orkestrom.

HR: Kako se financira orkestar koji vo-

dite?

Financiramo se kao i sva druga samostalna udruženja u Subotici, putem natječaja koji raspisuje Skupština Općine, a određeni dio sredstava uspijevamo ostvariti kada 'prodamo' naš koncert. Uz snimke za radio i televiziju imali smo i video i audio-

Predstoji turneja u Izraelu

Subotički tamburaški orkestar 30. lipnja počinje petnaestodnevnu turneju u Izraelu. »Prošle godine su članovi mandolinskog orkestra iz izraelskog grada

Beersheva bili naši gosti i mi smo pomogli u organizaciji serije njihovih koncerata u Vojvodini, a imali su nekoliko koncerata i u Republici Hrvatskoj. Ove godine su oni domaćini«, kaže Stipan Jaramazović o budućem gostovanju u inozemstvu, i ističe važnost iduće osnivačke skupštine Saveza tamburaških društava Vojvodine, koja će biti održana u Subotici 2. travnja. »Želimo organizirati naš Savez da bi se naš glas što dalje čuo i da bi bio uvjerljiviji. Tisuću pet stotina tamburaša će biti u sklopu toga Saveza, čija će prva aktivnost biti suorganizacija sa Zavodom za kulturu Vojvodine pri organizaciji seminara za nastavnike tambure u muzičkim školama«, rekao je Stipan Jaramazović. ■

izdanje. Godine 1993., objavili smo videokasetu »Kao kap vode na dlanu«, a 2000. godine audio-kasetu »Tamburaški snovi«. Oba izdanja su rasprodana, ali to su tek male sume novca koje pristižu sporadično, a teško je skupiti odjednom veću sumu novca koja je potrebna za realizaciju novog projekta audio ili video izdanja i zbog toga naš orkestar nema objavljenih novih nosača zvuka.

HR: Gdje orkestar vježba i koliko ima članova?

Naš orkestar ima radnu prostoriju u Novoj općini i za tu prostoriju ne moramo plaćati zakup. Orkestar je porastao na više od stotinu članova i oni su raspoređeni u više sekcija. Prvu sekciju čine najmlađi i to je grupa za obuku novih članova. Najmlađih sada ima oko dvadesetak. U mo-

mentu osnivanja orkestra nismo razmišljali o formiranju škole za mladež, ali smo ubrzo shvatili kako se moramo brinuti i starati i o najmlađima koji tek otvaraju prve stranice zvuka tambure, tako da je ta sekcija formirana 1982. godine. Drugu sekciju čini Dječji tamburaški orkestar i ona broji također oko dvadesetak članova u uzrastu od četvrtog do sedmog razreda. Treća sekcija je Juniorski tamburaški orkestar s isto oko dvadesetak članova uzrasta od osmog razreda i nadalje, a najuspješniji idu u velik orkestar koji broji od dvadeset i pet do trideset članova i to je reprezentativna skupina koja najčešće nastupa.

HR: Koga bi izdvojili od neka-dašnjih članova orkestra?

Izdvojio bih jednoga od osnivača orke-

stra, *Stipana Prčića Baću*, koji živi u Gornjem Tavankutu. On je dva - deset i pet godina bio jedan od najpouzdanijih članova našeg orkestra, a pisao je i aranžmane. Stipan Prčić sada više nije u Subotičkom tamburaškom orkestru, pa iako rijetko svrati u našu radnu prostoriju, on se i dalje osjeća članom našeg orkestra. Istaknuo bih i *Pere Istvančića* koji je od veljače 2003. godine na dužnosti voditelja orkestra u Ansamblu narodnih plesova i pjesama »Lado« iz Zagreba.

HR: Tko će biti Vaš nasljednik?

Nisam kadar da sada nekoga prepoznati kao mog nasljednika, a nisam kadar ni prognozirati, ali očekujem kako će on isto pokušati raditi s tamburaškim orkestrom kao što sam to i ja činio svojedobno, kada se još orkestar formirao i kao što to činim i sada, a to znači da očekujem kako će on imati viziju za stvaranje novog tamburaškog zvuka i imati hrabrosti za nov pristup muzici. Moja kćerka Sonja i sin Nikola već bolje sviraju od mene, iako nemaju moje iskustvo, ali oni će možda kasnije u životu imati neke druge ambicije, dakle nije sigurno da će nastaviti svirati u orkestru. Kao što sam rekao, za sada još ne prepoznajem svog nasljednika.

Odlukama pokrajinskog parlamenta

Vojvodina dobila proračun i tri nova fakulteta

Osnivaju se Pedagoški fakultet u Srijemskoj Mitrovici i učiteljski fakulteti u Subotici i Vršcu

U Novom Sadu 30. ožujka održana je 29. sjednica Skupštine AP Vojvodine. Među 15. točaka dnevnog reda najveći dio vremena bio je posvećen prijedlogu odluke o proračunu AP Vojvodine za 2004. godinu, a donijeta je i odluka o osnivanju Pedagoškog fakulteta u Srijemskoj Mitrovici i učiteljskih fakulteta u Subotici i Vršcu.

Stipan Stipić

TRI DANA ZA ODLUKU: Glede proračuna pokrajinski zastupnik *Stipan Stipić* za Hrvatsku riječ izdava kao važno da je, u odnosu na prošlogodišnju sumu, proračun uvećan za 15 posto što iznosi 16,3 milijardi dinara. Transferna sredstva iz proračuna Republike Srbije iznose 10,2 milijardi dinara, a izvorna primanja proračuna AP Vojvodine iznose 5,8 milijardi dinara.

»Problem ovog proračuna je što je bio ograničen rokom donošenja do 31. ožujka a republički proračun je usvojen tek krajem ožujka, što znači da smo imali tri dana do skupštinske rasprave i samog usvajanja. Odlaganje pa i neusvajanje pokrajinskog proračuna bi po zakonu dovelo Skupštinu i Izvršno vijeće AP Vojvodine u vrlo neugodnu situaciju pa bi se doveo u pitanje i sam njen opstanak u sadašnjem sazivu. To je, treba reći, bilo malo vremena za ozbilj-

niju analizu, od proračunske pozicije do pozicije, pa su tako pojedina tajništva više-manje linearno dobila sredstva uvećana za 15 posto kao što su uvećana i sama sredstva u proračunu. Dakle, činjenica je da i dalje ostaje problem transfernog novca iz republičke kase zbog čega pokrajinski organi služe kao puka transmisija do konačnog korisnika umjesto da samo Izvršno vijeće izvorno raspolaže i financira pokrajinske institucije i programe zbog kojih i postoji« kaže Stipić.

OSNIVANJE FAKULTETA: Najduža i najžučnija rasprava vodila se objedinjeno o tri točke dnevnog reda o prijedlozima za osnivanje fakulteta u Srijemskoj Mitrovici, Vršcu i Subotici. »Već početak je nago- vještavao burnu raspravu samim neizgla- savanjem od strane zastupnika o prijedlo- gu grupe zastupnika da se dozvoli ob- raćanje dekana Učiteljskog fakulteta u Somboru prof. dr. *Dragana Soleše*. Pored toga, mimo utvrđene skupštinske procedu- re o prijemu i distribuciji ovakve vrste ma- terijala, zastupnike je na mjestima sačekao materijal koji je sadržavao mišljenje Mini- starstva prosvjete Republike Srbije i mini- starke *Ljiljane Čolić* date medijima, zatim mišljenje Učiteljskog fakulteta u Somboru i zaključci Vijeća Sveučilišta u Novom Sa- du o nesvrhovitosti formiranja pedagoškog i učiteljskih fakulteta u ova tri grada, i iz- vodi iz Zakona o univerzitetu. Po pravilu materijali moraju proći kroz Tajništvo i dobiti suglasnost Predsjedništva Skupštine AP Vojvodine, a i govornici koji se žele obratiti trebaju to uraditi po utvrđenoj pro- ceduri. U dosadašnjem radu Skupština ni- je nikome uskratila pravo da se obrati za- stupnicima, pa ni Udruženju proizvođača metli sa zahtjevom da im se pomogne pri izvozu proizvedenih metli u vrijednosti od šest milijuna eura i da se stimulativno po- mogne proizvodnja sirka. Potrebno je sa- mo poštivati skupštinsku proceduru. S druge strane, sama izjava ministarke pro- svjete Čolić kako je spomenuta odluka u suprotnosti sa zakonom Republike Srbije je, smatram, neozbiljna, jer prema zakonu Pokrajina preko svojih organa u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazo-

vanje osniva fakultete i sveučilišta, utvrđuje ispunjenost uvjeta za početak ra- da, utvrđuje broj studenata za upis na fa- kultet, imenuje dio članova organa upra- vljanja i vrši upravni nadzor. Žao mi je ako je netko na ovaj način htio okrenuti Som- borce protiv Subotičana i Vršćana jer nije donijeta odluka o ukidanju postojećeg fa- kulteta u Somboru, a smatram da je osni- vanje ovih fakulteta od izuzetnog značaja za sredinu u kojoj će djelovati, posebno u pogledu regionalnog razvoja Vojvodine i poboljšanja položaja manjinskih zajednica u skladu s europskim standardima koji su sadržani u Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina, Zakonu o zaštiti pra- va i sloboda nacionalnih manjina i Povelji

Sa sjednice Skupštine APV

o ljudskim i manjinskim pravima i građan- skim slobodama SCG. Nasuprot argume- nata dekana Učiteljskog fakulteta o hiper- produkciji učiteljskog kadra, tvrdim da ima manjka i prema broju i prema odgo- vajućim stručnim kvalifikacijama i u Subo- tici i u druga dva mjesta. Iz političkih, obrazovnih, kulturoloških i demografskih razloga dakle postoji potreba za osniva- njem ovih fakulteta. Infrastrukturni i mate- rijalni razlozi su netočni pošto i u Subotici i u Vršcu postoje objekti i odgovarajući uvjeti za rad, jer ova odluka ne znači osni- vanje novih institucija u fizičkom smislu već davanje odgovarajućeg statusa posto- jećim Ustanovama. Glede pak Pedagoškog fakulteta u Srijemskoj Mitrovici početak rada je predviđen za 2005. godine zbog neosiguranog prostora, a koji će na teme- lju ove Odluke do tada predložiti Privre- meni savjet fakulteta«, rekao je Stipić.

J. Dulić

Sporazum o socijalnom osiguranju između SCG i Republike Hrvatske

Prva godina Konvencije

Piše: Dražen Prčić

Sada već davne 1997. godine, 15. rujna, potpisan je između tadašnje SRJ (danas SCG) i Republike Hrvatske bilateralni Sporazum o socijalnom osiguranju uz klauzulu o stupanju na snagu prvog dana nakon isteka mjeseca u kojemu će biti razmijenjeni ratifikacijski instrumenti. Prema ovom povijesnom Sporazumu, koji su svojevremeno potpisali *Milan Milutinović* (SRJ) i *Mate Granić* (RH), trebalo je gotovo punih šest godina da bi se kompletirala i dovršila cjelokupna administracijska procedura potrebna za konačnu realizaciju »Konvencije« koju su još od ratne 1991. godine očekivali svi potencijalni budući umirovljenici.

Danas, pred svoju prvu obljetnicu aktivnog ostvarivanja u međudržavnoj praksi, u postupku je oko 250 zahtjeva.

PRAVNI PROPISI: S obzirom kako je u pitanju Sporazum između dvije države (bilateralni) svaka od potpisnica je usuglasila sljedeće pravne propise: o zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti; o mirovinskom i invalidskom osiguranju; o osiguranju za slučaj povrede (nesreće) na radu i profesionalne bolesti; o osiguranju za slučaj nezaposlenosti.

Odredbe ovog Sporazuma primjenjuju se na osobe za koja važe ili su važili pravni propisi jedne ili obje države ugovornice, te na druge osobe koja prava izvode od tih osoba.

Sporazumom je precizirano kako se na korisnika mirovine, ostvarene prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju isključivo pravni propisi one države ugovornice na čijem teritoriju ima prebivalište.

Zaslужeno a nedostižno: umirovljenici

PODNOŠENJE ZAHTJEVA: Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva koja su u primjeni ovog Sporazuma ili pravnih propisa jedne države ugovornice, podnijeta organu, nositelju ili nekoj drugoj nadležnoj službi jedne države ugovornice smatraju se zahtjevima, izjavama ili pravnim sredstvima podnijetim organu, nositelju ili nekoj drugoj nadležnoj službi druge države ugovornice.

Zahtjev za davanje, podnijet prema pravnim propisima jedne države ugovornice,

smatra se i zahtjevom za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge države ugovornice koje dolazi u obzir primjenom ovog Sporazuma.

Prilikom podnošenja zahtjeva usuglašeno je oslobađanje ili smanjenje poreza i taksu je pismene podneske ili dokumente koji se prilažu, te što je iznimno važno napomenuti:

Isprave, dokumenti i pismeni podnesci bilo koje vrste, koji se prilažu prilikom primjene ovog Sporazuma, ne podliježu ovjerenju.

Zahtjeve osiguranika za ostvarivanje prava na starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu podnijete do 30. travnja 2003. godine, u kojima su u ukupan mirovinski staž unijeti i periodi osiguranja navršeni na teritoriju Republike Hrvatske, rješavaju nadležne filijale.

Zahtjeve koji su podnijeti od 1. svibnja

Uvjeti za starosnu mirovinu

Za muškarce: 40 godina staža osiguranja i navršene 53 godine života
20 godina mirovinskog staža i navršene 63 godine života
15 godina staža osiguranja i navršenih 65 godina života

Za žene: 35 godina staža osiguranja i navršene 53 godine života
20 godina mirovinskog staža i navršenih 58 godina života
15 godina staža osiguranja i navršenih 60 godina života

2003. godine rješavaju Odjeli za mirovinsko i invalidsko osiguranje po međunarodnim ugovorima u Direkciji Fonda u Beogradu, odnosno Pokrajinskom fondu u Novom Sadu. Filijale se, sukladno s člankom 56. stavak 3. Zakona o općem upravnom postupku, očituju zaključkom o nadležnosti i kompletirane predmete dostavljaju u rad nadležnim odjelima u Beogradu i Novom Sadu, o čemu obavještavaju i osiguranika koji je zahtjev podnio.

POKRETANJE POSTUPKA: Prava na davanja, koja su od 8. listopada 1991. godine do dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, nositelji će po službenoj dužnosti ponovno utvrditi i obračunati iznos davanja primjenom odredaba Sporazuma, pri čemu se pravosnažnost donesenog rješenja neće smatrati preprekom za ponovno određivanje davanja. Nadležne filijale pokreću postupak za ponovno utvrđivanje i obračun davanja za korisnike starosne, invalidske ili obiteljske mirovine, koji su ta prava ostvarili u periodu od 8. listopada 1991. do 30. travnja 2003. godine, a kojima je mirovinski staž utvrđen i period osiguranja navršen u Republici Hrvatskoj, bez

Slavko Imrić, direktor filijale republičkog Fonda u Subotici Značajno i za države, i za osiguranike

Slavko Imrić

nim nakon 8. listopada 1991. godine, a kojima je pri određivanju mirovine uzet u obzir i staž osiguranja u drugoj državi ugovornici duži od 12 mjeseci. Ovakvo novo utvrđena prava korisniku pripadaju i isplaćuju se počev od prvog dana u mjesecu koji slijedi mjesecu podnošenja zahtjeva. Praktičan značaj za fondove se ogleda u tome, što će ubuduće svaki fond izmirivati samo onaj dio mirovine za koji su se u njegovu kasu slili doprinosi, a za osiguranike da će, kao i kod primjene svih ostalih međunarodnih konvencija o socijalnom osiguranju, ostvarivati prava na za njih pravedan način.

Dakle, srazmjerno stažu ostvarenom u pojedinim državama i u skladu s propisima tih država. Osiguranici, koji su pravo na mirovinu stekli prije 8. listopada 1991. godine, a imaju staž u obje države ugovornice (tadašnja zajednička država), nastavljaju koristiti stečeno pravo po ranije donesenom rješenju. Izuzetak u ovom pogledu su oni koji primaju mirovinu kod jedne države ugovornice, a imaju pretežit staž osiguranika kod druge. Oni mogu podnijeti zahtjev za utvrđivanje mirovine po pretežitom stažu osiguranja, ako ovo pravo već prije nisu iskoristili. Značajno je i to što osiguranici, koji ubuduće budu stjecali prava iz mirovinskog osiguranja, a imaju staž kod obje države ugovornice, mogu kompletan postupak završiti u državi u kojoj sada žive.

obzira kada su rješenja donijeta. Postupak se pokreće po službenoj dužnosti.

ISPLATA DAVANJA: Nositelj nadležan za pružanje davanja prema ovom Sporazumu izvršava svoju obvezu, s oslobođajućim djelovanjem, isplatom novčanih davanja korisnicima u svojoj nacionalnoj valuti. Preračunavanje davanja u valutu druge države ugovornice se vrši prema pa-

ritetu valuta koji je važio na dan kada je nositelj, nadležan za pružanje davanja, doznačio sredstva isplatnom organu u svojoj državi radi isplate korisnicima u drugu državu ugovornicu. Naknade predviđene ovim Sporazumom isplaćuju se u valuti one države ugovornice u kojoj se nalazi sjedište nositelja na čiji teret padaju davanja.

Magda Ostrogonac Marušinac, viša suradnica za PIO

Zbrajanje staža

Konvencija s Republikom Hrvatskom je stupila na snagu 1. svibnja 2003. godine i ona obuhvaća zbrajanje staža iz obje države, što praktično znači kako ćemo mi priznati dio staža ostvaren na prostoru SCG, dok će RH priznati tamošnji ostvareni dio. Osiguraniku, koji ostvaruje pravo na samostalnu mirovinu, bit će određena mirovina i u jednoj i u drugoj državi, a tko nema, mirovina će se odrediti zbrajanjem staža u srazmjernom dijelu koji će priznati svaka država. Prema postupku, koji se vodi prema službenoj dužnosti, mi od nadležne institucije u RH dobivamo rješenje o priznavanju ili čak i nepriznavanju određenog ostvare-

nog staža na njenom teritoriju, potom pristupamo brisanju tog staža i ličnih dohoda i određujemo mirovinu na temelju našeg staža i ličnih dohoda. Dolazi do ponovnog obračuna od dana kada su prvi put ostvarili pravo na mirovinu. U zavisnosti imaju li pravo na samostalnu ili srazmjernu mirovinu određuje se postotak po tada važećim uvjetima kada su odlazili u mirovinu.

Magda Ostrogonac Marušinac

Održana izborna Skupština Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata

Protjeranima prioritet mirovina

*Predsjednik Sabora obećao pomoć prognanim Hrvatima iz Vojvodine
Za predsjednika Udruge ponovno izabran Mato Jurić*

Piše: Dijana Prčić

Izborna Skupština Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata održana je u subotu 27. ožujka u prostorijama Ministarstva obrane u Zagrebu, pod glavnim pokroviteljstvom predsjednika Hrvatskog sabora *Vladimira Šeksa*, koji joj je i prisustvovao. Osim njega među uzvanicima bili su: potpredsjednik Skupštine grada Zagreba *Vladimir Velnić*, potpredsjednik Hrvatske stranke umirovljenika *Franc Ferenčak*, savjetnik predsjednika Republike umirovljeni general *Petar Stipetić*, saborska zastupnica i predsjednica odbora za useljništvo *Zdenka Babić-Petričević*, predsjednik Udruge povratnika *Tomo Aračić*, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika *Nikola Jelinčić*, te brojni delegati.

Na Skupštini je birano novo predsjedništvo Udruge. Javnim glasovanjem delegata izabrani su predsjednik Skupštine,

članovi Glavnog odbora i Nadzorni odbor, dok je tajnim glasovanjem imenovan predsjednik i 5 potpredsjednika. Novim izborom, dužnost predsjednika Udruge i dalje će obnašati *Mato Jurić*.

ŠEKS OBEĆAO POMOĆ SABORA: U svom obraćanju prisutnim prognanim Hrvatima iz Vojvodine predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks* osvrnuo se na vrijeme stradanja i godine Domovinskog rata te istaknuo:

»Na teškom putu naše hrvatske povijesti, osobito u zadnjim desetljećima, vi ste podnijeli veliki i težak teret. Vi ste bili ti koji ste hrvatsko ime nosili, čuvali i sačuvali«. Također se dotaknuo i postojećih problema koji se osobito odnose na rješavanje mirovinskog statusa, te izrazio uvjerenje kako se ta pitanja mogu riješiti samo zajedničkim naporom, uz potporu Vlade i Hrvatskog sabora.

Vladimir Šeks

Po podacima te Udruge oko 1.000 umirovljenika, koji su mirovinu ostvarili u SCG, od svibnja prošle godine, to jest od početka primjene tog ugovora, do danas, još nisu dobili ni kune mirovine, a 3.500 umirovljenika dobilo je dvostruko manju mirovinu od one koju su primali od Hrvatske do početka primjene tog ugovora.

»Obvezujem se u ime Hrvatskog sabora da ću dati svoj doprinos da se problemi protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata brže rješavaju, posebno problemi mirovina, ali i specifične potrebe koje Udruga ima«, rekao je Šeks. Najavio je da će nacrt prijedloga zakona, kojim bi se problem mirovina protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata trebao riješiti, uskoro poslati Vladi.

Na kraju je dao obećanje da će pronaći načina i sredstava da se ova situacija razriješi na odgovarajući način, te dodao da će zastupnici voditi više računa o svim dijelovima hrvatskog nacionalnog korpusa, kako

Gosti na Skupštini

Uz podršku tamburaša HKPD »Tomislav« iz Golubinaca

onih koji su kao prognanici našli svoje mjesto u RH, tako i onih koji su ostali izvan državne granice.

MIROVINE, NAJVEĆI PROBLEM: S obzirom na težinu situacije Skupština se najviše doticala problema umirovljenika. Iz tih razloga novinar HRT-a i jedan od članika Udruge *Goran Rotim* iznio je opširno izvješće o tom pitanju. U njemu se navodi kako je podnijet zahtjev da Hrvatski sabor usvoji izmjene i dopune zakona o pravu na dodatak određenih kategorija umirovljenika. Ako se takav prijedlog usvoji, na mirovinu prispjeli iz SCG dodat će se onoliko koliko treba da bi umirovljenici iz SCG, koji sada žive na teritoriju RH, bili ravnopravni umirovljenicima u toj državi. Mirovine iz SCG kasne tri mjeseca, a oko 1.000 ljudi još uvijek nije dobilo nikakvu mirovinu. Ove zahtjeve podupire Hrvatska stranka umirovljenika na čelu s *Vladimirom Jordanom*, koji je dio pregovaračkog tima. Oni su ugradili ovaj problem u svoj koalicijski sporazum s HDZ-om. No, već tri mjeseca od najavljivanja, još uvijek se čeka prijam od strane potpredsjednice Vlade *Jadranke Kosor* i ministra vanjskih poslova *Miomira Žužula*.

Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i Društvo vojvodanskih i podunavskih Hrvata na izbornoj su skupštini potpisivali peticiju kojom od Vlade i Sabora zahtijevaju da Hrvatska otkáže Ugovor sa SCG o socijalnom osiguranju iz 2003. jer SCG ne ispunjava odredbe Ugovora. Traže i da se ti umirovljenici ponovno vrate u mirovinski sustav Republike Hrvatske. Ako Hrvatska pravno ne može otkazati taj ugovor, od nje traže da po reciprocitetu osigura dosljedno ispunja-

vanje obveza SCG, te da izmjenom Zakona o pravu na dodatak uz mirovinu osigura isplatu dodataka na mirovinu koje ti umirovljenici primaju iz SCG do iznosa koji su primali u Hrvatskoj do primjene tog ugovora.

Predsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata *Mato Jurić* u svom izvješću o njenom radu u zadnje dvije godine izrazio je nezadovoljstvo zbog odnosa prethodne Račanove Vlade prema spomenutim problemima. S druge strane, podržao je nastojanja predsjednika Republike *Stjepana Mesića* za normalizacijom odnosa sa SCG, te izrazio nadu da će ova Vlada pokazati više zanimanja za rješavanje postojeće situacije.

Jedan od potpredsjednika Udruge dotaknuo se i problema Hrvata koji i danas žive u Vojvodini, te naveo slučaj paljenja voj-

vodanske zastave u Novom Sadu nakon izbijanja nemira na Kosovu.

OD SRIJEMACA NEKADAŠNJI SRIJEMCIMA: Iz Vojvodine je Skupštini prisustvovao potpredsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u SCG, predsjednik Upravnog odbora »Hrvatske riječi« i predsjednik HKPD »Tomislav« iz Golubinaca *mr. Mato Groznica*, koji je prenoseći po-zdrave podrške iz Vojvodine istaknuo:

»Pozdravlja vas Srijem, koji i nakon kalvarije koju je pretrpio ostaje u čvrstom uvjerenju da je moguće očuvati iskru hrvatskog naroda, dakle ostati 'svoj na svo- me'.

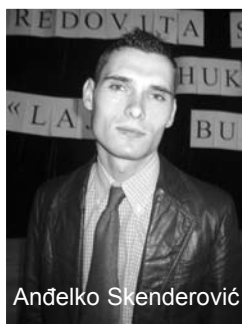
Ono što vam poručujemo jest potreba da se brinemo o vlastitom identitetu i kulturnoj baštini hrvatskog naroda, dakle da ne zaboravimo tko smo i što smo. Kultura, kao jedno od najbitnijih obilježja jednog naroda, zahtijeva neprestano ulaganje i brigu, kako suvremeni tokovi civilizacije ne bi pokrili ono kulturno blago koje smo naslijedili od naših predaka. Ja vjerujem da i u našoj postojbini ima prilično osjećaja za svoju braću, što potvrđuje i veoma intenzivna aktivnost dužnosnika Republike Hrvatske, kako ovdje kod vas, tako i u nas južno i istočno od Dunava i Save. I s ovog mjesta pozivam predstavnike hrvatske države da nađu mjesta za nas u svom materinskom krilu, dakle da imaju oko i uho kako za uzdahe i vapaje, tako i za naše osmijehe i radosti«, zaključio je *mr. Mato Groznica*.

Treba spomenuti i to da je uz prikladan dar predsjedniku Sabora *Vladimiru Šeksu*, tom prigodom uručen i zahtjev za rješavanje gorućih pitanja. ■

Održana Druga redovita godišnja skupština HUK »Lajčo Budanović« u Maloj Bosni U planu širenje aktivnosti i omasovljenje članstva

U Maloj Bosni već dvije godine postoji i radi Hrvatska udruga kulture »Lajčo Budanović«. Prema izvještaju o radu u protekloj godini što su ga podnijeli potpredsjednik i tajnik Udruge *Aleksandar Vuković* i *Stipan Dulić*, najaktivniji su članovi Folklornog odjela koje vodi *Ivica Dulić* i koji su sudjelovali na seoskoj i subotičkoj Dužijanci, festivalu »Djeca su ukras svijeta« u Tavankutu, maškarama u Đurđinu, a do sada najuspješnije gostovanje im je bilo prošlogodišnji boravak na Braču u RH. Dvoje članova Udruge, (*Marko Stipić* i *Katarina Dulić*) bili su sudionici seminara koji se organiziraju svake godine u Hrvatskoj, a za sve najmlađe mještane ovoga sela u prosincu je bio organiziran doček sv. Nikole. Prema riječima predsjednika Hrvatske udruge kulture »Lajčo Budanović« *Anđelka Skenderovića*, planiraju se, uz već postojeći folklorni odjel, aktivirati i tamburaški te

Anđelko Skenderović

slamarski koji su na početku rada i postojali, a kao prioritet je istaknuo omasovljenje članstva. Zahvalio se i brojnim donatorima koji su omogućili pokrivanje troškova rada, prije svega troškove prijevoza autobusom, kupovinu računala i nošnji.

Drugoj godišnjoj skupštini HUK »Lajčo Budanović« prisustvovali su, osim članova, simpatizera i mjesnog župnika vlč. *Ivice Prčića*, treći tajnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu *Stipan Medo*, konzul prvog razreda u Generalnom konzulatu RH u Subotici *Miroslav Kovačić*, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Lazo Vojnić Hajduk*, te predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance *Grgo Kujundžić*. Uzvanici su čestitali Udruzi na dosadašnjem radu uz najavu da će ih i dalje podržavati u njihovim aktivnostima, te kako će nastojati neke od subotičkih manifestacija organizirati i u Maloj Bosni.

D. D.

Subotički i segedinski parlament zajedno

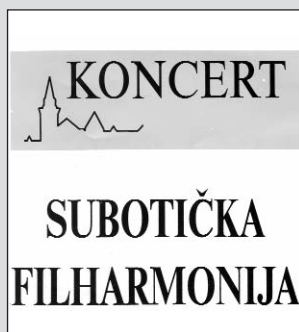
Izaslanstvo grada Segedina je 2. i 3. travnja u službenom posjetu Subotici a predvodit će ga segedinski gradonačelnik *dr. László Botka*. Prema programu posjeta, danas će se u Velikoj vijećnici Gradske kuće održati zajednička sjednica subotičkog i segedinskog parlamenta, zatim će uslijediti posjeti Gradskom muzeju, Narodnom kazalištu, Filološkoj gimnaziji »Dezső Kosztolányi« i Subotičkoj bolnici, a bit će upriličen i susret s gospodarstvenicima Segedina. U subotu će u kongresnoj dvorani Male gostione biti prezentiran projekt za razvoj grada s početkom u 10 sati.

Koncert Subotičke filharmonije

U ponedjeljak 29. ožujka održan je u subotičkoj Velikoj vijećnici koncert Subotičke filharmonije pod ravnateljstvom *Be-rislava Skenderovića*. Na repertoaru su bile skladbe *W. A. Mozarta* (uvertira za operu »Čarobna frula«, koncert za klarinet i

VIJESTI

orkestar u A-duru) te *Johannesa Brahmsa* (Simfonija br. 2 u D-duru). Solist je bio mladi klarinetist iz Novog Sada - *Aleksandar Tasić*, diplomac Glazbene akademije u

Novom Sadu, inače član puhačkog kvinteta »Sinergia 5« i solo-klarinetist Komorne opere »Maddalenianum« iz Zemuna, te istodobno solo-klarinetist »Vojvođanskih simfoničara«. Kao uobičajeni gosti (odomaćeni u nastupima Subotičke filharmonije) nastupili su i drugi glazbenici-članovi »Vojvođanskih filharmoničara«, među kojima bi smo osobito istakli vrsne dionice flautistkinje *Laure Lévy*.

Novi TV divani

TV divani emitiraju se u nedjelju 4. travnja na drugom programu Televizije Novi Sad s početkom u 18.30.

Iz sadržaja emisije: novi vandalizmi na Kerskom groblju u Subotici, državno priznanje Biskupske klasične gimnazije, godišnje skupštine HUK »Lajčo Budanović« u Maloj Bosni i HKPD »Matija Gubec« u Rumi, predstavljanje romana *Ante Vukova* »Kuća porculanske lutke«, uskrсна izložba HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta i susret žena koje prave božićne kolače »božićnjake«.

Izložba Tisućstogodišnje veze Hrvata i Mađara

Dobar primjer

*U spomenutih jedanaest stoljeća najveći dio zauzima zajednički život pripadnika dvaju naroda ili bar život jednih uz druge, dok su daleko rjeđe bile situacije kada su bili jedni protiv drugih * Zato je autor u pravu što ustrajava na primjerima dobra, jer za suprotno uvijek ima vremena*

Piše: Mirko Grlica

Posljednjeg dana ožujka u vestibulu Gradske kuće otvorena je izložba mohačkog muzeja Kanizsai Dorottya pod nazivom Tisućstogodišnje veze Hrvata i Mađara. Nakon Mohača, Budimpešte i još nekih mađarskih gradova, izložbu, čiji je autor dr. Đuro Šarošac, građanima Subotice su upriličili Skupština općine i ovdášnji Gradski muzej. Recimo odmah, i prije prikaza sadržaja izložbe, svoj sud: ova nepretenciozna izložba, gotovo informativna i edukativna, ispričana sasvim konvencionalnim muzeološkim jezikom, plijeni širinom pristupa i obujmom tretirane teme, kao i pozitivnim pristupom materiji.

Veze Hrvata i Mađara, kroz jedanaest stoljeća, obrađene su kroz 14 tematskih cjelina. Na 33 tabloa predstavljeni su uvodni tekstovi, reprodukcije fotografija, crteži, faksimili dokumenata, knjiga, novina, i mnogo toga što skupa približavaju temu izložbe njenom posjetitelju.

DOLAZAK MAĐARA U SUSJEDSTVO: Prva tema obrađuje dolazak Slavena na Balkanski poluotok i prve vjekove hrvatske povijesti, predstavljajući likove prvih kneževa i kraljeva. Na Hrvatsku ranog srednjeg vijeka veliki utjecaj su imala dva faktora: latinska kultura i pismenost koja je stigla preko dalmatinskih gradova i bizantsko – slavenski utjecaj preko staroslavenskog jezika, hrvatske redakcije, s glagoljicom i ćirilicom.

Dolazak Mađara u susjedstvo Hrvata također je predstavljen ilustrativnim materijalom. Među ostalima, predstavljena su sedmorica kneževa, a posebno su istaknuti knez Geza i kralj Stjepan I., koji su na prekretnici X. i XI. stoljeća Mađare uključili u obitelj europskih kršćanskih naroda. Pokraj uobičajenog materijala na ovakvim izložbama, jednom uspjelom ilustracijom naznačena je i tema »Istočnjački utjecaji u kneževskom odijevanju«.

U obradi teme nazvane Životna zajednica Mađara i Slavena autor je također posegnuo za originalnim sredstvima izražavanja: nizom riječi preuzetih od susjeda pokazao je kako su one i Hrvatima i Mađarima najbolja uspomena na zajednički život. Osim spomena Ćirila i Metoda, u obradi ove teme posjetitelji izložbe su u prilici vidjeti i kako su izgledale kuće u doba dinastije Arpadovića.

VJERSKI ŽIVOT: Značajna promjena u

odnosima Mađara i Hrvata nastupila je 1102. godine, kada je mađarski kralj Koloman postao i hrvatski vladar. Slijedila su stoljeća zajedničkih strahova od upada Turaka, ratovi s njima, epizoda s *Ivanom Hunjadijem*, zaključno s katastrofom na Mohačkom polju 1526. godine.

Pri obradi iduće teme Doseljenje Hrvata u historijsku Mađarsku autor je dolazak predaka današnjeg hrvatskog stanovništva u Mađarsku doveo u vezu s turskim osvajanjima. Plansko naseljavanje nastavljeno je sve do polovice XVII. stoljeća.

Čitav niz imena, navedenih u temi Zajedničke povijesne ličnosti, podsjeća nas

Čevapovića, Mihovila Radnića, Emeriha Pavića i mnogih drugih.

ŠIROKI PRISTUP: Segmenti izložbe koji slijede posvećeni su vjerskom životu hrvatskih skupina, sudbini seljaka, dok je sljedeći posvećen obrtnicima, građanstvu i plemstvu. U odjelu o školstvu ponovo nailazimo na poznata imena *Mije Mandića*, *Stjepana Ebrića* i *Krunoslava Stjepana Grgića*, ali i na pokretanje ne baš prijatne teme o mađarizaciji nacionalnih manjina u Mađarskoj koncem XIX. i početkom XX. stoljeća, među njima i hrvatske.

Na tri tabloa i s pedesetak fotografija prezentirano je hrvatsko narodno stvaralaštvo. Posebnu pažnju autor je posvetio narodnim nošnjama.

Niz obrađenih tema na ovoj sveobuhvatnoj izložbi zatvara Preporoditeljska borba Hrvata u rasijanju. Svakako najznačajnija ličnost tu je naslovni biskup *Ivan Antunović*, pokretač Bunjevačko – šokačkih novina i Bunjevačko šokačke vile, pisac mnogih knjiga vjerskog sadržaja, ali i historio-grafske Razprave o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih... Nije zaboravljen ni list Neven, koji je prvobitno izlazio u Kačmaru, kao ni imena *Mate Meršića*, *Miloradića*, *Nikole Tordinca*, *Bele Horvata* i *Ivana Petreša*.

Izložba otvorena i u Subotici

Usrijedu je u Subotici otvorena izložba »Tisućstogodišnje veze Hrvata i Mađara« autora etnologa dr. Đure Šarošca, dugogodišnjeg uposlenika Mohačkog muzeja. Okupljene goste su pozdravili predsjednik i potpredsjednik SO Subotica *Géza Kucsera* i *Lazar Baraković*. Izložbu je predstavio sam autor, a među uzvanicima su bili generalna konzulica RH u Subotici dr. *Jasmina Kovačević Čavlović*, konzul prvog razreda u Subotici *Miroslav Kovačić*, generalni konzul RH u Pečuhu mr. *Ivan Bandić*, predsjednik IO Hrvatskog nacionalnog vijeća *Lazo Vojnić Hajduk*, te čelnici hrvatskih i mađarskih političkih i kulturnih organizacija iz Vojvodine i Mađarske. Izložba se može posjetiti do 9. travnja svakoga radnog dana od 9 do 17 sati.

na bogatstvo veza Hrvata i Mađara. U nizu su: *Juraj Utješinić*, *Ivan Čezminski*, *Stjepan Brodarić*, *Antun Vrančić*, *Matija Petar Katančić* sve do *Ignjata Josipa Martinića*. S uma se ne smiju smetnuti ni mnogi članovi obitelji *Šubića – Zrinskih* (*Petar*, *Nikola*, *Jelena*), *Frankapana*, *Draškovića*...

Nakon kraćeg osvrt na utjecaj hrvatskih umjetnika iz Dalmacije na renesansu u Mađarskoj, slijedi tema posvećena bosanskim franjevcima. Najznačajniju ulogu u vjerskom životu Hrvata na područjima koji su bili pod turskom upravom imali su članovi Redodržave Bosne Srebrene. Oni su 1463. godine dobili pravo od turskog sultana da vode skrb o katoličkim vjernicima. Pokraj blavljenja ovim, osnovnim, pozivom franjevci Bosne Srebrene ostavili su značajnih tragova u književnosti. Mnogim Subotičanima nisu nepoznata imena *Stjepana Vilova*, *Lovre Bračuljevića*, *Grgura*

Čini se da i ovakav skraćeni prikaz izložbe može uvjeriti čitatelje u širinu s kojom je autor pristupio obradi teme. Ne tvrdimo da u ovako velikom vremenskom razdoblju nije što i zaboravljeno, izostavljeno, ali to je sudbina mnogih ovakvih izložbi. Kritičari mogu reći da je na izložbi malo spomena o sukobima i nesporazumima između Hrvata i Mađara. Bilo je i toga, ne treba tajiti. Ali, u spomenutih jedanaest stoljeća najveći dio zauzima zajednički život pripadnika dvaju naroda ili bar život jednih uz druge, dok su daleko rjeđe bile situacije kada su bili jedni protiv drugih. Zato je autor u pravu što ustrajava na primjerima dobra, jer za suprotno uvijek ima vremena. Odatle i naše uvjerenje da je ova izložba dobar primjer. Želja nam je da ne bude i jedini. Razmislimo je li teško napraviti druge slične izložbe aktualne u našoj sredini: mađarsko – srpsku, ili zašto ne, hrvatsko – srpsku.

Skupština općine Apatin odlučila

Hrvatski jezik na čekanju

APATIN – Na sjednici održanoj 11. ožujka članovi IO SO Apatin dali su suglasnost na izmjenu Statuta Općine u članu koji regulira službenu uporabu jezika nacionalnih manjina, kojom je predviđeno da se u mjestu Šonta uvodi hrvatski jezik i pismo a u mjestu Kupusina i Svilojevo mađarski. Temelj donošenja ovakvog prijedloga je član 18. Zakona o lokalnoj samoupravi i ostali akti, koji određuju obvezu uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina u jedinicama lokalne samouprave, odnosno, nadležnost Općine u uvođenju jezika manjina u službenu uporabu u naselju ili mjesnoj zajednici u kojoj broj pripadnika određene nacionalne manjine prelazi 25 posto. Po rezultatima posljednjeg popisa u Sonti se 59,41 posto žitelja izjasnilo kao Hrvati, a u

Kupusini 75,82 posto i u Svilojevu 58,06 posto kao Mađari. Navedenu problematiku razmatrala je Komisija za statutarne pitanja, organizaciju i normativna akta Skupštine Općine Apatin, na sjednici održanoj 18. ožujka, a izvještaj glasi: »Komisija smatra da ne postoje formalno-pravni uvjeti za donošenje Odluke o izmjeni i dopuni Statuta Općine Apatin bez javne rasprave, s obzirom da se ne radi o usklađivanju Statuta sa zakonom, u smislu člana 75., stav 2. Statuta Općine Apatin, već s podzakonskim aktom, tj. Odlukom o bližem uređivanju pojedinih pitanja službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina na teritoriju APV, a koju je donijela Skupština APV. Komisija jednoglasno predlaže da se sprovede potpun postu-

pak promjene Statuta Općine, u smislu člana 75., stav 1. i člana 76., stav 1. do 3., koji uključuje i javnu raspravu. Postupak će biti pokrenut od strane ovlaštenog predlagача, odnosno 1/3 vijećnika Skupštine Općine Apatin.« Na zasjedanju Skupštine Općine Apatin održanom 26. ožujka vijećnici su većinom glasova prihvatili ovakav prijedlog Komisije, te na taj način prolongirali službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u Općini.

Sončani, vijećnici SO, nisu željeli komentirati ovakvu Odluku. Nejasno je samo, otkud ovo razilaženje Izvršnog odbora i navedene Komisije SO Apatin i koje tijelo se rukovodi kojim zakonom. Da li se Komisija za statutarne pitanja osvrnula na Zakon o lokalnoj samoupravi, da li je razmotrila odredbe tzv. Omnibus zakona? Iz izvješća ne stičemo dojam da jest. Čemu javna rasprava o materiji koju zakon decidirano određuje? Da li su ponovno proradile neželjene emocije, ili je u pitanju samo još jedna kupovina vremena za odgodu neminovnog?

Ivan Andrašić

Prošle nedjelje u Dardi

Položen kamen temeljac za novu crkvu

DARDA – U nazočnosti brojnih župljana, svećenika i gostiju u sklopu svečanoga misnoga slavlja msgr. *Marin Srakić*, biskup đakovački i srijemski, postavio je kamen temeljac za gradnju Cr-

kve rođenja sv. Ivana Krstitelja u Dardi, gdje su položene i povećane na hrvatskom i mađarskom jeziku. Koncelebriranu svetu misu biskup Marin Srakić započeo je riječima: »Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujemo se njemu« obraćajući se brojnim vjernicima, župljanima dardanske i okolnih župa koji su, doista radujući se, dočekali dan kada je na red došla i obnova njihove u Domovinskom ratu zapaljene crkve.

»Nadamo se da ćemo, uz Božju pomoć, ustrajati u nakani i radove ubrzo privesti kraju, i da će Darda i njeni mnogobrojni vjernici dobiti crkvu za sav narod, u kojoj će bogoslužje moći pratiti i do 650 vjernika« – rekao je biskup. Ranija crkva sagrađena je kao kapelica dardanske vlastelinske obitelji Esterhazy.

Dojmljivo i intimno-emotivno bilo je obraćanje vjernicima i gostima domaćeg župnika vlč. *Josipa Vrbanića*, koji je cijeli svoj

život posvetio službi u Dardi: »Znakovito je, da kamen temeljac za novu Crkvu sv. Ivana Krstitelja, a bio sam ubijeden da ću u svojoj 40 godišnjoj službi izgraditi novu crkvu, zajedno s vama, svakako, polažemo baš u korizmi, u vrijeme pripreve za Isusovo uskrsnuće, koje, kako Biblija kaže, traje šest tjedana. Križni put vjernika Darde, pa i čitave Baranje, trajao je punih šest godina, od 1991. kada smo prognani, pa sve do 1997. kada prognanici postaju povratnici. Darda danas broji više od 7 tisuća žitelja, od čega je više od 4 tisuće Hrvata, koji su se vratili iz brojnih destinacija diljem Hrvatske pa i diljem svijeta.«

Osim župnika i biskupa goste su pozdravili još i *Marijan Molnar*, načelnik Općine Darda, i *Marina Grgić* u ime Katoličke mladeži, te predstavnici koji sudjeluju u ovom važnom poslu.

Nova bazilika bit će pravokutnog tlocrta, s manjim bočnim apsidama i polukružnim svetištem te tornjem na ulazu, gdje će biti postavljen i križ. Radove izvodi domaća tvrtka »Dom«.

Slavko Žebić

Foto vijest

Križni put na subotičkoj Kalvariji

Obnovljen rad Mjesne organizacije DSHV-a u Starom Žedniku

Zajedno k političkoj integraciji

Bez jake političke stranke sva su vrata zatvorena

STARI ŽEDNIK – Neposredno nakon osnivanja Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, još davne 1990. godine i u Starom Žedniku je osnovana Mjesna organizacija stranke. Međutim, posljednjih godina uz podijeljenost koja je donedavno postojala nije se smoglo snage sazvati skupštinu, pa tako iz Starog Žednika nije bilo niti izaslanika na skupštini ujedinjenja.

Prema riječima predsjednika DSHV-a *Petra Kuntića* upravo je to bio razlog zašto su čelnici stranke posjetili prvo Stari Žednik, 26. ožujka prigodom obnavljanja rada ove mjesne organizacije: »Obnavljanje rada Mjesne organizacije DSHV-a Stari Žednik prvi je uspješan korak zajedničkog djelovanja nakon ujedinjenja i prvi korak k političkoj integraciji Hrvata na ovim prostorima«, rekao je Kuntić. »Mi imamo pa-

su nam sva vrata zatvorena«, dodao je Kuntić. »Potrebno je uključivati se u rad KUD-ova i udruga, ali je potrebno i izaći i na izbore i glasovati. Ako svi prijedemo u Demokratsku stranku ili G17+, tko će štititi naše interese? Ja bih rekao – nitko. Sad imamo ujedinjenu stranku Hrvata u Vojvodini, a ova je godina izborna i trebamo glasovati za takvu opciju koja će omogućiti da se Hrvati integriraju u svoju domicilnu državu kao Hrvati bez potrebe da sakrivaju svoj nacionalni identitet, i koja će omogućiti kulturni, politički i ekonomski razvitak hrvatske zajednice u Srbiji.«

Dopredsjednik DSHV-a *Dužo Runje* istakao je »da se za jedan dan ne može nadoknaditi ono što je izgubljeno za pedeset godina, ali da idilična sreća u kojoj nema takozvanog razdvajanja nije i stvarna sreća. Lažna je dilema – 'a zašto bi se razdvajali'. U Srbiji živi danas sedamdeset tisuća Hrvata, pa zašto bi onda smetalo nekome što netko pohađa nastavu na svojem materinjem jeziku – na hrvatskom jeziku. Vidni su rezultati već sada postignuti u obrazovanju, ali nužne su i porođajne muke i dječje bolesti na tom putu kojim smo krenuli.«

Runje je istakao da ako znamo što želimo, onda ćemo te ciljeve i ostvariti, a postoje činjenice koje govore o tome da je sa-

da nužno raditi na osnivanju hrvatske gimnazije s internatom »jer svake godine pedeset studenata odlazi na studije u Hrvatsku. To je dovoljan dokaz da interes za pohađanje srednje škole na hrvatskom jeziku postoji«, rekao je Runje.

Član predsjedništva *Franjo Vujkov* kazao je da je činjenica i da 80 posto Hrvata živi od zemljoradnje i da to znači da se treba boriti za agrar. »Regionalna suradnja se otvara, a naša je zadaća da se u suradnji s našom matičnom domovinom Republikom Hrvatskom otvore strateški pravci djelovanja za plasman poljoprivrednih proizvoda. Izbori su pravi trenutak kada se odlučuje o svojoj sudbini i ujedinjenje koje se dogodilo treba ohrabriti političku aktivnost u svim mjestima u Vojvodini. Političko aktiviranje, usprkos straha je danas počelo u Starom Žedniku, nastaviti će se u Somboru, Petrovaradinu, Novom Sadu, Zemunu. Ja sam optimist i želim da pozitivna energija prevlada i ovdje kod vas, kao i u drugim mjestima« rekao je Vujkov.

Nakon izlaganja gostiju izabrano je novo čelništvo ove mjesne organizacije. Jednoglasno su izabrani za predsjednika *Joso Dulić*, za tajnika *Damir Sudarević* i za rizničara *Zoran Kujundžić*. U daljnjem tijeku sjednice Žedničani i čelništvo stranke su kroz diskusiju razmotrili različite probleme s kojima se danas suočavaju kao i s mogućim načinima rješavanja tih problema.

J. Dulić

metne ljude, obrazovane i sposobne, postoje i brojne i značajne kulturne institucije, imamo i Nacionalno vijeće koje treba raditi na uspostavljanju kulturne autonomije Hrvata. Međutim, sve to ništa ne vrijedi ukoliko nema jake političke stranke, onda

Pomoć ruskog Ministarstva za izvanredne situacije

HORGOŠ – Konvoj humanitarne pomoći Ruskog ministarstva za izvanredne situacije 31. ožujka je prešla cestovni granični prijelaz Horgoš. Šest šlepera posteljine, jastuka i madraca za 5 tisuća osoba upućeno je srpskom i nealbanskom stanovništvu na Kosovu i Metohiji. Humanitarnu pomoć dočekali su konzul Ruske federacije u Beogradu *Andrej Zotov*, komesar za izbjeglice Republike Srbije *Dragiša Dabetić*, potpredsjednik SO Subotica *Lazar Baraković*, te predstavnici Izvršnog vijeća AP Vojvodine i Crvenog križa Srbije i Crne Gore. Prema riječima konzula Ruske federacije u Beogradu *Andreja Zotova*, danas pristigli konvoj dio je pomoći upućen stradalima na Kosovu i Metohiji, u Beogradsku zračnu luku stižu još 2 zrakoplova lijekova, a uskoro će pristići i 500 montažnih kuća sa kompletnom infrastrukturom. ■

Edukacija za učinkovitije komuniciranje

Kako dobro prenositi poruke?

OSIJEK – U Osijeku je od 24. do 27. ožujka održan seminar na temu: »Izgradnja kapaciteta u lokalnoj upravi i vodstvu: vještine komunikacije za NVO i lokalne uprave aktivne u procesu demokratizacije«. Osnovni cilj seminara je jačanje interne i eksterne komunikacije Agencija lokalne demokracije (ALD), Asocijacije lokalne demokracije (AALD) i lokalnih vlasti koje djeluju u suradnji s ovim nevladinim organizacijama, te učinkovitiji način upravljanja informacijama angažiranih na području ljudskih prava i izgradnje demokracije.

Detaljan prikaz nastanka informacije, te njeno prenošenje do krajnjeg korisnika putem određenih novinarskih formi, sudionici ovog seminara prikazao je i kroz radionice analizirao *Dragan Bisanić*, novinar iz Beograda. O pojmovnoj različitosti između informacije i komunikacije govorio je novinar »Il Gazzettino« i predavač komunikacijskih znanosti na Sveučilištu u Padovi *Francesco Jori*.

»Kada se prave konferencije za tisak, jako je važno pripremiti podsjetnik za novinare o temama koje se iznose pred javnost, predstavljajući na taj način skrb o novinarima« istakla je glasnogovornica u Vijeću

Europe *Cathie Burton* te prezentirala važnu ulogu glasnogovornika u eksternim komunikacijama. Svoje viđenje internih komunikacija te načina njihovih prenošenja pojasnio je direktor Centra za studije odnosa s javnošću u Poslovnoj školi u Leedsu *Dennis Kelly*.

Sudionici su u okviru programa posjetili i gradsko poglavarstvo grada Osijeka te Radio Osijek gdje ih je primila glavna i odgovorna urednica *Željka Bačić*. Radio Osijek je jedan od osam radiocentara u sklopu Hrvatske radiotelevizije, te jedna od najstarijih stanica u zemlji. Prošle godine je proslavio svoj 60-ti rođendan, istakla je *Željka Bačić*. Programska koncepcija Radio Osijeka, je određena osamnaesto satnim emitiranjem dnevnog programa, od kojeg 70 posto ide »u živo« s preko 45 posto domaće glazbe. U okviru programske sheme postoji dnevna petnaesto minutna specijalna emisija za mađarsku nacionalnu manjinu te tjedna petnaesto minutna emisija za slovačku nacionalnu manjinu. »Za sada se manjinski programi odvijaju u okviru postojeće redakcije, no, postoji tendencija da se osamostale i sami uređuju svoj program, iako, kada je riječ o neovisnosti, ona je na prvom mjestu«, do-

dala je urednica Radio Osijeka. Problemi o kojima se govorilo bili su najčešće upravljačke prirode s obzirom da je kompletan ustroj ove glomazne medijske mašinerije centraliziran, te, kako je istakla *Željka Bačić*, »Kada trebate, primjera radi, žarulju, pržilicu ili običan sapun, morate o tome obavijestiti Zagreb. Da se razumijemo, ni u čemu ne oskudijevamo, govorim samo o kompliciranom načinu nabave određenih potrošnih artikala«, zaključila je *Bačićeva*.

Radio Osijek pokriva dio Vojvodine, sjevernu Bosnu i dio Mađarske, te teritorij do Zagreba i u ovom dijelu je jedna od najslušanijih radiopostaja.

Na kraju posljednjeg dana seminara direktorica AALD-a *Antonella Valmorbida* je istakla veliku važnost dobre suradnje s lokalnom samoupravom u cilju podizanja kvalitete življenja kroz izgradnju demokratskih institucija. Seminaru su prisustvovali delegati, projekt menadžeri te predstavnici lokalnih vlasti, kao i partneri AALD-a uključeni u programske okvire prekogranične suradnje i treninge za lokalne vlasti.

L. S.

Dijalog »Žena – iz njenog i njegovog ugla«

BAČKI MONOŠTOR – U četvrtak 25. ožujka u prostorijama knjižnice u Bačkom Monoštoru održan je dijalog/radionica na temu »Žena – iz njenog i njegovog kuta« u organizaciji Udruženja »Ravangrad« iz Sombora. Dijalog je održan u okviru programa »Vrijeme je za razgovor o...«, a kao dio regionalnog projekta GEOTAKT II u koji je uključeno devet nevladinih organizacija iz devet gradova Vojvodine, ali i kao podrška projektu Građanski dijalog mladih. Dijalogu je prisustvovalo preko dvadeset učesnica, žena – nastavnica, kućanica, odgojiteljica, ekonomistica, menadžera..., uposlenih i neuposlenih, ali i mladih muškaraca uključenih u projekt Građanski dijalog mladih. Cilj održavanja

ovakvog razgovora je ispitivanje i osvješćivanje odnosa muškaraca prema ženama, pravima žena, kao i istraživanje informiranosti žena o njihovim pravima. Povod je bila anketa koja je među građanima Sombora i Bačkog Monoštora vršena 6., 7. i 8. ožujka. Analizirajući rezultate ankete, ustanovljeno je da je Međunarodni dan žena, po mišljenju velikog broja ispitanika, izgubio svoj izvorni smisao. Voditeljica dijaloga/radionice u Bačkom Monoštoru bila je psihologinja *Stamenka Sudar*, koja je istakla potrebu za analiziranjem, prije svega, rodni razlika među spolovima, ali je također akcentirala da postoje i druge razlike među prisutnim muškarcima i ženama, koje nisu spolne strukture, a to je razlika u godinama, zaposlenosti, obrazovanju, interesiranjima. Planirano je bilo još tema i aktivnosti, ali je spremnost učesnica/ka da s drugima podijele viđenje vlastitih osobina, vještina i ciljeva dominiralo razgovorom. I želja za međusobnim upoznavanjem, upoznavanjem vlastitih kapaciteta i potreba da se i

žene i mladi aktiviraju u osmišljavanju unapređenja kulturnog života sela. Artikuliranje potreba učesnica/ka za daljnjim organiziranjem ovakvih i sličnih skupova, kao i povezivanje i predstavljanje grupe mladih koja pokušava obogatiti kulturni sadržaj Monoštora, su ishod ove radionice. Planiranje i osmišljavanje Centra građanskih aktivnosti u Bačkom Monoštoru, kao i osobne želje učesnica/ka da doprinesu razvoju svoje lokalne sredine, mogle bi biti dobra osnova za buduće aktivnosti u, za sada, pasivnom Monoštoru.

Aleksandar Forgić

Glumačke ambicije Anree Barun

Želja i perspektiva

SONTA – Šesnaestogodišnja *Andrea Barun*, Sončanka, članica KPŽH »Šokadija«, učenica je prvog razreda gimnazije »Isidora Sekulić« u Novom Sadu. Andrea je članica dramsko-recitatorske sekcije »Šokadije«, a na dosadašnjim natjecanjima i smotrama u recitiranju imala je puno uspjeha.

Osim izuzetne nadarenosti krasi je i radne navike. Perfekcionista kakva je Andrea, uvijek se trudi da iz svojih izvedbi eliminira i najmanju negativnu sitnicu. Odlaskom u Novi Sad učlanjuje se u Dramski studio, kojeg vode profesionalni glumci SNP-a, a u srijedu 24. ožujka nastupila je u cjelovečernjoj predstavi, održanoj u Caffè-galeriji »Prometej«, pred velikim brojem posjetitelja iz svijeta književnosti, umjetnosti, kazališta i filma.

Andrea se gledateljima predstavila monologom *Slanchet iz Tennesijeva »Tramvaja zvanog želja«*, te *Prevertovom »Barbarom«*. Ne prikriva glumačke ambicije: »Pokraj školskih obveza, kojih je jako puno, sebi sam nametnula i rad u dramskom studiju. Imamo po dvije dvosatne probe tjedno, a kako se i za njih treba dobro pripremiti, slo-

bodnog vremena praktički i nemam. Gimnaziju shvaćam kao pripremno razdoblje za Akademiju, za koju ću se svakako natjecati. Ukoliko ne bih uspjela, upisala bih je zike. Dramski studio će mi, vjerojatno, biti odskočna daska za novosadski SJMP, što bi za mene bilo ispunjenje jednog dijela životnih snova. Odlazak u Novi Sad za mene je bio jako velika promjena – ipak je ovo veliki grad, no, bez problema sam se adaptirala na ovakav životni ritam. Sad se u dramskom studiju pripremam za novu predstavu, koju ćemo izaći u travnju, a uskoro ću imati i samostalne nastupe. Nadam se da ću tijekom školovanja u gimnaziji izdržati ovaj tempo, te da će mi rad u dramskom studiju pomoći u polaganju prijemnog ispita za Akademiju, jer glumački poziv je moj životni san.«

I. A.

Uspjesi osmoškolaca iz Sonte

SONTA – Tijekom proteklog tjedna održana su općinska natjecanja u znanju, na kojima su osmoškolci uložili puno truda, ne bi li se plasirali na područna natjecanja. Natjecanje iz zemljopisa organizirano je u prigredačkoj Osnovnoj školi. Među učenicima sedmih razreda najbolji rezultat zabilježio je *Damir Vodeničar*. Sončani su bili za-paženi i u natjecanju iz povijesti održanom u Svilojevu. Među učenicima šestih razreda *Ljiljana Butković* je podijelila prvo mjesto, a diobu drugog ostvarili su *Teodora Pašti* i *Nikola Siladi*. Učenici sedmih i osmih razreda imali su isti test, a najbolji je bio *Luka Tadijan*, dok su treće mjesto podijelili *Rajan Mihaljev*, *Jelena Radosavljević* i *Ljiljana Miloš*. Uspjehu učenika OŠ »Ivan Goran Kovačić« iz Sonte doprinijela je i dramska sekcija ove škole plasmanom na zonsko natjecanje, izvođenjem predstave »Crvenkapa i zbu-njeni vuk«, u režiji *Miloratke Nikov*, nastavnice srpskog jezika.

I. A.

Godišnja skupština HKPD »Matija Gubec«

Izabrano novo rukovodstvo

RUMA – U subotu 27. ožujka održana je 85. redovita izborna godišnja skupština HKPD »Matija Gubec« iz Rume. Osim velikog broja članova, Skupštini je prisustvovao i velik broj gostiju: treći tajnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu *Stipan Medo*, predsjednik IO SO Ruma *Ninoslav Gvero*, potpredsjednik SO Ruma *Dušan Stojanac*, načelnica društvenih djelatnosti u SO Ruma *Vladislava Gvero*, u ime Gradskog tamburaškog društva »Branko Radičević« iz Rume *Boško Bogičević*, u ime KUD »Hunjadi Janos« *Stjepan Vereš*, te mnogi drugi.

Skupštinu je vodilo tročlano radno predsjedništvo na čelu sa *Milenkom Kulušić*, usvojeno je financijsko izvješće za 2003. godinu kao i plan prihoda i rashoda za 2004. Usvojena su izvješća o radu i plan rada za sljedeći period, koje je iznio umjetnički rukovoditelj *Josip Jurca*. Od brojnih aktivnosti koje su u planu može se izdvojiti koncert Velikog tamburaškog orkestra u povodu 85 godina rada Društva i sudjelovanje na Festivalu tamburaške glazbe u Osijeku, Festivalu muzičkih društava u Rumi, koncert u Zatrešiću u Republici Hrvatskoj kao i gostovanja po mjestima u Vojvodini. Na kraju Skupštine je izabran novi Upravni i Nadzorni odbor a za predsjednika Društva ponovno je izabran *Zlatko Kolarić*.

N. J.

Izložba rukotvorina i kolekcionarstva

BAJNOK – U Bajmoku će se od 12. do 16. travnja održati 34. MIRE u organizaciji MZ Bajmok i Saveza udruženja kolekcionara SCG. Izložba će biti postavljena u prostorijama OŠ »Vuk Karadžić«. Rok prijave za sudjelovanje na izložbi je do 25. ožujka. Izložba je takmičarskog karaktera, te organizatori pozivaju sve zainteresirane da se prijave. Sve informacije se mogu dobiti na telefon 024 762 038 od 9 do 13 sati.

Stopama starijih

SONTA – U subotu 3. travnja u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti, s početkom u 18 sati, održat će se Dramsko veče KPŽH »Šokadija«. Gledateljima će se predstaviti recitatorica *Maja Kuruc*, koja se na nedavnoj općinskoj smotri plasirala na zonsko natjecanje, te mlađa i starija grupa dječje dramske sekcije s predstavama »Sol vridnija od zlata« i »Ivica i Marica«. U obje predstave dijalozi se odvijaju na originalnoj šokačkoj ikavici, a glazbena podloga je, u obradi prof. *Katarine Gal*, također iz izvorne šokačke ostavštine.

I. A.

Seminar u Novom Sadu

O zaštiti prava manjina

NOVI SAD – 2. i 3. travnja u Novom Sadu, u organizaciji Vojvođanskog centra za ljudska prava, održati će se seminar pod nazivom »Međunarodni instrumenti za zaštitu prava manjina«. Na seminaru sudjeluju predstavnici Vijeća nacionalnih manjina u Vojvodini, predstavnici OEES-a, Vijeća Europe, UNHCR-a, pokrajinski Ombudsman i Ombudsman za nacionalne manjine, predstavnici Izvršnog vijeća Vojvodine i renomirani predavači – eksperti iz oblasti koja je predmet seminara.

Bunjevačko-šokački Hrvati (26.)

Šimun Matković župnik Bunjevaca

Točna godina i datum rođenja *Šimuna Matkovića* u dokumentima se izričito ne spominje. Do godine njegovoga rođenja dolazimo na osnovi iz-
vješća *Bartula Kašića* Svetoj Stolici. Naime, Sveta Stolica 1612. godine, šalje Kašića i *Stipana Szinija* u Tursku, da izvijeste Svetu Stolicu o životu katolika i mogućnostima misijskog rada »in partibus infidelium«. Kašić šalje izvješće 1613. godine. Preporuča Šimuna Matkovića za biskupa u južnoj Ugarskoj. U iscrpnom izvješću o zaslugama i marljivosti Šimuna Matkovića navodi da ima 38 godina. To znači da je rođen oko 1575. godine.

Rođen je u Olovu od oca *Ivana Jakšića* i majke *Marije Bogović*. Stanovali su u zaseoku Mateoković. Odatle i različita imena i prezimena Šimuna Matkovića u spisima i izvješćima. Pravo ime mu je Šimun Jakšić, ali kako je bio običaj da se mnogi bilježe i po očevom imenu, tako i on uzima i ime svoga oca – Ivan. To je neke povjesničare dovelo u zabludu, pa su pisali o dva Matkovića – Šimunu i Ivanu, a radi se o istoj osobi. Isto je tako bio običaj da se prezime naznačuje po mjestu rođenja. Iz izvješća »Relatione Della Vita, e Costumi di Don Simone di Giouanni Matcovicch« vidimo da je naznačeno i ime njegova oca i prezime po mjestu rođenja – Matković. **ŠIMUNOVA BORBA ZA KATOLIKE:** Šimun Matković je od svoje 12. pa do 22. godine bio kod franjevaca u Olovu. Kod njih je primio tonsuru i tako postao franjevački klerik. Tonsuru mu je podijelio bosanski biskup *fra. Franjo Baličević*. Ne znamo zašto nije htio ostati kod franjevaca. Napustio ih je i otišao u Barsku nadbiskupiju. Tamo je i ređen za svećenika. Ne znamo kada se to dogodilo, ali vjerojatno oko 1600. godine.

Početak sedamnaestog stoljeća već je »in partibus infidelium« kao misionar, apostolski misionar. Njegov teren je poglavito bio Srijem, Baranja, Bačka, Banat i sjeverna Srbija. Na tom terenu je imao puno neprilika od strane pravoslavnih biskupa u kaludera i kalvina, koji su svojatili katoličke crkve i priječili mu pastoralni rad. Smutnje su mu pravili oko uvođenja novog kalendara i tužili ga turskim vlastima da ne priznaje brak sklopljen pred njima. To ga je ponukalo da o svom trošku ode u Carigrad i tamo isposluje ferman za sebe i svoje katolike. Pri tome mu je po-

mogao Bošnjak, koji se nalazio u Carigradu, a koji je odrastao u Bosni, u Matkovića kuća.

S carskim fermanom je otišao budimskom Ali Paši. Ovaj potvrdi ferman i još mu doda sedam točaka kao tumač i objašnjenje u korist Matkovića i katolika. U Pečuhu je uspješno obranio katolike od pečujskih kalvina. Godine 1612. odlazi Matković preko Dubrovnika u Rim, da traži veći broj svećenika za svoje misio-

Temišvar

narsko područje. U Dubrovnik ga je uputio generalni vikar *Petar Beneša* da traži Isusovce. *Don Luka Natali* ga je odveo Bartulu Kašiću. Tri mjeseca su trajale njegove muke. Sve ih je svladao uz pomoć isusovačkog generala *Klaudia Akvavive*. Pomogao mu je i učeni francuski poklisar *Savary Breves*. Po nalogu pape Pavla V. Poslao je isusovački general Bartola Kašića i Stjepana Szinija, isusovca Mađara iz Transilvanije, s don Šimunom u Tursku, tj. na misijsko područje Šimuna Matkovića.

UZALUDNI PRIJEDLOZI: Nakon godinu dana, 15. listopada 1613., vratiše se Kašić i don Šimun u Rim. Tada Kašić toplo preporuča don Šimuna za biskupa. Ističe da je Matković svećenik uzorna života, bogoljubljan, požrtvovan, vješt prilika, izvanredno zaslužan, u narodu i među Turcima ugledan. Predlagao je da se Matković posveti za biskupa, a sjedište da mu bude Mitrovica, Ilok, Beograd, Vukovar ili Smederevo.

No, sva ta nastojanja Kašića da Matković postane biskupom nisu uspjela. Pitanje njegova biskupstva će se pokretati kroz niz godina. U to spada i jedna molba iz mjesta Bunjevci, između Bača i Sombora, u kojoj vjernici traže da im se Matković postavi za biskupa. Za biskupa ga preporuča i lješki (Alessio) biskup *Inocent*

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

Stojčinović 1613. godine. Postoji još jedna preporuka s više potpisa. Sve je to poslano u Rim. Komisija kardinala je našla samo jedan razlog protiv njegovog imenovanja za biskupa, a to je: skromno teološko znanje. Briga Svete Stolice, Zbora kardinala, Svetog Oficija i isusovačkog generala, samo su znak i velike brige za katolike Šimunova pastoralnog područja. Šimun je razvio veliko i svestrano pastoralno područje, čak je osnovao i školu (licencijat) za laike, koji će malobrojnom svećenstvu pomagati u pastoralu.

NAJSTARIJI SPOMEN IMENA BUNJEVAC: Matković je 1622. godine tražio za sebe župu Bunjevac. Po tome će se najviše citirati u povijesnim djelima, jer bi to bio, navodno, najstariji spomen imena Bunjevac. Problem je u tome što toponim, naziv mjesta, ne nalazimo na području Bačke, pa je vjerojatnije on tražio da bude župnik Bunjevaca. No, to nije najstariji pisani spomen imena Bunjevac. Erdeljani spominje u Maroku u Baranji ime »Marton Bunavac«, ali sam napominje da je to vjerojatno pogrešan priepis iz turskih teftera, pa ga odbacuje kao prvi spomen Bunjevaca.

Iz istog razdoblja spominje se u Velikom Glamočkom Polju *Matheus Bunjevac*. Iz Like imamo vijesti o Bunjevcima iz 1703. godine. No, najstariji do sada znani spomen Bunjevaca dolazi iz godine 1582. Naime te godine dubrovački trgovci iz Temišvara pišu papi da se u tom gradu nalazi bosanski biskup *Antun Matković* i da je otvorio školu za Bunjevce. To bi do sada bio najstariji spomen Bunjevaca u nekom pisanom dokumentu.

Kod subotičkih Bunjevaca stvari stoje sasvim drugačije. Oni će još 1850. godine tražiti da se u gradskom Senatu zapisnici vode na dalmatinskim jeziku. Interesantno je da se segedinski i subotički Bunjevci sve do druge polovice devetnaestog stoljeća zovu Dalmatinci, a za sebe kažu da govore dalmatinskim jezikom, kao i Bartol Kašić s otoka Paga.

Kako je umirao moj narod (23.)

Mučno stanje u Novom Slankamenu

U srijedu 16. kolovoza 1995. godine u ranim jutarnjim satima pristigla je u Novi Slankamen »specijalna policija«. Toga dana uz pratnju policije u Novi Slankamen vratio se i slankamenski župnik *Eduard Španović*. Dok je bio u Zemunu, čuo je da je župni stan useljen. Odmah je zatražio pomoć policije, ukazujući na to da su crkva i župni stan spomenici kulture i da bi kao takvi morali imati zaštitu od države. Tražio je da se posebno zaštititi arhiv i matične knjige.

Trinaestog kolovoza operativci i policija iz Novog Sada ispraznili su župni ured od »izbjeglica« i zapečatili ga. Kad se župnik vratio u župu zatekao je neoštećen pečat, ali provaljena i prva i druga vrata župnog doma. Vrijedne stvari iz župske kuće bile su pokradene: televizor, kasetofon, radioapar, novija garderoba i novci koji su ostali u kući. Jedna velika pepeljara opušaka cigareta bila je uz župnu blagajnu koja je bila zaključana. »Operacija« nije uspjela uz sav trud i znanje »majstora«.

STRAH OD IZLASKA NA ULICU: Stanje u selu prije dolaska »specijalaca« bilo je izuzetno teško i mučno. Pridošli »krajški Srbi« potpomognuti s onim Srbima koji su iz Hrvatske pristigli nakon »događanja naroda« u Srbiji i s početkom »balvan revolucije« u Hrvatskoj, prijetili su slankamenskim Hrvatima, napadali na njihove kuće i istjerivali ih iz njih, batinali ih. Posljednji pridošli nisu oskudijevali u naoružanju i bombama, koje su bacali na kuće Hrvata. Na udaru su bile najprije one viđenije, bogatije. Mnogima se prijetilo ubojstvom. Svaka hrvatska slankamenačka obitelj ima svoju tešku priču. Mnogi se i ne usuđuju nikome ispričati je. Ljudi se boje izaći na ulicu, a to čine tek kad je krajnja nužda. Mnogi ne znaju ništa o svome trećem susjedu, a kamoli o svojim iz drugih ulica. Za mnoge od njih moglo bi se reći da su u kućnom pritvoru od svojih novih »komšija«.

Neki slankamenski Hrvati su odmah s početka »događanja Srba u Srijemu«, nakon hrvatske »Oluje« napustili svoje selo i kuće. Tako je obitelj *Bojana Vukovića*, đakovačkog sjemeništara,

morala napustiti među prvima svoj dom, budući da im je zapriječeno da će svi biti pobijeni »jer im sin uči za katoličkog popa«. Iz svoje kuće je istjerana i obitelj *Albot Stjepana*, jer je kćerka bila orguljašica u crkvi. Mnogi preostali slankamenski Hrvati spremaju se za odlazak.

Slankamenu moj

Lijepi moj i ponosni
i znameniti i slavni
i vrijedni i bogati.
U Srijemu smješteni.
Fruškom Gorom okriljeni,
ravnicom zagrljeni.
Suncem obasjani.
Cvijećem okićeni
i žitom pozlačeni
i voćnjacima zasađeni
i grožđem zaruđeni.
Vinom opijeni
i pjesmom opjevani.
Crkvom urešeni,
hrvatski odgojeni
i Domom proslavljeni.
Mučeniče srijemski!
Silom raseljeni,
suzama zalijevani,
s bolom napušteni,
u srcu ponešeni.
Kako mi je teško
bez Tebe!

Slavica Rendulić

ŽUPNIK EDUARD ŠPANOVIĆ: Od 16. kolovoza 1995. godine župnikova majka je ponovo u župnom domu. Mladi slankamenski župnik preko dana uređuje u župnom uredu, a preko noći je kod dobrih otaca franjevac u Zemunu. Tamo je sigurnije.

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

Svakodnevno putovanje i upravljanje župom »sa strane« zahtijeva mnogo napora. Ali svjestan je stanja i okolnosti koje tako nalažu i strpljivo nosi svoj svećenički i župni križ. Veći dio vrijedne župne arhive prebacio je na sigurnije mjesto. Od 8. do 25. kolovoza 1995. zvona župne crkve svetog Mihaela Arkandela nisu zvonila. Ponovo su se oglasila i pozvala preostale slankamenske Hrvate katolike na molitvu. Puno je problema i poteškoća s kojima su se susreli i s kojima će se još sigurno susretati vjernici župe pod zaštitom borca protiv sotone. Oni to znaju i zato sa svojim dobrim pastirom traže utjehu i pomoć Onog koji jedini i najviše zna za njihove patnje. Mladi slankamenski župnik *Eduard Španović* je poslije Tri kralja 1996. godine za blagoslov kuća svojih župljana obišao i molio se s tri stotine i deset obitelji u kojima je osam stotina i dvadeset članova. Od toga broja u Novom Slankamenu je 685 duša, u Starom Slankamenu 120 duša i u Novim Karlovcima 15 duša. U pedeset kuća u koje je prošle godine ulazio, 1996. godine nije ulazio, jer u njima sada žive neki novi stanovnici.

Pošta koja stiže na slankamenski Rkt. Župni ured dolazi na dvije adrese: Cara Dušana br. 140. i Maršala Tita br. 140. Preko telefona pristiže manje prijetnji, ali ne i previše prijateljskih poziva. Do danas na adresu, ni jednu ni drugu, ni cara ni maršala, nije pristigao nikakav odgovor iz beogradske Patrijaršije, na pismo koje je mladi slankamenski župnik *Eduard Španović* uputio na adresu »Njegove svetosti« 4. kolovoza 1992. godine. On tada sigurno nije znao što će se zbiti četvrtog i petog kolovoza 1995. godine. Ili je možda znao? Kako se dragi Bog »poigrava« našim malim ljudskim »sudbinama« i s njima ispisuje »drame i romane«! Nije li jedna takva »teška priča« i »slankamenska sudbina« sveukupna i pojedinačna npr. Španovića? Majke i sina! Hrvatske i Hrvata!

Mogući pravci razvitka kulturne politike hrvatske nacionalne zajednice u Srijemu (I. dio)

Ospособiti tri centra

Piše: Vladimir Bošnjak, član HNV-a

Posljednji popis pučanstva u Državnoj Zajednici Srbiji i Crnoj Gori (SCG) proveden je tijekom 2002. godine, a rezultati su poražavajući za hrvatsku zajednicu. Nećemo se precizno baviti konkretnim brojevima, jer su nas prebrojavanja uvijek skupo koštala i bivala na našu štetu, no po tim se brojkama gradi nacionalna politika države u kojoj živimo, a i mi bismo trebali uvažavati te brojeve kao polazni parametar za definiranje naše buduće sveopće strategije.

Popis kaže da nas ima oko 70 tisuća. Na području Srijema, uključivši u taj zemljopisni pojam i prirodna gravitacijska područja Beograda i Novoga Sada u jednu cjelinu, »priznalo« je biti Hrvatima oko 30 tisuća građana. Najviše, dakako, u Beogradu (oko 10 tisuća) i Novom Sadu (oko 6 tisuća), a u ostalim srijemskim općinama taj broj se kreće oko dvije tisuće. Dakle, skoro polovica (hrabrih i registriranih) Hrvata Srbije i Crne Gore živi na tome području. Nešto veći broj je u Bačkoj (Subotica s okolicom, Sombor, bačko Podunavlje), dok je u Banatu, Crnoj Gori i centralnoj Srbiji taj broj simboličan.

LOŠE ISKUSTVO: Hrvatski korpus u Srijemu vrlo je disperziran, ali najveći broj Hrvata živi u općinama Stara Pazova (Golubinci, Banovci), Indija (Slankamen, Beška), Ruma, Srijemska Mitrovica, te u okolici Novog Sada (Petrovaradin, Srijemski Karlovci, Srijemska Kamenica), kao i u Šidu. S istog područja, prema nekim procjenama, za vrijeme posljednjeg rata odselilo se između 30 i 40 tisuća Hrvata, najviše u Republiku Hrvatsku.

Prema posljednjem popisu na istom ovom području živi još oko 40 tisuća raznih Jugoslavena, Vojvođana, Srijemaca i k tomu slično. Iza tih »nacija« najčešće se (ili u pravilu) kriju Hrvati iz nekoliko razloga: miješani brakovi, strah od mogućeg gubitka zaposlenja, iznimno loše iskustvo iz prijašnjih godina. Naravno, stoji i činjenica da su Hrvati u SCG drugi narod po nepopularnosti, odmah iza Albanaca.

Četiri su vojvođanske regije u kojima danas živi većina Hrvata. Dvije su u Bačkoj, a dvije u Srijemu. Već sâm pogled na kartu nedvojbeno predočava blizinu Srijema najvećim gradovima u regiji, Be-

ogradu i Novom Sadu, što mu daje stanovite prednosti u odnosu na Bačku. Ironija je da to nisu bile prednosti u vrijeme progona Hrvata iz Srijema! Budući da tu živi gotovo polovica hrvatske zajednice, očito je da se to područje mora poduprijeti, jer je to u općem interesu hrvatske zajednice u SCG. Prednosti koje ima Srijem trebaju koristiti i u Bačkoj, i obratno.

ORGANIZIRANOST: Postoje tradicionalna mjesta u kojima su Hrvati uvijek bili dobro organizirani, pa je tako ostalo i nakon velikih preseljenja iz tih mjesta. Prije svih misli se na Srijemsku Mitrovicu, Rumu, Slankamen i Golubince. U tim mjestima i danas postoje žive župne zajednice, kao i kulturne udruge koje nekako preživljavaju, zahvaljujući prije svega entuzijazmu pojedinaca u tim mjestima. Veliki je uspjeh što su uopće opstali u onako teškim uvjetima kakvi su bili u posljednjih desetak godina. Spomenimo te udruge:

HKPD »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena 2002. godine proslavio je 100. rođendan i najstarija je kulturna udruga u Srijemu. Tijekom rata u cijelosti je opljačkan, ali od prije dvije godine ponovno je u posjedu svoje zgrade, koja slovi za jedini Hrvatski dom u Srijemu.

HKC »Srijem« Srijemska Mitrovica, osnovan nakon rata, pokušaj je organiziranja Hrvata s tog područja, no uvjeti u kojima rade nisu adekvatni potrebama. Naime, Centar koristi župnu dvoranu mjesne crkve.

HKPD »Matija Gubec« Ruma također ima skromne prostorije za rad, ali ima glasoviti tamburaški orkestar.

HKPD »Tomislav« Golubinci, najmlađe društvo, izniknulo na temeljima starog KUD »Vladimir Nazor«, također koristi

Srijemska Mitrovica, nekad

prostorije župne crkve.

HKPD »Jelačić« Petrovaradin, najmlađa hrvatska kulturna udruga, osnovana je potkraj 2003. godine.

I to je hrvatski Srijem sa svojih pet kulturnih udruga i jednim Hrvatskim domom. Postoje inicijative za organiziranjem Hrvata i u Zemunu, ali je to još dosta daleko od cjelovite realizacije.

PRAVCI: Optimalno rješenje je osposobljavanje triju centara. Glavni su argumenti:

Slankamen – i blizini je Zemuna i Beograda. Postoji Hrvatski dom, a prema Slankamenu gravitira oko dvadeset tisuća Hrvata.

Srijemska Mitrovica – pokriva područje zapadnoga Srijema, uz granicu s Hrvatskom. Najaktivnije je hrvatsko središte. Nakon donošenja zakona o denacionalizaciji moguće je brzi povratak Hrvatskog doma.

Petrovaradin – u neposrednoj je blizini Novog Sada. Sjedište je biskupskog vikarijata Đakovačke i srijemske biskupije. Prema Petrovaradinu gravitira preko deset tisuća Hrvata.

Prostorna i funkcionalna pokrivenost bila bi sasvim zadovoljena, ako bi se ova tri centra osposobila za učinkovito djelovanje.

Nastavit će se

Put spasenja

Kamen

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*To više nisu
samo verbalne
osude i
kamenovanja
do ubojstva,
nego postaju i
ostaju pisane
riječi, često
puta
nedorečene,
iskrivljene i
lažne, ali
svakako riječi
koje optužuju,
osuđuju,
kamenuju i
ubijaju.
Druge i
drugačije,
samo zato što
ti drugi i
drugačiji
postoje,
drugačije misle
i drugačije
rade.*

Vrhovna norma čovjekovoga djelovanja je savjest. Mi kršćani savjest definiramo »kao Božji glas u nama«. Svakako, bez obzira na vjeru, svaki čovjek ima »nutarnje mjerilo« koje njegove čine opravdavaju ili sude. Poznato je da je čovjek sam sebi najveći varalica i da je najmanje iskren samom sebi. Jednako tako je poznata činjenica da čovjek bježi i od sebe i ispred sebe, ali je jednako tako neumoljiva stvarnost da od svega i svakoga može pobjeći samo od sebe ne. To neke dovodi do ludila, a mnoge do samoubojstva, jer čovjek kud god pošao, sobom nosi samo sebe. Savjest je dakle ta vrhovna norma našeg nutarnjega djelovanja i opredjeljivanja, stoga je nastala poslovice »da je najmekši jastuk – čista savjest«.

Uistinu, mirno spavati može samo čovjek mirne savjesti. Kako je naša savjest već u početcima života čovjeka ranjena istočnim grijehom, već se rađamo s »ožiljkom« na savjesti. Tako je čovjek, unatoč svih okolnosti lakše sklon zlu nego dobru – makar u sebi nosi neutaživu glad za dobrim.

REGULIRANJE SAVJESTI: Tako se svaki život, htjeli mi ili ne, razapinje između čežnje za dobrim i činjenice iskustva zla. Na tom prostoru »reguliranja savjesti« nastali su i zakoni. Vječni Božji zakon upisan je, kako kaže Biblija »u stjenke našega srca«, dok je pozitivan zakon djelo ljudi. U prošlu nedjelju se u Katoličkim crkvama čitao odlomak evanđelja gdje Evanđelista izvještava o jednom događaju »sukoba zakona i praštanja«. Naime, u pozitivnom Božjem zakonu Starog zavjeta, da bi se sačuvala svetost i nepovredivost bračnog života, postojao je strogi zakon smrtne osude za osobu

uhvaćenu u preljubu. Taj zakon je razumljiv jer se tako na najodlučniji način čuvala nerazrješivost i nepovredivost osnovne stanice ljudskoga društva. Isus je, međutim, došao spasiti čovjeka od svih grijeha. Spasiti, ne tek riječima, nego predajom života u ljubavi za sve ljude i tako ne samo steći oprost nego i uništenje grijeha. Ta neshvatljiva ali divna Božja ljubav prepoznaje se kao MILOSRDNA LJUBAV. Isusu je dovedena žena zatečena u preljubu da bi sam u sebi i drugima rekao presudu između pravednosti i milosrdne ljubavi. Ako izreče osudu, bit će pravedan, ali neće biti milosrdan. Ako ne izreče osudu, i tako prekrši zakon, bit će milosrdan, ali neće biti pravedan. Isus je ipak »presudio«. Onima koji su u rukama već držali spremno kamenje za kamenovanje, a na usnama im je lebdjela osuda poručio je: »Tko je od vas bez grijeha, neka prvi na nju baci kamen«. A onda se sagnuo i po prašini prstom ispisivao, teolozi vjeruju, grijeh prisutnih. Tako je »porota« spuštala iz ruke kamen po kamen pa su ostali oči u oči GRIJEH I MILOSRĐE. Pobjedilo je milosrđe. Grijeh je uništen, a Božja pravda, puna milosrđa, presudila je uništavajući grijeh: »Ni ja te ne osuđujem. Idi i odsada više nemoj griješiti«.

Treba primijetiti, a to se često zaboravlja, da je Isus dao šansu popravka i ženi pokajnici i tužiteljima. Dakle, pokazao se univerzalnim spasiteljem. Pokazao je put spasenja i dao šansu i optuženoj i tužiteljima. I njoj grešnoj i njima »tobože pravednicima«. Pokazavši jedini ispravan način i jedini ispravan način suda i jedini lijek za zalječenje svih međuljudskih rana, jednim jednim potezom: pogledaj

u sebe, priznaj sebi sebe i pogledaj svoje grijeha pa se nećeš baviti tuđim, ni grijesima, a još manje osudom.

SPUSTIMO KAMENJE: Pred nama je još nekoliko dana do ovogodišnje proslave Uskrsa. Ako ikome, našoj zajednici bi ovaj blagdan, bez obzira na vjersko opredjeljenje trebao biti i poticaj i navještaj »Uskrsnuća iz vlastite smrti«. Ima još vremena da se konačno zaustavimo u procesu kamenovanja. Isus nas vrlo ozbiljno poziva da kamenje kojeg nam je puna ruka, spustimo na zemlju, a sud i osudu započnemo praveći reda ponajprije u vlastitoj savjesti. U toj savjesti, kako god ranjenoj, može napraviti u svakom času reda. On ako mu priznamo i zatražimo da nas izliječi.

Naime, najnovije pojave u našoj zajednici su vrlo teška »kamenovanje« koja, ako se nastave, samo će povećavati broj žrtava. Sude ih takozvani »pravednici« u ime tobože povijesti i istine, a zaboravljaju da bi u toj istini ponajprije trebali pogledati sebe i ostaviti kamen iz svoje ruke da bi uopće mogli i oni biti spašeni. To više nisu samo verbalne osude i kamenovanja do ubojstva, nego postaju i ostaju pisane riječi, često nedorečene, iskrivljene i lažne, ali svakako riječi koje optužuju, osuđuju, kamenuju i ubijaju. Druge i drugačije, samo zato što ti drugi i drugačiji postoje, drugačije misle i drugačije rade. Nisu oni grešniji, ni pravedniji, nisu gori ni bolji, nego naprosto jesu takvi kakvi su i jedni i drugi. Koja je to i kakva povijest i koja budućnost ako se ovako nastavlja »unakrsno istrebljenje«?

O, kada bi ovaj Uskrs donio svjetla i poruku tako duboko da potrese našu ranjenu savjest da raspoznamo da budućnost ima smisla, ali da može samo onda postojati ako u njoj bude ljubavi. Sada, kada razmatramo Raspetu Ljubavi, neka nam se svima smiluje i obasja srce jedinom pravdom koja liječi svaku ranu, a to je: milosrđe.

Aktivnosti Gradskog muzeja Subotica u sklopu kulturne suradnje

Nove razine komunikacije

Dio uposlenih iz Gradskog muzeja Subotica posjetio je tijekom ožujka Muzej Slavonije u Osijeku. Pored razmjene iskustava i literature, povjesničari i kustosi posjetili su izložbu posvećenu loži »Budnost« osječkih slobodnih zidara. Izuzetan značaj i specifičnost ove izložbe je u činjenici što je gotovo sav inventar lože ostao sačuvan.

»Godine 1941., prije izdavanja akata o zabrani rada slobodnozidarskih loža, članovi osječke lože raspustili su članstvo, a sve knjige iz njihove knjižnice predali su Gradskoj knjižnici, dok su preostali inventar predali Muzeju Slavonije. Izložbu su upriličili povjesničari i kustosi *Grgur Marko Ivanković* i *Ante Grubješić*, a tu izložbu prati katalog koji je monografskog tipa«, kaže povjesničar i viši kustos Gradskog muzeja Subotica *Mirko Grlica*, dok tajnik Gradskog muzeja Subotica *Svetislav Milanković* ističe kako postoji ideja za razmjenu izložbi s Muzejom Sla-

vonije. U Suboticu bi stigla izložba »Secesija u Osijeku«, dok bi subotički Muzej u Osijek poslao foto izložbu »Barok u Vojvodini«.

IZLOŽBE U ZAGREBU: Uposleni iz Muzeja 13. i 14. ožujka posjetili su u Zagrebu dvije izložbe i dvije institucije. U Muzeju za umjetnost i obrt posjetili su izložbu »Secesija u Hrvatskoj«. Izložba svojim sadržajima predstavlja dostignuća hrvatske umjetnosti na prijelomu 19. i 20. stoljeća, u razdoblju od 1897. do kraja Prvog svjetskog rata 1918. godine. Umjetnički pokret secesije u Hrvatskoj istovremeno je relevantnim kulturnim i umjetničkim zbivanjima u drugim europskim zemljama, a zajednički program svima bio je prekid s tradicijskom, akademskom umjetnošću 19. stoljeća i stvaranje novih oblika umjetničkog izraza. »U Muzeju su nas dočekali vrlo toplo, a za sada je dogovorena suradnja u vidu razmjene literature. Za taj susret i uspostavljanje bližih kontakata mnogo je pomogao potpredsjednik Skupštine grada Zagreba *Vladimir Velnić*«, kaže Svetislav Milanković.

U Muzeju grada Zagreba posjećena je njihova stalna izložba. »To je muzej kompleksnog tipa koji obuhvata više odjela. Prikazano je nevjerojatno bogatstvo materijala. Ekspoziti su izloženi vrlo suvremeno u slobodnom prostoru, a vitrine se koriste samo za izlaganje onih najsitnijih materijala.

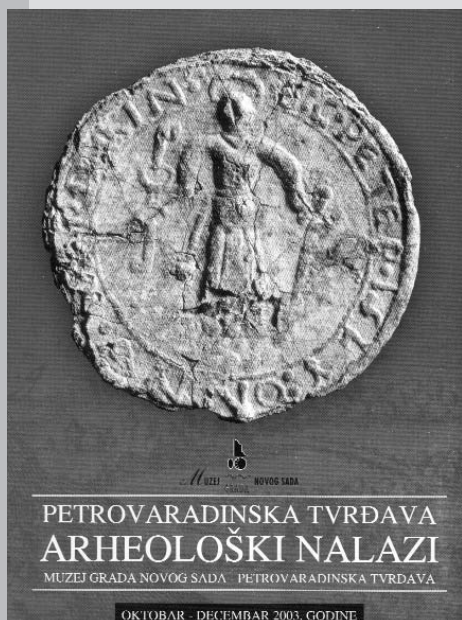
Prikazana je cjelokupna historija grada Zagreba«, kaže *Mirko Grlica*.

NA PETROVARADINU: Nakon posjeta muzeja u Osijeku i Zagrebu, uslijedio je 30. ožujka put do Petrovaradina, gdje su posjećeni Muzej grada Novog Sada i Muzej Vojvodine. Izložba »Petrovaradinska tvrđava u prošlosti« postavljena je u Muzeju grada Novog Sada. »Ova istraživanja pokazala su da je na mjestu stare tvrđave postojao život čak od starijeg paleolita, dakle 50.000 godina prije Krista, a što je bilo veliko iznenađenje i za same istraživače. U svim pronađenim slojevima prilikom iskopavanja potvrđen je kontinuitet postojanja života sve do izgradnje tvrđave koja je počela u 13. stoljeću za vrijeme Ugarskog kralja Bele IV. U okviru pregleda historije petrovaradinske tvrđave koji seže do današnjih dana, jedan značajan dio posvećen je banu *Josipu Jelačiću* kojega je naš kustos predstavio kao najznamenitijeg Petrovaradinca«, kaže *Mirko Grlica*.

Potom je posjećena »Izložba depoa odjeljenja za kulturnu historiju muzeja« na kojoj je izložena vrijedna kolekcija slika, skulptura, namještaja, satorva, ogledala, lusteri i lampi, porculana i muzičkih instrumenata. Sav izloženi materijal vezan je za ličnosti i događaje iz prošlosti Novog Sada od 1748. godine do sredine 20. vijeka, dok je u Muzeju Vojvodine posjećena izložba »Svjetlo i moda« koja predstavlja građanski kostim u djelima vojvođanskih fotografa od druge polovine 19. do tridesetih godina 20. vijeka.

Posjeti muzejima kao i uspostavljanje novih razina komunikacije doprinos su novom pozicioniranju Gradskog muzeja Subotica.

Z. S.

Ljutovčani (uobičajeno) vrijedni

Kako nas je obavijestio *Antun Bajić*, ravnatelj Dramskog odjela HKUD »Ljutovo«, došlo je do izmjene u programu Osmih dana kazališta u Ljutovu. Namjesto najavljenog termina za subotu 3. travnja, gosti iz Sombora, Dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« održat će predstavu za djecu »I smijeha, smijeha djeci« dan ranije, u petak, 2. travnja u Domu kulture u Ljutovu. Istodobno smo obaviješteni kako će Dramska sekcija HKUD »Ljutovo« nastupiti u Đurđinu u subotu 3. travnja u tamošnjem Domu kulture u 20 sati, a u nedjelju 4. travnja u Tavankutu također u Domu kulture, oba puta s predstavom »Salašari, silom varošani« koju je napisao *Pavao Bačić* a režirao *Nandor Klinocki*.

Iz tiska izišao novi broj »Vodiča«

Ovih je dana iz tiska izišao novi peti broj »Vodiča kroz Suboticu i Palić«, koji se tiska dva puta godišnje i iz

kojega izdajamo tekstove o prelima i žetvenim svečanostima Dužijanci. Tekstove je na hrvatskom jeziku napisao *Zlatko Romić*, a za te manifestacije s pravom se može reći kako su dio istinske tradicije bunjevačkih Hrvata. »Vodič« sadrži brojne tekstove o znamenitostima i turistima interesantnim dijelovima grada i Palića koji su predstavljeni kroz 'foto šetnje', kulturno-umjetničke

manifestacije i razna društvena događanja. Tiraža ovog odista vrijednog i tehnički perfektno dizajniranog »Vodiča« je tri tisuće primjeraka, a osim na kioscima diljem Subotice, može se nabaviti i u Gradskom muzeju Subotice, Turističko-informativnom centru Subotice, te u Turističko-informativnom centru (kod kina »Abazia«) na Paliću.

Križni put

Na blagdan Cvjetnice 4. travnja u Subotici održat će se u 15 sati križni put na Kalvariji na hrvatskom jeziku, a u 16 sati na mađarskom jeziku.

Sunčana jesen života

U Gerontološkom centru u Somboru 23. ožujka otvorena je izložba slika nastalih na trećoj likovnoj koloniji »Sunčana jesen života«. Slike su rađene u tehnici ulja na platnu, a direktor ustanove *Slobodan Skendžić* se zahvalio slikarima na sudjelovanju i pozvao ih i na ovogodišnju koloniju koja će biti održana u listopadu. Sve slike su poklonjene Gerontološkom centru i u dogovoru s autorima neće se prodavati, nego će krasiti prostorije korisnika ove ustanove.

Konferencija za tisak Pokreta Fokolara

Pokret Fokolara najavio je na konferenciju za novinare koja je održana u Beogradu 1. travnja susret »Skupa za Europu« koji je najavljen za nedjelju 8. svibnja, u njemačkom gradu Stutgardtu. Kršćani će toga dana iz preko 150 pokreta, zajednica i grupa iz različitih Crkava osim susreta u Stutgardtu, satelistiski biti povezani s istodobnim susretima u više od 100 gradova diljem Europe.

Skup »Zajedno za Europu« kani učiniti vidljivim ono jedinstvo koje već postoji i koje kani premostiti nacionalizme i povijesne barijere u kršćana, kao i duhovnu obnovu poniklu iz živućeg Evanđelja, te doprinos svih naroda za Europu koja bi pripadala njenim građanima. Program uključuje i izlaganja utemeljitelja i odgovornih za pokrete, zajednice i grupe među kojima: *Chiare Lubich*, *Andree Riccardi*, evangelističkih pastora *Friedricha Ashoffa*, *Ulricha Parzanya*, te *Heikkia Hattunena*. Na skupu će sudjelovati i predsjednik Europske komisije

Romano Prodi, predsjednik Papinskog vijeća za jedinstvo kršćana Kard. *Walter Kasper* i biskup evangelistično – luteranske Crkve iz Bavarske *Johannes Friedrich*. Predviđa se i sudjelovanje biskupa-episkopa iz različitih crkava, brojnih predstavnika političkih institucija iz raznih europskih zemalja, te

ličnosti iz svijeta kulture.

Pokret Fokolara utemeljen je u gradiću Trento u sjevernoj Italiji, 1943. godine. Osnivač i predsjednik pokreta je Chiara Lubich (na slici), protagonistica ekumenskog dijaloga, dijaloga među raznim religijama, kao i dijaloga među kulturama. Pokret je 1962. godine odobrila Sveta Stolica, te ga nanovo potvrdila 1990. godine, a uslijedila su priznanja Pravoslavnih crkava, Anglikanske i evangelističke crkve, te mnogih drugih religija, kao i mnogih kulturoloških i međunarodnih tijela. Danas je spomenuti pokret nazočan na svih pet kontinenata svijeta.

»Let 3« u Beogradu

Hrvatska alternativna rock-skupina »Let 3« iz Rijeke trebala bi gostovati u Beogradu. Kako saznajemo koncert je najavljen za subotu, 3. travnja, u Domu omladine, a

Marijan Feller

Marijan Feller, vrhunski pijanist, pedagog i glazbeni pisac rođen je u Donjoj Stubici 19. siječnja 1903. godine, a preminuo u Sarajevu 9. svibnja, 1974. godine. Studij glasovira je završio 1923. godine u glazbenoga pedagoga *Eugena Krautha* na Glazbenoj akademiji u Zagrebu, da bi se potom usavršavao kod *Isaaca Phillipa* i *Laurandta Levyja* u Parizu.

Po povratku u Zagreb priređivao je solističke koncerte i poučavao glasovir u zagrebačkoj Srednjoj glazbenoj školi. Vodio je vlastiti Klavirski studio od 1928. do 1945. godine, a od 1958. godine do smrti bio je šef odsjeka za glasovir na Muzičkoj akademiji u Sarajevu, povremeno gostujući kao predavač – docent na Glazbenoj akademiji u Zagrebu.

Na njegovom repertoaru su, uz klasičke, primjerice *J. S. Bacha*, *Chopin*, *Liszta* i *Beethovena* bile pretežno skladbe romantičara (osobito drag bio mu je *Schumann*), te impresionista i suvremenih skladatelja (*Satie*, prije svih). Kritičari su uvijek isticali u Felleru nadasve uzvišenu i suptilnu glazbenost i ritmičnost, odmjeran udar te besprijekoran smisao za zvučno nijansiranje. Feller je pisao i kritičke priloge koje je pod pseudonimom A. S. objavljivao u Krležinom mjesečniku »Književna republika«, između 1924. i 1925. godine. Kao pedagog odgojio je neke od ponajboljih hrvatskih pijanista kakvi su, primjerice *Ljerka Putić*, *Vesna Zoković*, ili *Marko Bašić*. Od vlastitih djela najznačajnija su mu: instruktivno djelo »Ljestvice« iz 1952. godine, te redigirane »Tri Haydnove sonate«.

R. G. Tilly

PETAK, 2. 4. 2004.

► **Narodno kazalište Sombor:** M. Mekdona »Poručnik sa Inšimora« gostuje Narodno kazalište iz Leskovca u 20.00 sati

► **SNP Novi Sad:** J. Đorđević »Kome vjerujete« scena Jovan Konjović u 20 i 30 sati

► **Narodno Kazalište Subotica:** H. Pinter »Étellift« scena Lajos Soltis studio u 19 i 30 sati

► **HNK Osijek:** P. Budak »Lakrdija« u 18 sati

SUBOTA, 3. 4. 2004.

► **Narodno kazalište Sombor:** E. Bond »Nigdje nikog nemam«

»Mala scena« u 20 sati

► **SNP Novi Sad:** »Zlatno zvonce« biramo najljepšu pjesmu, scena Jovan Konjović u 12 sati

M. Mekdona »Poručnik sa Inšimora« gostuje Narodno kazalište iz Leskovca u 20 sati.

► **Narodno kazalište Sombor:** N. Koljada »Murlin Murlo«

Komorna scena u 20 i 30 sati

► **HNK Osijek:** G. Feydea »Gospodin Lovac« u 19 sati

► **Dječje kazalište Subotica:** »Štp li jaje daje?«

NEDJELJA, 4. 4. 2004.

► **Narodno kazalište Subotica:** J. Pilinszki »Gyerekek és katonák«, premijera kazališta Kostolányi Dezső, Komorna scena u 19 i 30 sati

► **Dječje kazalište Subotica:** »Emide és Amoda«

► **HNK Osijek:** G. Donizetti »Ljubavni napitak« u 19 sati

PONEDJELJAK, 5. 4. 2004.

► **SNP Novi Sad:** D. Toter »Kineske bajke« gostovanje NK Šabac scena Jovan Konjović u 20 sati

J. Gotovac »Ero s onoga svijeta« dirigent Ž. Milanović

scena Jovan Konjović u 19 sati

J. Anuj »Ženski orkestar« scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

F. Drennmat »Fizičari« Teatar promena AU Novi Sad,

Komorna scena u 20 sati

► **Narodno Kazalište Subotica:** J. Pilinszki »Gyerekek és katonák«, premijera kazališta Kostolányi Dezső Komorna scena u 19 i 30 sati

► **HNK Osijek:** »Slike Marijine« gostovanje u »Teatru ITD«

pretpremijera monodrame Lydie Ssheuermann-Hodak u 20 sati

UTORAK, 6. 4. 2004.

► **SNP Novi Sad:** »SNP Kosovu« humanitarni koncert solista i zbora i orkestra SNP scena Jovan Konjović u 20 sati

D. Fo »Nemam da platim i neću da platim« Komorna scena u 19 sati

► **Narodno Kazalište Subotica:** M. Krečković »Noć ludaka u

gospodskoj ulici« scena Jadran u 19 i 30 sati

»Még egy korShov sör« kazalište Kostolányi Dezső

Komorna scena u 19 i 30 sati

► **HNK Osijek:** B. Britten »Mali dimnjičar« u 18 sati

SRIJEDA, 7. 4. 2004.

► **Narodno kazalište Sombor:** B. Bogajev »Mrtve uše« mala scena u 20 sati

► **SNP Novi Sad:** G. Verdi »Travijata« dirigent Jon Janku scena

Jovan Konjović u 20 sati

Upsana centre for dance ashim Bandhu Bhata Charya Indija,

koncert indijske glazbe i plesa scena Pera Dobrinović u 19 i 30 sati

M. Lalić »Rob Ljubavi« Komorna scena« u 21 sat

► **Narodno Kazalište Subotica:** K. Goldoni »Sluga dvaju gospodara«

Komorna scena u 19 i 30 sati

H. Pinter »Étellift« scena Lajos Soltis studio u 19 i 30 sati

► **HNK Osijek:**

M. Begović »Bez trećeg« premijera, mala scena u 21 sat

ČETVRTAK, 8. 4. 2004.

► **Narodno kazalište Sombor:** B. Nušić »Gospoda ministarka« u 20 sati

► **SNP Novi Sad:** V. Gombrovič »Vjenčanje« Komorna scena u 20 i 30 sati

► **Narodno kazalište Subotica:** N. Ostrovski »Kola Mudrosti dvojica ludosti« scena Jadran u 19 i 30 sati

G. Gábor »Komámasszony, hol a stukker« Komorna scena u 19 i 30 sati

► **HNK Osijek**

M. Begović »Bez trećeg« mala scena u 21 sat

Predstavljen roman Ante Vukova »Kuća porculanske lutke«

U brodolomu vremena

Promocija romana *Ante Vukova* »Kuća porculanske lutke« održana je prošlog petka 26. ožujka u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici. Na književnoj večeri su osim autora sudjelovali restaurator i konzervator *Zsuzsanna Papp Korhecz*, kao i književnici *Robert G. Tilly* i *Tomislav Žigmanov*, koji su publici predstavili roman i književni rad Ante Vukova.

Osvrnuvši se na početke umjetničkog djelovanja Ante Vukova, koji je počeo svoju umjetničku praksu kao neoavangardni umjetnik, *Robert G. Tilly* je istakao njegovu alternativnu multimedijalnu praksu u okviru umjetničke grupe »Bosch&Bosch« u okviru koje se Vukov bavio verbalnim i vizualnim istraživačkim radom. »U djelovanju na multimedijalnom polju postoje konstante u radu Vukova, a one su bolna otvorenost i iskrenost umjetnika zapitanog nad smislom estetike i egzistencije, kao i opsesivna obuzetost detaljima, bilo da se radi o pjesničkoj metafori ili privatnoj mitologiji«, rekao je *Robert G. Tilly*.

Tomislav Žigmanov je govorio o bo-

gatoj radnji romana »Kuća porculanske lutke« koja sadrži realne i fiktivne elemente, a gdječad čak i elemente fantastičnog, dok je književni postupak također viševrstan, jer čitatelj zatiče zna- lački korištene vještine epskog

Promotori knjige

građenja priče do vrsnih lirskih pasaža i izravnog govorenja proznog subjekta. »Pred nama je roman koji u sebi sadrži dosta elemenata autobiografskog, a ono što je bitno vezano uz autobiografsko u romanu, to je pokušaj ponovnog zadobivanja smislenog središta života. Knjiga svjedoči o naporima čovjeka čiji je temeljni pothvat određen traganjem za

fragmentima nekadašnjeg jedinstva, za nekadašnju jedinstvenost i spojenost s izvorima nepomućene sreće i to s ciljem, da se obrani od zala ovoga svijeta putem usavršavanja mira u čemu je na koncu nađen i trajni smisao«, rekao je *Tomislav Žigmanov*.

U daljem tijeku programa književne večeri Ante Vukov je pročitao svoj poetički tekst kojim je predočio kako je sazrijevala ideja o romanu, kada su ga predmeti počeli sve više općinjavati u vrijeme šutnje bliskih i onih drugih ljudi koja je počela biti sve dubljom usred razorne galame. »Tada sam počeo vjerovati ili mi se tek pričinilo da su velike ideje iščezle, zanavijek istrošene i iscrpljene. Duhovni svijet sam vidio kao na umoru, kao da ga se više i ne dotiču ugasli pogledi mojih prijatelja u porazu, koji nam se pričinjao općim, zajedničkim i cjelovitim«, pročitao je među ostalim iz svog teksta Ante Vukov, dok je na koncu književne večeri *Zsuzsanna Papp Korhecz* pročitala dio prikaza romana »Babaháza« koji je napisao književnik *Ottó Tolnai*, a potom je govorila o zbirci porculana Ante Vukova kao o znamenju krhkosti vremena, što je i središnja točka knjige.

Z. S.

Promocija knjige o »Pučkoj kasini«

Zaključena obljetnica 125 godina od osnutka

U subotičkoj Gradskoj knjižnici održana je 29. ožujka promocija knjige *mr. Lazara Ivana Krmpotića* »125 godina od osnutka Pučke kasine«. Nakon što je Predsjednik »Pučke kasine 1878« *mr. Ivan Rudinski* pozdravio publiku, konzulicu iz Generalnog konzulata RH u Subotici *Ivu Aranjaš* i sudionike programa, istakao je kako ta promocija zaokružuje sve održane promocije tijekom prošle godine u organizaciji »Kasine« i zaključuje proslavu obljetnice 125 godina od osnutka ove društveno-kulturne institucije.

»Dopredsjednik 'Kasine' mr. Krmpotić obavio je ni malo lak zadatak. Napisao je knjigu o djelovanju 'Kasine' do ukidanja i oduzimanja imovine u prvim godinama nakon Drugog svjetskog rata, a u knjizi bilježi i postignuća od 1998. godine nakon ponovnog uspostavljanja institucije pod nazivom 'Pučka kasina 1878', dok je *Ljudevit Vujković Lamić* prikupio dokumentarni materijal koji je objavljen u knjizi«, rekao je mr. Rudinski.

Tajnik »Kasine« *Ljudevit Vujković Lamić* pročitao je prikaz knjige koji je napisao povjesničar s Instituta »Ivo Pilar« iz Zagreba *Krešimir Bušić*. »Autor je ovu knjigu zamislio i problemski, jer uz osnovne povijesne podatke o prošlosti 'Kasine', pisac se često služi analogijama, te stavlja prošlost u korelaciju sa sadašnjošću, pa na taj način izražava i osobni stav

koji je u skladu s njegovim životnim i ljudskim uvjerenjima«, pročitao je među ostalim *Vujković Lamić* iz *Bušićevog* teksta.

Recenzent knjige, ravnatelj Historijskog arhiva Subotica *Stevan Mačković*, rekao je da se nada kako će obnovljena »Kasina« postići rezultate one 'prve' koja je ukinuta. »Entuzijasti koji su obavili rad na knjizi zaslužuju pažnju. Ovo djelo spada u domenu lokalne historiografije i popunjava praznine i nepoznanice, te otvara pitanja koja tek treba riješiti na znanstvenoj razini«, rekao je *Stevan Mačković*.

Autor knjige mr. Krmpotić govorio je o radu na knjizi i istakao kako je njegov životni credo sakupiti rasutu crkvenu, povijesnu i kulturnu baštinu na jedno mjesto i predati je pokoljenjima koja dolaze. U glazbenom dijelu večeri kompozicije je izvodio komorni tamburaški orkestar »Musica chor-da«.

Z. S.

Iz naklade izašao Uskršnji broj časopisa »Betanija«

Krist trpi za nas i s nama

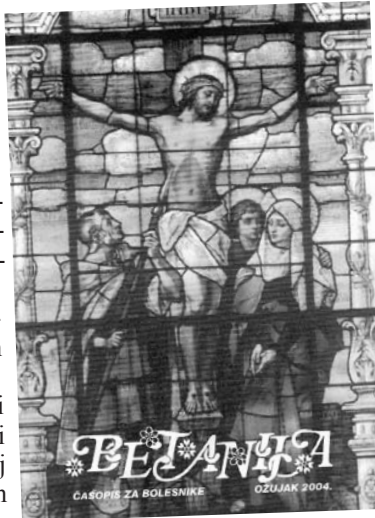
Časopis namijenjen bolesnima »Betanija« izlazi pod pokroviteljstvom Caritasa Zagrebačke nadbiskupije i daruje bolesnike u Hrvatskoj i Hrvate u dijaspori bogatim tekstovima o crkvenim događajima, pjesmama, nadahnućima misli čitatelja, aforizmima i križaljka - ma.

U ovom korizmu - nom vremenu autori časopisa praćeni su željom da svoje čitatelje potaknu na korizmeno odricanje i pripravu za Uskrs. Produbimo duhovno obraćenje kako bi iščekivali veliki blagdan Uskrsa, poruka je svim bolesnicima.

KORIZMA: Uskrs i Duhovi su najveći blagdani u crkvenoj godini, jer Uskrsom proslavljamo Isusovu pobjedu nad smrću, a Duhovima Isusovo poslanje Duha Svetoga apostolima. Apostoli i novo krštenici nedjeljom su misom slavili svojega učitelja Krista pobjednika, a od dolaska Duha Svetoga primili su golemu snagu za širenje Kristove radosne vijesti među Židovima i poganima. Korizma je četrdesetodnevno vrijeme posta i molitve kao duhovna priprava za Uskrs. Post se ne sastoji samo u uzdržavanju od hrane, nego potiče na korjenitu obnovu kršćanskog života pojedinaca i kršćanske zajednice. Zato oprostimo da bi nam bilo oprošteno. Ne prođimo kraj siromaha gluhi na njihov plač. Obuzdajmo svoj jezik, isključimo svaku psovku i nedoličnu riječ. Radujmo se dolasku Uskrsa, ali prije toga potrudimo se, korisno i mudro iskoristimo vrijeme u pripravi za Uskrs.

SVJETSKI DAN BOLESNIKA: Na blagdan Gospe Lurdske 11. veljače 2004. čitav je katolički svijet obilježio 12. Svjetski bolesnički dan. Za taj dan je Sveti Otac izdao pobudnicu: »Svjetski dan bolesnika proslavlja se po čitavom katoličkom svijetu, a svake godine na drugom kontinentu od -

ređuje se posebna Marijanska crkva kao temeljna crkva za obilježavanje Svjetskog bolesničkog dana. Za ovogodišnje temeljno slavlje odabran je grad Lurd u Francuskoj, glasovito svetište Majke Božje Lurdske, u kojemu se 11. veljače 1858. Blažena Dje-

vica Marija ukazala djevojčici Bernardici. Majka je Božja na tom brdovitom kraju htjela pokazati svoju majčinsku ljubav osobito prema napaćenima i bolesnima. Izabrano je upravo lurdsko svetište jer se ove godine slavi 150. obljetnica proglašenja vjerske istine o bezgrešnom začeću. Marija je brižna majka koja izlazi u susret očekivanim svojim djetetom, te im daruje zdravlje duše i tijela. Ta se tjelesna ozdravljenja u Lourdesu događaju neprekidno od 1958. do danas. Ukoliko bolesnici ne dobiju dar tjelesnog ozdravljenja, uvijek mogu dobiti onaj drugi mnogo važniji dar obraćenje srca, izvor mira i unutarnje radosti.

ODAKLE TRADICIJA: Svoje vjervanje o bojanju uskršnjih jaja opisala je čitateljka Ana Mijatović kao uspomenu na svećenikovu propovijed. Kad je Isus bio osuđen na smrt i vođen na Golgotu da ga razapnu, mnogi su ljudi Isusu okrenuli leđa. Bilo je i dobrih ljudi koji su Isusa žalili i nad njim plakali. Tako je bilo i zločestih žena koje su dovele svoju djecu, kako bi se rugala Isusu. Majke su donijele i pokvarena jaja te ih davale djeci neka bacaju na Isusa. Kad su djeca htjela baciti ta jaja, ona su u njihovim rukama postala toliko lijepa i obojena svim bojama, te je svakom djetetu bilo teško baciti jaje, već su ga radije zadržala za sebe. Tako je Isus učinio čudo na djeci i od tada uskršnja jaja se boje na radost djece i odraslih.

Olga Perušić

IZ ANTOLOGIJE POEZIJE BUNJEVAČKIH HRVATA

Ante Sekulić

GOVORIM JOJ

Govorim Ti

obasjan suncem, koje zapada,
možda u suton stradanja
il u noćima kajanja.

Svejedno.

Od mladosti tek je ostalo:
maleno srce-ranjivo,
od bola često klonulo.

govorim Ti, sestro,

da ne budeš tužna.

Jer mlado je proljeće stiglo.
(Proljeće možda posljednje.)

Samotna zvona zvone...

Možda negdje umiru
magle. Magle večernje...

ANTE SEKULIĆ potječe iz seljačke obitelji rodom iz Tavankuta. Rano ostavši siročetom bavi se poljodilstvom ne zanemarujući istodobno učenje u gimnaziji, da bi kasnije studije nastavio u Zagrebu, gdje je i diplomirao 1946. godine na osnovi teze iz hrvatskog jezika – »Govor bačkih Bunjevaca«. Radio je kao profesor gimnazije u raznim mjestima, najdulje u Rijeci kao profesor Više pedagoške škole. Sekulić je glede spisateljskog rada ponajviše bio poznat kao vrstan teoreta, esejist, kritičar književnosti bačkih Hrvata. Sekulićev pjesnički opus nije osobito obujan, niti je on po formalnim znamenkama dao nečega posebice novoga, ali je bezuvjetno njegova poetika individualno samosvojna i umjetnički nepatvorena i duboko iskrena. Po općem uvjerenju najbolja mu je i najvažnija knjiga poezije »Vijenac uspomena« (Zagreb, 1968. godine).

Pripremio: R. G. Tilly

Vjenceslav Novak

U duhu realizma

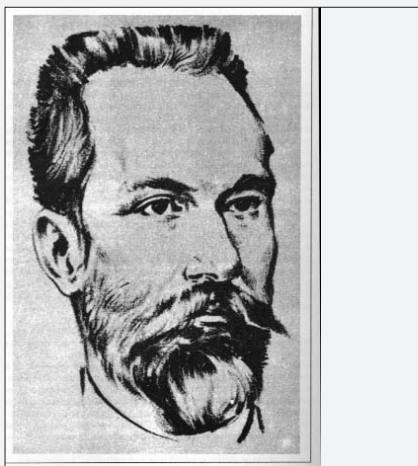
Vjenceslav Novak (1859. - 1905.), rođio se u Senju. Otac mu je bio Čeh, a majka Senjan-ka, ali podrijetlom iz bavarske obitelji. Oca je izgubio kad mu je bilo svega devet godina. U Senju je završio osnovnu školu i dva razreda gimnazije. Gimnaziju je zatim polazio u Gospiću, a nakon toga učiteljsku školu u Zagrebu.

Svoj prvi posao, učiteljski, našao je u Senju gdje je učiteljevao pet godina. Tada ga je tadašnja Zemaljska vlada za Hrvatsku i Slavoniju uputila na studij u konzervatorij u Pragu. Izučivši za nastavnika glazbe, vratio se u Zagreb gdje je predavao glazbu na učiteljskoj školi. Bio je svestran glazbenik. Svirao je orgulje, skladao, poučavao povijest i teoriju glazbe. Uređivao je i dva glazbenih lista »Gusle« (s *Vjekoslavom Klaićem*) i »Glazba«. Obiteljske brige i težak materijalni položaj slabo plaćena učitelja doveli su do toga da oboli i umre od 'sirotinjske bolesti' – tuberkuloze u 47. godini života.

Vjenceslav Novak je ostavio iza sebe ne samo obiman opus, već i vjerojatno najbolji hrvatski roman 19. stoljeća, kao i niz drugih zanimljivih tekstova. Žanrovski, oni se sastoje od romana, pripovijedaka i crtica. Glavna izdanja djela Novaka su pripovijesti »Macak« 1881., »Klara« 1892., »Pod Nehajem« 1892., »Podgorka« 1894., »Pod prijemkim sudom« 1896., »Majstor Adam« 1895., »Nezasitnost i bijeda« 1901., »Iz velegradskog podzemlja« 1905., kao i sljedeći romani: »Pavao Šegota« 1888., »Nikola Baretić« 1896., »Posljednji Stipančići« 1899., »Dva svijeta« 1901., »Zapreke« 1905., i »Tito Dorčić« 1906.

Tematski, tekstove Vjenceslava Novaka moguće je podijeliti u dva regionalna kruga. Na one koji govore o Senju i okolici, i na one koji govore o gradskoj sredini, prvenstveno Zagrebu. Staleški, Novaka isto tako zaokupljaju dvije društvene grupacije – građanski svijet, svijet patricija, malograđana i poraženih intelektualaca, i svijet sirotinje, radnika i studenata. Stilski, Novak je ostao na tradicionalnim postavkama realizma i moraliziranju u duhu socijal-

ne književnosti. Najtradicionalnija je u tom vidu pripovijetka »Iz velegradskog podzemlja« o kojoj književni teoretičar *Ljiljana Ina Gjurgjan* bilježi i sljedeće: »Dijagnosticirati rane društva da bi ih se moglo liječiti, načelo je *Zolinog* programa naturalističke književnosti. To načelo kao da slijedi i Novak u ovoj

svojoj pripovijetki. I dok po svojoj temi, priči o malom čovjeku poraženiku života, koji u alkoholu uzaludno traži lijek i zaborav tome poniženju, postoji tematska sličnost između Novakove pripovijetke i pripovijetke *Jamesa Joycea* 'Prijepis' (zbirka 'Dublinci' 1914.), u pristupu temi one se bitno razlikuju. Ono što Joycea zanima duhovna je skučenost svijeta malog čovjeka. Zato njegova pripovijetka nosi jasnu sliku moralne bijede čovjeka koji, nemoćan da se iskali na jačima od sebe, čini to na svom malenom sinu. Novakov lik daleko je okrutniji od Joyceova. On ne samo da tuče, već i ubija svoju malu djevojčicu«. Ipak, moralna potka priče je da otac Mika nije kriv za svoje zlodjelo, već su ga okolnosti takvim napravile. Novak nastoji dijagnosticirati pogreške društva, ali njegov lik nije buntovnik.

Prema brojnim kritičarima »Posljednji Stipančići« ne samo da su najbolji Novakov roman, već i najbolji hrvatski roman 19. stoljeća. (Važnija literatura o Vjenceslavu Novaku: *Jure Kaštelan* »Između agonije i rađanja«, predgovor romanu »Posljednji Stipančići«, Vese-

lin Masleša, Sarajevo 1978., *Ivo Fran-geš* »Vjenceslav Novak«, Povijest hrvatske književnosti, knjiga 4, Zagreb 1975., *Krešimir Nemec* »Povijest hrvatskog romana od početka do kraja 19. stoljeća«, Znanje, Zagreb 1994.). Roman »Posljednji Stipančići« na svoj je način vrhunac realističkog pripovijedanja. Tekst romana slijedi obrazac genealoškog romana. Slikajući sudbinu dviju generacija, koje sudbinski određuju jedna drugu, Novak u pozadini oslikava i treću, roditelje Valpurga i Ante Stipančića. Roman prati onaj tipičan ritam slijeda generacija, od društvenog uspona i stjecanja ugleda, do degeneracije i pada. Propast Stipančićevih simbolično završava nestankom dvoje njezinih posljednjih članova, odnarođenog sina Jurja koji se potpisuje prema mađarskom, kao György, i majke Valpurga koja umire dok prosi. Roman najavljuje smjenu staleža, jer dolazi stalež građana, simboliziran likom postolara Gašapara, čijom spoznajom da je od talijanskih melodija ljepša *Gajeva* budnica »Još Hrvatska ni propala...«, roman simbolički završava.

Književni teoretičar Ivo Frangeš uspoređuje Novaka s *Balzacom* i njegovim temama iz provincije, dok *Ljiljana Ina Gjurgjan* o Venceslavu Novaku među ostalim piše: »Konačno, moramo misliti o njemu kao o piscu koji, slijedeći načelo tipičnosti, socijalne i biološke uvjetovanosti likova i narativni stil realizma, izuzetno dobro reprezentira tu stilsku formaciju«. Vjenceslav Novak je pisac kojega karakterizira regionalnost u pristupu tematici (Senj i okolica), ali i univerzalizam urbane tematike (slika gradske malograđanstine, te studentske i radničke sirotinje). Svi književni likovi Vjenceslava Novaka karakterizirani su u duhu realizma, a književni teoretičar *Antun Barac* u svom predgovoru »Odabranim djelima« Vjenceslava Novaka ističe: »Najveća pohvala, što ju je Novak mogao čitati, bilo je priznanje njegovoj skromnosti, kojom namjerno ne izlazi iz granica svoga talenta«.

Priradio: Z. Sarić

Doajen hrvatskog kazališta dr. *Branko Gavella* jedan je od njegovih najznačajnijih redatelja koji je stvarao kazališni svijet beskrajskih stvaralačkih vidika i mogućnosti kao protivnik sentimentlnih malograđanskih drama ili zabavnih komedija koje sve skupa ne vrijede koliko samo jedan gest *Chaplina* ili *Fratellinija*.

Redatelj dr. Branko Gavella

Istinita legenda hrvatskog teatra

Dr. Branko Gavella, bio je punokrvni kazališni čovjek: redatelj, književni kritičar, teatrolog, teoretik glume i pedagog, osebujni sociolog scenske kulture, član JAZU, profesor na Akademiji za kazališnu umjetnost u Zagrebu, umjetnički direktor HNK u Zagrebu, a kasnije i Narodnog kazališta u Beogradu, doktor filozofije s disertacijom obranjenom u Beču.

SKICE ZA PORTRET PRVOG KRLEŽINOGR REDATELJA: U vrijeme kada je Moderna odlučno navijestila svoj nastup u umjetnosti, u Zagrebu se 28. srpnja 1924. godine u trgovačkoj obitelji Gavella rodio sin Branko. Na studije čiste filozofije pošao je u Beč u jeku rasprave između »klasičara« i »modernista«, a u javni život Hrvatske se uključuje 1910. godine nakon što su modernisti iznijeli posvemašnju pobjedu, prvo kao kazališni kritičar, a ubrzo i kao redatelj. U to vrijeme pojavljuju se i prve *Krležine* drame koje ondašnji redatelji odbijaju postaviti na scenu. Gavella se izvanredno snašao u rasponu raznovrsnog i po snazi novog dramskog pisma, po čemu su se Krležina djela izdvajala iz onodobne nacionalne književnosti. Susret Gavelle i Krleže, 1920. godine najavio je novo poglavlje u povijesti hrvatskog glumišta, kada se neposredno u poratno vrijeme političko-pacifističke ideologije Gavella uhvatio u koštac sa Krležinom »Galijom« (zabranjena praiizvedba). Krležu, čija je glembajevska tematska drama -

turgijska struktura nesumnjivo utjecala i na kasnija djela *Begovića*, *Kulundžića*, *Miroslava Feldmanna* pa i *Matkovića* i *Ranka Marinkovića*, Gavella je promicao i nadalje, posvuda izvan Zagreba kada ga je kazališna sudbina u jednom momentu učinila redateljem litalicom. (Slovenija, Češka, Srbija, Bosna, Italija). 'Gavellinog Kr-

razdoblja hrvatske moderne, koga dođuše, nije Gavella prvi postavio na pozornicu, ali mu je svojim redateljskim i ukupno umjetničkim interpretacijama neporecivo osigurao trajno mjesto u hrvatskom dramskom repertoaru. Riječ je, dakako o *Vojnovičevoj* »Dubrovačkoj trilogiji« koju je Gavella postavio 1929. godine u Beogradu.

IZBIRLJIV PREMA SVJETSKOJ KLASICI I MUZICI: Mnogolikost Gavellinih teatarskih profila pokazuju svjetski klasici koje je postavljao na scenu nacionalnog teatra. Prije svih to je *Shakespeareov* kompleks, ali i pisci njemačkog klasičnog razdoblja (*Les-sing*, *Schiller* i *Goethe*), francuske drame (*Molier*, *P. O. K. de Beaumarchais*), talijanski pisac *Pirandello*, a režijama *Shaw* -a potvrdio je pretpostavke da je svoja bitna redateljska ostvarenja izgradio na temelju modernističke drame. Kao poznavalac glazbe i njenih zakonitosti mnogo opernih djela koja nose njegov redateljski potpis počev od *Zajčeva* »Bana Legeta« kao svoje prve operne režije (1917.), pa preko *Musorgskog*, *Borodina*, *Rossinija*, *Rimski Korskova* ili *Wagnera*, do *Puccinijeve* »Tosce« kojom završava svoju duboku povezanost sa scenskom glazbom.

VJEČNI SJAJ POZORNICE: Kroz Krležu je Gavella djelovao kao redatelj jasnog društvenog opredjeljenja, u Shakespeareovoj teksturi je tražio mogućnosti za rješavanje nekih elementarnih metodologijskih pitanja, a na podlozi suvremenih scenskih djela nalazio je mogućnost za sučeljavanje s bitnim stilskim smjernicama europskog teatra i stoga zauzima značajno mjesto u povijesti hrvatske kazališne umjetnosti.

Iako su se za dr. Branka Gavellu svjetlosti pozornice zauvijek ugasile 9. travnja 1962. godine i dalje živi u kazalištu koje nosi naziv GAVELLA (koje je nedavno proslavilo 50. obljetnicu), ali još više živi u »theatrolgie gavellinani« koje se uprava kazališta čvrsto drži postavljajući na scenu najveće svjetske klasične drame uz suvremene hrvatske tekstove otvorena prema formi novog i »neverbalnog« kazališta čime se svrstava u najviši red avantgardnih svjetskih kazališta.

Antonija Čota

Posljednja fotografija B. Gavelle

ležu' imala je priliku gledati i publika u Subotici 1954. godine i u Somboru gdje je 1930. godine premijerno postavio »Ledu«.

ODNOS PREMA NACIONALNOM TEATRU: Gavellin odnos prema hrvatskoj nacionalnoj drami svih njenih razvojnih razdoblja ne iscrpljuje se isključivo u redateljskom zastupanju Krleže. Poznate su njegove režije *Matkovića*, *Kolara*, *Budaka*, *Cesarca*, *Begovića*, *Držića* ili *Gundulića*. No, u cjelokupnom njegovom redateljskom djelovanju, a sudeći po mjestu koje zauzima u kazališnoj povijesti Hrvatske, možemo reći kako se u njegovoj kazališnoj oporuci nalazi i jedno djelo iz

Otvorena izložba u Galeriji dr. Vinko Perčić

Uskrsna jaja kao simbol života

Da nam se približava jedan od najvećih kršćanskih blagdana, svjedoče i događaji u našoj sredini. U zadnjih deset godina, pred Uskrs, članice HKC »Bunjevačko kolo« i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta organiziraju izložbu uskrsnih jaja, čestitki i ukrasnih kutijica od slame.

Jožefina Skenderović priredila je ovo - godišnju izložbu koja je otvorena 30. ožujka u subotičkoj Galeriji dr. Vinko Perčić. U kratkom programu *Jovana Vojnić* i *Filip Čeliković* recitirali su prigodne pjesme. Da se broj izlagača iz godine u godinu povećava, te se priključuju i mladi ljudi, govori podatak da je ove godine

svoje radove predstavilo 40 izlagača.

Izložbu je otvorio vrstan poznavalac naše tradicije i običaja Alojzije Stantić, koji je govorio o ulozi jajeta, kao simbola Uskrsa. Kako je sam rekao »jaje je

izvor života«, predstavlja ponovno rađanje, te se jaje dariva o Uskrsu. Žene su ga ukrašavale na razne načine, kako bi bila još ljepša i draža onome kome se darivaju.

Organizatorica je na kraju svima željela sretan Uskrs, a svi zainteresirani mogu pogledati izložbu do 8. travnja u prostorijama Galerije dr. Vinko Perčić.

Željka Cvijanov

Nastup domaćina

Dani kazališta u Ljutovu

Ono što posebice raduje nije samo masovni odaziv gledateljstva i visoka razina kazališne i uopće kulturne naobrazbe ljubitelja kazališta na ovoj manifestaciji, dupkom puna sala Doma kulture u Đurđinu, koja je minule subote bila pretijesna primiti sve zainteresirane za nastup domaćina, predstavu »Salašari silom varošani« po tekstu Pavla Bačića, već to što barem trećinu nazočnih - konkretno, prva tričetiri reda u gledalištu čine - djeca. To ne samo da daje dobre signale glede buduće »armije gledalačkih regruta« već stvara i bazu za buduće kulturne djelatnike, kazališne fanove, a, možda i, na dajmo se glumce, scenografe, redatelje, entuzijaste.

Sve u svemu, drugog tjedna Osmih dana kazališta u Ljutovu gledateljstvo su ugostili domaćini, HKUD »Ljutovo«, koji su majstorski na scenu postavili predstavu rađenu po tekstu autora Pavla Bačića »Salašari silom varošani«.

UOBIČAJENA PRIČA NA ORIGINALAN NAČIN: Tematika komada u najkraćem bi se dala svesti na jaz među naraštajima, uobičajeni sukob generaci-

znismen« nije simpatičan, ali je mladić uspio zvesti njegovu suprugu, koja jednako mašta o odlasku sa salaša i životu »u Talijanskoj«. Nakon mnogih peripetija u istinskom maniru najboljih komedija u duhu *W. Shakespearea* i, po malo, onih *comédie de l'arte*, slijedi očekivani happyend, »biznismen« ostaje u Italiji, svi nalaze ljubavi svojih života, a mladi se par vraća na salaš i uz blagoslov (oba) roditelja živi sretno »svoj na svome«.

U odličnoj režijskoj postavci *Nandora Klinockog* blista cijela glumačka ekipa, mada nas se posebice dojmila vrsna epizoda Ciganke Žrebe u interpretaciji *Zlatinke Baić*.

R. G. T.

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO MORE NIKUD NE OTIČE?

Mora i oceani su najniže točke i najveća udubljenja na Zemljinoj površini. Oni su divovski rezervoari vode, koja neprekidno kruži iz mora preko oblaka na zemlju, a potom rijekama natrag u more. Morska voda nikuda ne može oteći, jer nema niže površine u koju bi se slila. Pod utjecajem sunčeve toplote sva voda stalno isparava, ali se ubrzo vraća kroz kišu, tako da se uvijek održava ravnoteža između količine vode na površini Zemlje i u njezinoj atmosferi.

ZAŠTO SU NEKE ŽIVOTINJE ZLE?

Životinje, koje slobodno žive u prirodi, same sebi pribavljaju hranu. Ptice jedu žinsekte, lisice zečeve, a lavovi gazele. Po tome bi se reklo da su oni zli, ali to nije točno. Nijedna životinja ne ubija radi ubijanja, već samo da bi se prehranila. Životinje nisu po prirodi zle, niti se na njih može uopće primijeniti ljudsko mjerilo dobra i zla. Da bi preživjele u svojoj sredini, one se moraju boriti za opstanak onako kako mogu i onim čime raspolažu: očnjacima, kandžama, žaokama, otrovom. Ako je pas zao, sigurno ga je njegov gospodar načinio takvim, u želji, da ima što boljeg čuvara svoje imovine.

ZAŠTO PLAČEMO KADA SMO TUŽNI?

Plač, koji nas obuzme kada smo zbog nečega uzbuđeni, potječe iz našeg mozga, jer preko njega primamo i izražavamo osjećanja. Kada se uzbudimo ili smo tužni, naš mozak »izdaje naređenja« drugim dijelovima tijela što da rade. Tako i plakanje, koje se izražava suzama, potekne najprije iz mozga, pa oči počnu lučiti više tekućine nego inače. Međutim, u mozgu postoji i centar za volju, koji nam omogućuje da spriječimo plakanje ako to želimo. To je ono kada se svjesno uzdržimo od plača.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

DAČKI BISERI

- Pitanje učiteljice:
– Što radi parketar?
Odgovor učenika:
– Peče kruh!
- Imenice: doktor (liječnik), pijanist i pjevač, stavi u ženski rod:
Doktor, doktorica, doktorić;
Pijanist, pijanistić;
Pjevač, pjevačica, pjevačić.
– uradak učenika
- Tko su sisavci? – pita učiteljica.
Učenica odgovara: »Sisavci su životinje koje vole sisati krv.«

Bisere prikupila učiteljica iz
OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu
Stanislava Stantić Prčić

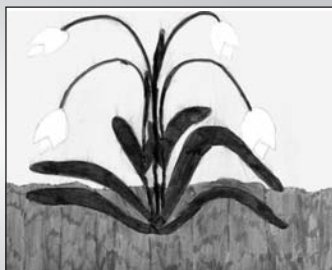
HRCKOVE ZGODE

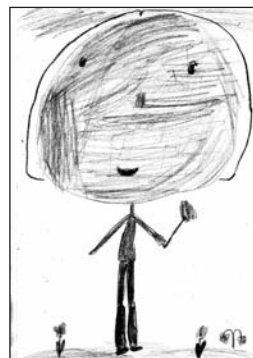
Crta i piše: Zoltan Sič

PROLJEĆE JE TU

Proljeće je ukasilo prirodu. Sunce se pojavljuje. Žuti maslačci su ukasili zelenu travu. Visibabe su s ponosom najavile proljeće. Ptičice su se vratile iz toplijih krajeva. Pjevale su mi pjesmu pod prozorom. Kada ih čujem, onda se začudim njihovoj umjetnosti. Pomislim u sebi kako cijela priroda izgleda kao neka čarobnica.

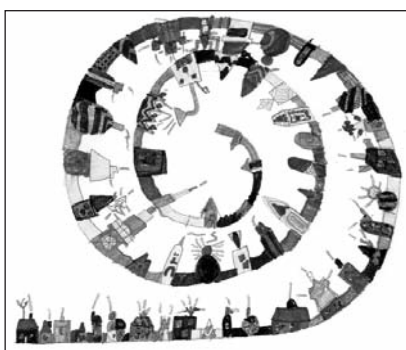
Mateja Skenderović, II., OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Aleksandar Anđelković, I. b
OŠ »M. Gubec«, G. Tavankut

Nada Vujković, I. h
OŠ »M. Vuković«, Subotica

Luka Bačić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

U MOM SRCU IMA MJESTA ZA SVE

Srce je moje malo, ali u njega može puno toga stati. Mogu stati mamine i tatine lijepe riječi, koje mi uvijek pričaju najljepše priče. I kada mi netko nešto skrivi, ja mu uvijek opraštam. Moje je srce malo, ali u njemu ima mjesta za sve.

Luka Nimčević, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

MOJA KUĆA

Moja kuća se zove Leo. Leo je malog rasta i braon boje. On ne voli mačke, čim ih vidi, juri za njima. Naš plac nije ograđen, pa Leo uvijek skupi sebi društvo komšijskih kuća. Čim netko izađe iz kuće i negdje krene, Leo ga prati. Prvo prati mamu do stanice, onda mene do škole, i baku do prodavaonice. Ja volim moga Lea zato što je nestašan i vjeran.

Dominik Mezei, II. d, OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

DAČKA ŠALA

- Jučer sam našla u parku jednu lijepu knjigu.
- I što si uradila s njom?
- Vratila je vlasniku.
- A to je?
- Mato Lovrak.

Dajana Sloboda, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

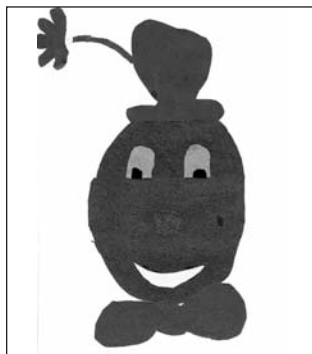

Kristina Harangozo, III. c
OŠ »M. Gubec«, Ljutovo

LJUBIČICE

Što se ono tamo plavi u zelenoj mekoj travi...? To je nježno milo lice prve, plave ljubičice. Miris njen se svuda širi, s lahorom koji piri.

Nena

Andrea Kujundžić, IV. c
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

NOVI BROJ »HRCKA«

U sljedećem broju »Hrvatske riječi«, umjesto uobičajene dvije Hrcmove stranice, samo za vas, draga djeco, ponovno će izići podlistak »Hrcko«. Kao i prvi broj, i ovaj će biti u blagdanskom duhu, te će novih 16 stranica najvećim dijelom biti posvećene predstojećem kršćanskom blagdanu – Uskrsu.

I. P.

I. Naučimo glavne gradove:

1. Srbija i Crna Gora:

B		O				D
---	--	---	--	--	--	---
2. Hrvatska:

Z					B
---	--	--	--	--	---
3. Mađarska:

B	U			M			Š	
---	---	--	--	---	--	--	---	--
4. Austrija:

		Č
--	--	---
5. Slovenija:

LJ			LJ			A
----	--	--	----	--	--	---

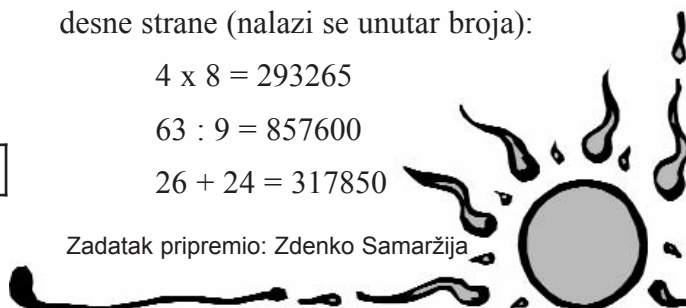
II. Riješi zadatak s lijeve i pronađi rješenje s desne strane (nalazi se unutar broja):

$$4 \times 8 = 293265$$

$$63 : 9 = 857600$$

$$26 + 24 = 317850$$

Zadatak pripremio: Zdenko Samaržija

Narančasti korijen zdravlja

Jedimo mrkvu

Piše: Dražen Prčić

Bila sirova ili kuhana u domaćoj juhi mrkva je kod velike većine djece omraženi dio povrtarske ponude na tanjuru svakodnevne ishrane. Njezina konzumacija u adolescentskom dobu najčešće ide uz prisilu i roditeljske prijetnje, a unos u organizam je proračun negodovanjem i grimasama zgroženih mladih »žrtava«. A tek kad malo poodrastu i zrelost ovlada razumom, bivša djeca počinju uviđati blagodati zdravlja koje ulazi s narančastim korijenom.

MRKVA, *Daucus carota* L.: Zanimljivo je kako se upravo Europa smatra postojbinom ove povrtarske biljke, za razliku od mnogih koje potječu s drugih kontinenata, te da obilno raste i u svom divljem obliku. Mrkva, koju mi jedemo i poznajemo, je u biti odomaćena gajena vrsta koja je nastala selekcijom izvornog divljeg oblika i odlikuje se bogatim mesnatim korijenom karakteristične oranž boje. Jeli su je i uzgajali stari Grci i Rimljani, poznavali su je germanski narodi, ali je njezino uzgajanje većeg obima započelo tek u srednjem vijeku.

HRANLJIVA VRIJEDNOST: Energetska vrijednost: 140,6 kJ (33,6 kalorija)

Količina vode: 89,7 posto

Hranljivi sastojci: 7,2 posto ugljičnih hidrata od čega invertnog šećera ima 3,2-5,3 posto, bjelancevina i celuloze ima 1 posto, dok masti ima svega 0,2 posto

Mineralni sastojci: 1 posto (natrij 45 posto u mg, kalcij 35 posto u mg, kalij 28,2 posto u mg)

Vitaminski: najviše ima karotina 8,1 posto u mg (provitamin A) od kojeg potječe karakteristična narančasta boja, dok ga u mrkvama žute boje ima do 5 puta manje. Najviša iskorištenost karotina je iz svježeg iscijeđenog soka, potom svježeg naribane 82 posto, iz kuhane 18 posto, a najmanje iz cijele svježije mrkve svega 2 posto.

ZDRAVSTVENA VRIJEDNOST:

U prvom redu mrkva je izuzetno zdravstveno djelotvorna na ljudska jetra kojima povećava osnovnu funkciju i time pojačava obranu orga-

nizma od raznih bolesti i usporava njegovo starenje. Izuzetno je djelotvorna kod zapaljenja sluzokože želuca i crijeva, čira na dvanaesteru i želuca jer svojim korisnim djelovanjem ubrzano vraća njihove funkcije. Naročito je važna redovita konzumacija u prvim mjesecima života kada bebe trebaju redovito jesti vitaminske kašice i sokove na bazi mrkve, jer pozitivno utječe na regulaciju stolice, ali i na smanjivanje proljeva. Preporuča se i dijabetičarima zbog svojih pozitivnih efekata na cijeli organizam, dok najstarijima sok od mrkve pomiješan s mlijekom predstavlja izvrsnu okrijepu u vidu lako svarljivog i osvježavajućeg napitka.

GASTRONOMIJA: Kulinarska priprava podrazumijeva kuhanje i pirjanje, te pripravljanje pirea i kaša, a prisutna je u rendanom obliku u svježim salatama i prilogima uz meso. Moderni kućanski aparati poput miksera, shakera i sokovnika omogućavaju posve lagano dobivanje zdravih napitaka i sokova u samo nekoliko minuta i predstavljaju idealni dio svakodnevnih obroka.

PRAKTIČNI SAVJETI: Prigodom čišćenja mrkve bolje ju je strugati nego ljuštiti, jer se tako ne gube velike količine hranljivih materija kojima obiluje ovaj korijen. Primjera radi, čišćenjem se gubi od 10-30 posto samog ploda, pa je, primjerice, za čistih 100 grama potrebno uzeti najmanje 120 grama mrkve. Također još jednom treba naglasiti, kako je kuhana mrkva hranljivija od sirove, a prilikom termalnog tretmana dolazi do prskanja njezinih stanica i dolazi do brže absorpcije sokova u organizmu i mnogo većeg iskorištavanja svih hranljivih sastojaka. Interesantno je kako se svježe iscijeđeni sok mrkve razblažen s vodom može davati bebama već od prvog mjeseca njihova života. Zato, dragi roditelji, nemojte nikada ustuknuti u raspravama za kuhinjskim stolom i popustiti najmlađima u njihovim protestima i odbijanju ponuđene mrkve na tanjuru. Djeca »razmišljaju« oćima, a dok to ne počnu razumom njihov organizam će ostati uskraćen za zdravstveno blago narančastog korijena. ■

Moje putovanje

Harvard – najstarije sveučilište u SAD

Piše: Jasminka Dulić

Dvotjedni kolokvij, pod nazivom Žene grade mir (Women Waging Peace) u prosincu 1999. godine okupio je u Harvardu sto žena – aktivistica, znanstvenica, novinarki s konfliktnih područja širom svijeta. U radu ovog, prvog godišnjeg sastanka, prisustvovala su delegacije iz: Armenije/Azerbejdžana, Kolumbije, Cipra, Indije/Pakistana, Izraela/Palestine, Sjeverne Irske, Južne Afrike, Sudana, Sjedinjenih Američkih Država i zemalja bivše Jugoslavije (Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija i Srbija).

GLOBALNA INICIJATIVA: Cilj skupa bio je pokretanje globalne inicijative pod nazivom »Žene grade mir«, kojom bi se premostio jaz među stranama u konfliktu, i otvorile mogućnosti suradnje političara, znanstvenica, novinarki, mirovnih aktivistica i ostalih aktera u javnom životu na zajedničkom građenju mira i stabilnosti na konfliktnim područjima. Jačanje akademskih veza na polju istraživanja uloge žena u mirovnim procesima, bio je jedan od ciljeva ovog skupa, jer su znanstveni radovi posvećeni ovom problemu rijetki. Formirana je stoga istraživačka mreža s ciljem poticanja znanstvenih istraživanja na polju rod-

Radni dio posjeta

nih studija i rješavanja konflikata. Ipak, povezivanje žena koje rade u konfliktnim područjima s političarima, onima koji imaju glavnu riječ kad se odlučuje o ratu i miru, glavna je misija ovog programa. Susret s onima koji oblikuju politička događanja bio je stoga glavni događaj ovog kolokvija. Više od tri stotine političara, vladinih dužnosnika, fondera, predstavnika nevladinih organizacija, i novinara bili su uključeni u panel-diskusije s članicama mreže WWP.

ŽENE U POLITICI: Ideja vodilja ove inicijative je da se ratovi ne mogu zaustaviti samo time da će se objaviti mir, nego da su temeljne društvene promjene nužne, kako bi se spriječilo obnavljanje neprijateljstva, i da u tim promjenama žene moraju

Od devet studenata do deset fakulteta

Najstarije sveučilište u Sjedinjenim Američkim Državama Harvard osnovan je 1636. godine u mjestu Cambridge, Massachusetts. Dobio je ime prema ministru John Harvard of Charlestonu koji je poslije svoje smrti ostavio svoju knjižnicu i pola svog imetka novoj instituciji. Sveučilište Harvard je od devet studenata i jednog profesora postao sveučilište s više od 18.000 studenata i deset fakulteta. Dodatnih 13.000 studenata je uključeno u nastavu kroz različite tečajeve, a preko 14.000 ljudi je uposleno na Harvardu. ■

imati aktivnu ulogu, ne samo u obitelji ili nevladinim organizacijama nego i za pregovaračkim stolom.

Dakako, iza ove inicijative također je jedna žena, *Swanee Hunt*, sadašnja ravnateljica programa Žene i javna politika, na Školi za upravljanje John F. Kennedy, (John F. Kennedy School of Government), na Harvard univerzitetu, a u vrijeme rata u bivšoj Jugoslaviji veleposlanica Sjedinjenih Američkih Država u Austriji (1993.-1997.). Škola za upravljanje JFK obrazuje i obučava lidere za demokratsko upravljanje, a program »Žene i javna politika« ove škole utemeljen je s ciljem da se razumijevanje odnosa između spolova u javnoj politici uključi u obrazovanje sadašnjih i budućih lidera. Misija ovog programa je proučavanje javne politike koja ima utjecaja na žene, i istraživanje iskustava žena koje imaju utjecaja na politička događanja. ■

Cambridge, Massachusetts

Mjesto Cambridge osnovano je 1630. kad je jedanaest brodova noseći 700 putnika doplovilo iz Engleske u Koloniju Massachusetts. Mjesto za život novi doseljenici našli su na sjevernoj strani rijeke Charles, desetak kilometara uzvodno od Bostona. Većina stanovnika, potomci puritanaca, bili su farmeri, trgovci i zanatlije. Cambridge je postao grad 1846. godine, kada su se ujedinila tri sela Stari Cambridge (pretežno farmerski), Cambridgeport (rezidencijalni) i Istočni Cambridge (industrijski dio). Stari Cambridge je i dalje zadržao svoj šarmantni ruralni karakter s malim trgovinama i prijatnim restoranima. Danas Cambridge ima oko 100.000 stanovnika. Različiti jezici mogu se čuti na ulicama Cambridga, jer se u javnim školama obrazuju djeca iz 82 različite zemlje, a studenti iz cijelog svijeta dolaze studirati na Harvard, Radcliffe, Massachusetts Institute of Technology, ili Lesley College. Teška industrija devetnaestog i ranog dvadesetog stoljeća zamijenjena je poduzetništvom zasnovanom na visokoj tehnologiji, elektronici, razvoju softvera i biotehničkim istraživanjima.

Trenutci odmora

Uz prijateljski susret dvije nogometne svjetske bronce, Hrvatske i Turske

Probe pred Portugal

Piše: Dražen Prčić

Oprečna su mišljenja glede prijateljskih ogleda reprezentativnih nogometnih selekcija. Protivnici takvih susreta negoduju zbog kalkulantskog pristupa oličenog u velikom broju dozvoljenih izmjena i ne pretjerane nervoze spram rezultata, dok fanovi uživaju u lepršavosti i nadigravanju tijekom utakmice koja nije opterećena natjecateljskim stegama.

S obzirom kako je Euro 2004 sve bliži, svaka nova utakmica reprezentacije Hrvatske prilika je da izbornik Barić isproba i provjeri potencijalne »portugalce«, te pokuša sastaviti najbolju jedanaesticu s kojom će započeti Europsko prvenstvo.

Kako se o službenim utakmicama i nastupima »vatrene« na europskim i svjetskim prvenstvima zna već gotovo sve, a zbog vremenskih rokova izlaska našeg lista, nismo u mogućnosti prenijeti potpuno izvješće o prijateljskom susretu Hrvatske i Turske, evo prigode da se malo pažnje posveti i utakmicama bez »naboja«...

Rekorderi

Najviše nastupa u majici s hrvatskim grbom sakupio Robert Jarni (81), a slijede Davor Šuker (69) i Aljoša Asanović (62). Najbolji strijelac je Davor Šuker s 45 postignutih golova, Goran Vlaović (16) i Zvonimir Boban (12).

POVIJEST PRIJATELJSKIH SUSRETA HRVATSKE REPREZENTACIJE:

Hrvatski nogometni savez osnovan je još davne 1912. godine, ali je službeni član FIFE postalo tek 1941. godine i tijekom perioda od 1940 – 1956. godine odigrano je 20 prijateljskih susreta. Raspadom bivše zajedničke države samostalna i suverena Hrvatska ponovno je 1992. godine postala ravnopravni član FIFE, a već sljedeće 1993. godine postala je punopravnim članom i UEFA.

Prvu oficijelnu prijateljsku utakmicu novog doba Hrvatska je odigrala protiv SAD (17. listopada 1990. godine) i pobijedila s 2:1.

Od tog povijesnog datuma reprezentacija koju danas svijet prepoznaje po karakterističnim crvenim kockicama na njezinim majicama s državnim grbom, ali i bronci sa SP 1998. u Francuskoj, odigrala je ukupno 116 utakmica, od kojih 60 službenih (kvalifikacijske i utakmice na EP i SP) i 56 prijateljskih susreta.

Do ovog prijateljskog ogleda s najboljom selekcijom Turske, s kojom su dosad odigrana dva susreta (11. lipnja 1996. na

EP u Engleskoj, pobjeda 1:0 i 12. lipnja 1997. u prijateljskom ogledu bilo je 1:1), u ukupno 56 odigranih prijateljskih susreta zabilježene su 23 pobjede, 20 neriješenih i 13 poraza.

Svaka od ovih prijateljskih utakmica donijela je lijepe i manje lijepe rezultate, posebno kada su u pitanju porazi, ali je nekoliko utakmica s bivšim svjetskim prvacima ostalo zapisano zlatnim slovima u modernoj povijesti Hrvatske nogometne reprezentacije.

4. LIPNJA 1994. HRVATSKA – ARGENTINA 0:0

Prvu veliku prijateljsku utakmicu Hrvatska je odigrala protiv Argentine predvođene, po mnogima, najvećim nogometašem svih vremena *Diegom Maradonom* i ostalim vrhunskim »gaučosima« poput *Batistute*, *Caniggie*. Iako je susret igran po velikom pljusu i završio bez golova, nitko od nazočnog gledateljstva nije žalio novac za kartu. Jer nogometnog vanzemaljca se ne gleda uživo baš svaki dan...

24. TRAVNJA 1996. ENGLESKA – HRVATSKA 0:0

U pripremnom periodu za EP u Engleskoj 1996. godine odigran je prijateljski susret s još jednim svjetskim prvakom i domaćinom prvog EP na kojemu je nastupila Hrvatska nogometna reprezentacija. Izbornik je neriješen rezultat i mreža je sačuvala protiv »Albiona«.

28. TRAVNJA 1999. ITALIJA – HRVATSKA 0:0

Poslije nekoliko službenih susreta s uvijek neugodnim »Azzurima«, s kojima, uzgred, Hrvatska ima pozitivan skor od 2 pobjede, 2 neriješene i jedan poraz, u prvom prijateljskom susretu zabilježen je ponovno najnepopularniji nogometni rezultat, ali i činjenica kako Hrvatska ni u trećem susretu protiv jednog svjetskog prvaka nije iz-

gubila, niti primila gol.

13. STUDENI 1999. FRANCUSKA – HRVATSKA 3:0

Sujevjni broj 13 donio je prvi poraz Hrvatske u prijateljskim ogledima protiv svjetskih prvaka i to baš protiv velikih dužnika Francuza koji su se sretno (2:1) »provukli« u polufinalu SP 1998. na svom domaćem terenu. Uvjerljiva pobjeda od 3:0 prekinula je tradiciju neporaženosti, ali je nastavila nepopularni niz od još uvijek nepostignutog gola.

29. OŽUJAK 2000. HRVATSKA – NJEMAČKA 1:1

Tek peti susret protiv momčadi koja je osvojila svjetski naslov donio je prvi zgođetak i prekid neugodne tradicije, ali pobjeda je još uvijek ostala nedosanjana želja. Ali ipak su to svjetski prvaci...

20. KOLOVOZ 2003. ENGLESKA – HRVATSKA 3:1

18. VELJAČE 2004. HRVATSKA – NJEMAČKA 1:2

U posljednje dvije prijateljske utakmice Hrvatska je nastavila samo jednu tradiciju u susretima protiv svjetskih prvaka, još uvijek nije uspjela pobijediti, ali je počela davati golove. S obzirom da su u pitanju prijateljski susreti nitko se zbog te tradicije ne nervira previše. Zbog toga se oni i igraju...

Prijateljske utakmice

Između navedene velike utakmice protiv bivših svjetskih prvaka, Hrvatska je odigrala brojne prijateljske susrete protiv reprezentacija: SAD, Rumunjske, Slovenije, Austrije, Meksika, Ukrajine, Španjolske, Slovačke, Mađarske, Izraela, Poljske, Koreje, Irske, Maroka, Češke, Japana, Turske, Danske, Grčke, Egipta, Bugarske, BIH, Velsa, FJR Makedonije i Švedske.

Sportske vijesti

Nogomet

Polufinale hrvatskog kupa

U srijedu 7. travnja igraju se prve utakmice polufinala hrvatskog kupa, a za prolaz u finale najmasovnijeg nogometnog natjecanja borit će se:

Dinamo – Rijeka
Cibalia – Varteks

Vedran Runje

Četvrtfinale kupa Uefa

U prvim susretima četvrtfinala kupa Uefa, koji se igraju u četvrtak 8. travnja, sastaju se:

Bordeaux – Valencia
Marseille – Inter
Celtic – Villareal
PSV – Newcastle

Tenis

Tuksar u finalu Vrsara

Poslije osvajanja rovinjskog satelita hrvatski tenisač *Saša Tuksar* zaustavljen je tek u finalu Vrsara. Bolji u tri neizvjesna seta (4:6, 7:5, 7:5) bio je Mađar *Bardoczky*.

Pobjeda i predaja Ivaniševića

Povratnik na teniske terene i najbolji hrvatski tenisač svih vremena, *Goran Ivanišević*, izvrsno je startao na ATP Miami (3.450.000 \$) pobjedom protiv Francuza *Escudea*, ali je u drugom kolu morao predati Španjolcu *Nadalu* zbog bolova u ramenu pri rezultatu (4:6). Najbolje plasirani hrvatski tenisač na svjetskoj rang listi *Ivan Ljubičić* pobijedio je u drugom kolu Francuza *Clementa* (3:6, 6:3, 6:2), dok se kod tenisačica jedino *Karolina Šprem* plasirala u treće kolo pobjedom protiv *Lee-Waters* (6:1, 6:2).

Goran Ivanišević

Plivanje

Europski rekord Draganja

Hrvatski plivač *Duje Draganja* postavio je, u nedjelju 28. ožujka novi europski rekord na 100 m slobodno u malim bazenima (46. 64). Najbolji europski rezultat je postigao na prvenstvu američkih sveučilišta u utrci u kojoj je završio na drugom mjestu iza Amerikanca *Croc* - *kera* koji je s vremenom (46. 25) postao novi svjetski rekorder.

Duje Draganja

Umjetničko klizanje

Idora Hegel 16. na svijetu

Najbolja hrvatska klizačica *Idora Hegel* osvojila je 16. mjesto na smotri najboljih svjetskih klizačica, Svjetskom prvenstvu koje se od 22. – 27. ožujka održalo u Dortmundu. Svjetska prvakinja je postala Japanka *Shizuka Arakawa*, srebrna je bila Amerikanka *Cohen*, dok je brončano odličje uzela također Amerikanka *Kwan*.

HNL

23. kolo, 27. ožujka

Liga za prvaka

Hajduk – Zadar 5:1
Dinamo – Varteks 4:1
Rijeka – Osijek 2:1

Tablica: Hajduk 58, Dinamo 53, Rijeka 34, Osijek 29, Varteks 29, Zadar 28

Liga za ostanak

Inker – Zagreb 0:1
Slaven B. – Cibalia 2:0
Kamen I. – Marsonia 0:0

Tablica: Kamen I. 29, Slaven B. 29, Inker 27, 22, Cibalia 20, Marsonia 18

TippNet

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike

Izrada web-prezentacija

Prodaja računara i računarske opreme

Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža

Prodaja licenciranih softwera

Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi

Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera

Bogat izbor informatičke stručne literature

Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Karadordev put 2, Subotica, Tel. (024) 555-765

e-mail: support@tippnet.co.yu

Sončanske uncutarije

• Dida Andraš je bio strastveni pecaroš koji nikad nije »imo sriće«. Volio je popit, a volio je i mlađe društvo. Jednom zgodom pita ga mladi susjed:

»Bać Andraš, kako znadeš jel treba krenit na Dunav, jel na Dunav – Tisu?

Bać Andraš će na to: »Pa, ovako. Kad se ujutro probudim, ako mi je baba Jula sa desne strane, krenem na Dunav, a ako je na livo, onda na Dunav – Tisu.

Susjed će na to: »A što ako je baba na po kreveta?

»E, dite, dok je baba bila na po kreveta, bać Andraš nije ni išo pecat!

• Jednom zgodom je majstor Sosa, kovač, s dva šegrta montirao đeram na bunaru kod župnika Marka. Mučili se, mučili, no nikako da majstor nacilja šipkom rupu, jer je đeram zbog težine stalno »padao«. U neko doba, jedan od šegrta predloži da pod zadnji, teži dio đerma, podmetnu paorska kola, pa polako, »na

kotač«, da poguraju dok se rupa i šipka ne poklope. Iako se majstor, jako ljut zbog dotadašnjeg neuspješnog truda, izvikao na šegrta zbog filozofiranja, poslije nekoliko neuspjelih pokušaja ipak je prihvatio ovaj prijedlog. Uspjeli su od prve, a župnik Marko je prokomentirao:

»Majstore, ne vrijedi uvijek raditi volovskom snagom, kadgod valja i glavom!«.

• Paja Bugra je svojedobno bio prava napast za sončanske kelnerere. Nije bilo bircuza u kojem nije ponešto zadužio, a uvijek je bio žedan. Jednom zgodom je došao kod Steve u bircuz i na - ručio pivo.

Steva će: »Pa, dobro Pajo, znaš da si već dužan devet piva, pa kako imaš obraza iskat još jedno?

A Paja će na to: »Stevo, brate, zato sam i došo. Žao mi je da se mučiš i pamtiš broj koji nije okrugal, lakšer će ti bit ubardat deset!«

• Stari vatrogasci, kumovi Ada Štriker i Savica Šuster, nisu bili imuni od zavirivanja u balon. Poslije jedne akcije kontroliranja dimnjaka, dobro podnapiti, svratili su kod Ade na još jednu. Kako su ih noge slabo držale, kum Ada je otpratio kuma Savicu doma, pa su još i tamo dolili. Kad više nisu imali što popiti, sjetio se kum Ada da je an tavanu skrio jedan balon od žene, pa su se tako ponovno »otpratili«. Kako kuma nije bila kod kuće, popeli su se na tavan, a za svaki slučaj povukli su za sobom merdevine. U neko doba noć, kad su ispraznili i balon s tavana, sjetio se kum Savica da bi trebalo već i doma. Zakoračio umjesto na merdevine u prazno i tresnuo dolje. Kum Ada za njim i tresne i on. Onako pijani, čim su ustali, konstatirali su da nema ju nikakvih ozljeda i tek tada utvrdili da su merdevine još uvijek podignute na tavan. Kum Ada je mudro zaključio: »E, moj kume, sva srića što smo vatrogasci, pa znademo spast, inače bi sad bili pokojni!«

Priredio: Ivan Andrašić

Recept

Pečene paprike

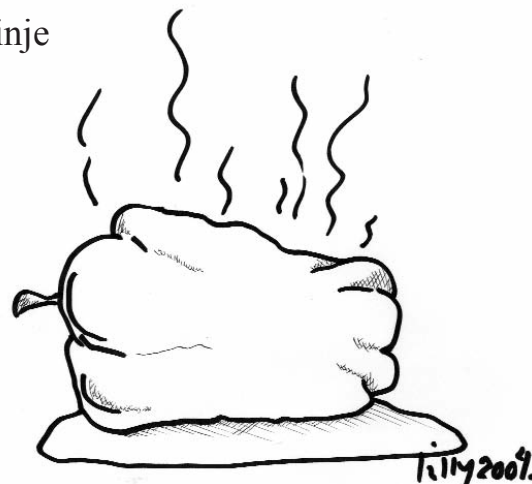
Specijalitet hrvatske kuhinje

Sastojci:

8 paprika-babura
ulje, sol
češnjak

Opis:

Opere se 8 komada zelenih paprika-babura i stavi na tavu ili ugrišanu čistu ploču od štednjaka ili se peku okrećući na gradelama. Kad su pečene, brzo im se oguli gornja kora (tanka kožica), povadi sjeme, položi u tanjur, polije dobro uljem, osoli i pospe isjeckanim češnjakom. Služe se samostalno ili uz kuhano ili pečeno meso.

SASTAVIO: TICA SUBAT	PIŠAC "SLJAJČKE BUNE"	AKT KILII PLANJSKI UREĐUJE STANJE U PROSTORU	POLJO- PRIVREDNA	MJESTO BLIZU KARLOVCA	ZVUK TRUBE	MLADO OD MAČKE	MLOHA- VOST MIŠICA	LIBELA, RAZUJLA											
RASKOŠNA HISTORIJSKA SOBA																			
KOLUBI- VATI NEKO RUČESNIC																			
TVORAC "PERE- SILJAJČKE", MIHAIL																			
GOLEMI PISAVI KIT					"7 AS- NORTH EAST" JAVNA OBJAVA														
"ALAN FORD" ILI "FARBIT"						"TIRAHIT" 3. ILLIJSKA VENOVA SIMFONIJA													
ITKA/NA ZAMENICA			ŠARENE PTICE IZ KONJAKA VRANA (KRAČE) (KRAČE)						SELJAČKA OBUČA	UNIŠTA VATI	MITSKI HIFROU PO KOJEM JE NAZVANA ITALIJA	JEREMY IRONS		HAZARDNA IGRA	"KOSIK"				
"ŠPANI- SKO RIBO LOVNO DRUŠTVO"				OPSEŽNO (2. ALPHINE) DJELO PATKA RONIČKA									GLUMICA DEREK POLITIČAR RADOS						
PRVI DIO SI OPIŠI KOLJE U VEZI S NE NEKIM							BEZVOLJ- NOST NINTISH AV OO MILJA									SPARINA			
SLAVON, PUB VAKICA MARTA								AZEMINA (KRAČE) BIJELA RODINJA U HAREMU					ORIGAN VIDA KONJAKA- ZAK						
"OPUS"			POKRO- I KOJI U PRVI PLAN ISILIO NACIJU POGOVOR																
KOŠAR- KASKI TRENER PETROVIĆ											SVITLANJE OBAVIJATI DESTILA- CIJU								
 "AUSTRIA PRESSE AGENCIJE" EUROPSKO GORJE					PAJKA S KURKOM NADIMAK SLIKARA TOULOUSE LAUTRECA									"ARHIV" MUZEJ U SANKT PIETRO- BURGU			"ITALIJA"		
AMERIČKA PTICA KUKAVICA				BIČE IZ SKAND. MITOVA STARE MUERE ZA TAKUČINI					PREDMETI RAZGO- VORA MUŽAR, AVAN							SLUŽBE NIK U LITVANI			
"LITRA"		SAIS NA AUSTRAL PATICA ROGER VADIM					ISISA VANJE HIVKA JUSIC					SI LIMAC SILVER ZIVAJANJE							
PUNO- PRAVNI ZASTUPNIK TVRTKE										HRVATSKI SLIKAR, KAMELO KRAJČIĆ ČELNIK U FRANC.									
PIŠAC "ZACUČE- NIH SVETLOVA"																	NJE UNUTAR- NJI		

	OPĆA IMENICA																		
	 SPISATE- LJICA ČULINA KONTAKT STVA																		
	"TOMIŠKA"		NEKI ČAR KRAJČIĆ DOK JE ŽEC JOS U ŠUMI I JEDAN I DRUGI	ISTO KRAJČIĆ U JAPANU															
	VISOKA LEKKA GRABE VINA												SUSJEDNA SLOVA 17. I 13. SLOVO				"KALUJ"		
	PORODICA																"VOLT"		
	PROŠLE CODINE												PISANJE SANDER						

PETAK 2. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Jacques Cousteau 09.30 - Zvučnjak 09.50 - Bobo, Ciki i prijatelji 10.00 - Jezični petak 10.50 - Engleski jezik 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Serija za djecu 12.00 - Podnevni dnevnik 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica: Spajalica 14.50 - Jezični petak 15.40 - Engleski jezik 17.00 - Hrvatska danas 17.30 - Među nama 18.10 - Upitnik, kviz 19.30 - Dnevnik 20.05 - Zlatni vrč, serija 20.45 - Coca-Cola Music Stars 21.55 - Meridijan 16 22.30 - Sudac John Deed 00.05 - The Players Club, američki film 01.40 - Jerusalem Files, američki film 03.05 - Pijetao, švedski film 04.40 - Film (R)	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.30 - Sjedinica Hrvatskog sabora, prijenos 13.10 - Kinoteka - ciklus kriminalističkog filma: Purple Gang, američki film 14.35 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 15.25 - Zemlja nade, serija 16.10 - Vijesti za gluhe 16.30 - Divlji novi svijet: Oaza ledenog doba 17.20 - Inspektor Rex 3., serija 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Reporter 21.05 - The Shining, američki film 23.25 - Zagreb: SP u sinkroniziranom klizanju 00.10 - HR kod, glazba 00.40 - Prijatelji 6., serija (R) 01.05 - Zvezdane staze 01.50 - Divlji novi svijet 02.40 - Inspektor Rex 03.30 - Pregled programa

NEDJELJA 4. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
07.05 - Crni gusar, crtani film 07.30 - Pčelica Maja, američki animirani film (80') 09.05 - Dizalica 10.30 - Dolina kupina, serija (R) 10.55 - Videokiosk 12.00 - Podnevni dnevnik 12.30 - Plodovi zemlje 13.20 - Mir i dobro 14.00 - Nedjeljom u 2 15.10 - Dugi put kući, film 17.00 - Od pet do sedam - nedjeljno zabavno popodne 19.00 - Cocco Bill, crtana serija 19.15 - LOTO 6/45 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš? 21.10 - g'lamura:kafé 22.15 - Vijesti 22.35 - Zvezdane staze, američki film (132') 00.50 - Virtualni ubojica, američki film (12) (90') (R) 02.20 - Dugi put kući, američki film (oko 97') (R) 03.55 - Nedjeljom u 2 (R) 04.55 - Od pet do sedam - nedjeljno zabavno popodne	07.55 - TV raspored 08.10 - Prva HNL Ožujsko 09.20 - Obiteljski vrtuljak 09.50 - Anni che cambiarono ili mondo, dokumentarni film 10.45 - Biblija 11.00 - Zagreb: Misa- Cvjetnica 12.35 - Kruške i jabuke 13.05 - SPORT NEDJELJOM: 13.10 - Manam: Formula 1 za Veliku nagradu Bahraina 16.50 - ATP magazin 17.20 - Manam: Formula 1 za Veliku nagradu Bahraina 19.50 - Sportski program 20.25 - Talijanska nogometna liga, 1. poluvrijeme 21.15 - Sport danas 21.30 - Talijanska nogometna liga, 2. poluvrijeme 22.30 - Košarka NBA liga: L.A.Lakers - San Antonio 00.20 - Pregled programa za ponedjeljak

SUBOTA 3. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
08.05 - Ljudski instinkti 08.55 - Priča jednog štakora 10.25 - Parlaonica 11.15 - Glazbena TV - TOP 10 12.00 - Podnevni dnevnik 12.30 - Duhovni izazovi 12.45 - Prizma 13.45 - Hit do hita: Čakovec 14.50 - Reporter 15.55 - Bunda 16.55 - Briljanteen 17.50 - Zlatni vrč 18.55 - Po ure torture 19.30 - Dnevnik 20.05 - Analiziraj ovo, film (12) 21.50 - Večeras s Joškom Lokasom 23.15 - Na rubu, američki film 01.05 - Razorback, film (12) 02.35 - Mike's Murder, film (12) 04.25 - Analiziraj ovo, film (12) 06.05 - Oprah Show (516) (R)	05.45 - Zemlja nade, serija 08.45 - Među nama (R) 09.15 - W. A. Mozart: Čarobna frula 12.15 - PP 12.20 - Kruške i jabuke 12.50 - Manam: Kvalifikacijski trening Formule 1 14.15 - Oprah Show (516) 15.00 - Glas domovine 15.35 - Coca-Cola Music Stars, reality show (R) 16.40 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 17.25 - Sportski program 18.50 - Zagreb: SP u sinkroniziranom klizanju 20.15 - HNL: Hajduk - Dinamo, prijenos 22.05 - Prva HNL Ožujsko 23.15 - Bljeskalica 00.55 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.40 - Sportske snimke (R) 03.10 - Pregled programa za nedjelju

PONEDJELJAK 5. 4. 2004.

 HTV 1	 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Leteći medvjedići 09.30 - Mali veliki svijet 10.00 - Učilica 10.10 - Predškolski odgoj 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Ne daj se, Floki! 12.00 - Podnevni dnevnik 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica 14.50 - Učilica (R) 15.00 - Predškolski odgoj (R) 15.55 - Reprizni program (R) 16.25 - Planet Internet 17.00 - Hrvatska danas 17.15 - National Geographic 18.15 - Upitnik, kviz 18.45 - Noćni bljeskovi u New Yorku, dokumentarni film 19.30 - Dnevnik 20.10 - Latinica: Sivi dom 22.00 - Meridijan 16 22.35 - Alias, serija 00.25 - Jesen u raju, film 02.00 - Nakon tišine, film 03.30 - Latinica: Sivi dom (R) 05.10 - Planet Internet (R) 06.10 - Reprizni program	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 10.10 - Hit do hita: Čakovec 11.15 - Talijanska nogometna liga, snimka (R) 13.10 - Nakon tišine, film (88') 14.40 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 15.45 - Košarka NBA liga: L.A.Lakers - San Antonio (R) 16.35 - Zemlja nade, serija (12) 17.20 - Zlatna krila 3., serija 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Petica - europski nogomet 21.10 - Ekpa za očevid, serija 22.00 - Filmska večer - Anthony Hopkins: Amistad, film (12) 00.35 - Prijatelji 6., serija (R) 01.00 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 01.45 - Zlatna krila 3., serija (R) 02.30 - Alias, serija (R) 03.15 - Ekpa za očevid, serija 04.00 - Pregled programa za utorak

UTORAK 6. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Cy, kiber djevojka 09.30 - Kad bih mogla letjeti, danski dokumentarni film 10.00 - Učilica 10.10 - Prirodoslovlje 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Zagonetno pismo, serija za djecu 12.00 - Podnevni dnevnik 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica: Treća dob 14.50 - Učilica (R) 15.00 - Prirodoslovlje (R) 15.50 - Vijesti 16.00 - Iz jezične riznice: Voće 16.30 - Govorimo o zdravlju 17.00 - Hrvatska danas 18.20 - Upitnik, kviz 18.45 - Mliječni put 19.30 - Dnevnik 20.05 - Globalno sijelo 20.40 - Forum 22.00 - Meridijan 16 22.30 - Policijske priče 23.00 - Portret umjetnika 00.10 - Bal u Operi, film 01.40 - Predomisli se, film	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 10.15 - Noćni bljeskovi u New Yorku, dokumentarni film (R) 10.45 - Latinica: Sivi dom (R) 12.25 - Magazin Lige prvaka (R) 12.55 - Petica - europski nogomet (R) 14.00 - Predomisli se, film (88') 15.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 16.40 - Zemlja nade, serija (12) 17.25 - U odvetničkom krugu 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Frasier 7., serija 20.30 - Nogometna Liga prvaka 22.45 - Filmska večer - Anthony Hopkins: Chaplin, film (12) 01.15 - Nogometna Liga prvaka, snimka 2. utakmice 03.05 - Prijatelji 6., serija (R) 03.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 04.15 - U odvetničkom krugu 05.00 - Pregled programa za

SRIJEDA 7. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Samba i zec Leuk, crtana serija 09.30 - Kokice 10.00 - Učilica 10.10 - Crna maslina 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Zagonetno pismo 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica 14.50 - Učilica (R) 16.00 - Kućni ljubimci 16.30 - Boje turizma 17.00 - Hrvatska danas 17.15 - Ljudski instinkti 18.15 - Upitnik, kviz 18.45 - Split: More 19.30 - Dnevnik 20.05 - Peruanski spomenar 20.40 - Brisani prostor 21.30 - Pola ure kulture 22.35 - Internacional 23.05 - Znanstveno sučeljavanje: Svjetlo ili mrak? 00.15 - Kćeri s ljubavlju, film 01.45 - Howards End, film 04.05 - Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.25 - Globalno sijelo (R) 09.55 - Forum (R) 11.05 - Portret umjetnika (R) 12.05 - Nogometna Liga prvaka 14.00 - Kćeri s ljubavlju, film 15.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 16.40 - Zemlja nade, serija (12) 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) NOGOMETNA LIGA PRVAKA: 20.05 - Emisija 20.35 - Prijenos utakmice 22.50 - Filmska večer - Anthony Hopkins: Howards End, film 01.10 - Nogometna Liga prvaka, snimka 2. utakmice 03.00 - Prijatelji 6., serija (R) 03.25 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 04.10 - Walker 4., serija (R) 04.55 - Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK 8. 4. 2004.

1 HTV 1	2 HTV 2
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.05 - Emil iz Loenneberga, serija za djecu i mlade 09.45 - Korak po korak (R) 10.00 - Učilica 11.00 - Hugo, TV igra 11.25 - Zagonetno pismo 12.35 - Zemlja nade, serija (12) 13.25 - Glazbena TV 14.05 - Res publica 14.55 - Tragovi 16.00 - Savršeni svijet 16.30 - Heureka 17.00 - Hrvatska danas 17.15 - Prigodni program (R) 17.40 - Kalvarija 18.15 - Upitnik, kviz 18.45 - Poslovni klub 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš? 21.05 - Znakovi vremena 22.00 - Meridijan 16 22.35 - Crno-bijelo u boji 23.30 - Vrijeme je za jazz 00.40 - Otkaz donosi smrt, film 02.05 - Moja Antonia, film (93') 03.40 - Znakovi vremena (R) 04.30 - Poslovni klub (R) 05.00 - Heureka	07.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske 09.10 - Boje turizma (R) 09.40 - Peruanski spomenar 10.10 - Brisani prostor (R) 11.00 - Znanstveno sučeljavanje: Svjetlo ili mrak? 12.00 - Nogometna Liga prvaka - snimka 2. utakmice (R) 13.55 - Moja Antonia, film (93') 15.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija 16.15 - Vijesti za gluhe 16.40 - Zemlja nade, serija (12) 17.25 - Severo Ochoa - put prema Nobelovoj nagradi, serija 18.10 - Panorama 18.40 - Maska, crtana serija 19.05 - Prijatelji 6., serija 19.30 - Glazbena TV (R) 20.05 - Sutkinja Amy 3., serija 20.55 - Obavještajci, serija (12) 21.50 - Seks i grad 6., serija 22.25 - Filmska večer - Anthony Hopkins: Zemlja sjena, film 00.35 - Prijatelji 6., serija (R) 01.00 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (4.), serija (R) 02.05 - Pregled programa

FILMSKI HIT TJEDNA

HTV 1, SUBOTA, 3.4.2004. 20.05

ANALIZIRAJ OVO – američki film
(ANALYZE THIS, 1999.)

Paul Vitti (R. De Niro), najmoćniji čovjek njujorškog podzemlja, nakon posjeta liječniku mora prihvatiti činjenicu da su njegovi zdravstveni problemi posljedica neriješenih psihičkih konflikata. Budući da ga za dva tjedna očekuje sveamerički sastanak mafijaša, odluči pronaći psihijatra koji će u nekoliko dana riješiti sve njegove probleme. Izabran je dr. Ben Sobol (B. Crystal), razvedeni čovjek koji živi sa sinom tinejdžerom i upravo je pred drugim brakom. Sobol se ne želi upuštati u posao s mafijašima i imati FBI za vratom, no Vitti je odlučan – liječit će se upravo kod njega. Kad Sobol otpuše na Floridu, gdje se treba vjenčati s novinarkom Laurom MacNamara (L. Kudrow), za njim stiže i Vitti, s cijelom svojom pratnjom, i od psihijatra očekuje da mu dvadeset četiri sata bude na raspolaganju...

Američki glumac i redatelj Harold Ramis (najveći mu je redateljski uspjeh komedija 'Beskrajni dan') nije pogriješio kad je za glavne uloge u filmu 'Analiziraj ovo' odabrao Roberta De Nira i Billyja Crystala. Slavni De Niro izvrstan je kao nemilosrdni gangster koji iznenađeno otkriva svoju ljudsku stranu: počinje osjećati strah, sve lakše se rasplače, a sve teže ubija protivnike i izdajnike.

Uloge: Robert De Niro, Billy Crystal, Lisa Kudrow, Chazz Palminteri, Joe Viterelli

Redatelj: Harold Ramis

Otvoren najveći literarni natječaj u Hrvatskoj

Natječaj ERATO za neafirmirane pjesnike svih dobi

U cilju poticanja književno-umjetničkog stvaralaštva i kulture, 11. ožujka press konferencijom održanom u Muzeju Mimara u Zagrebu, službeno je otvoren natječaj pod nazivom ERATO u organizaciji Međunarodnog instituta za književnost, najveći literarni natječaj ikad raspisan u Republici Hrvatskoj.

Natječaj ERATO je namijenjen hrvatskim iseljenicima (uključujući hrvatske klubove, KUD-ove te sva hrvatska društva u svojem okrugu), kako bi natječaj naišao na što veći odaziv. Detaljne Informacije o natječaju mogu se pronaći na službenoj web stranici Međunarodnog instituta za književnost www.erato.hr, gdje se zainteresirani mogu upisati i na njihovu mail-listu kako bi ih mogli redovito izvještavati o projektima koje provode.

Natječaj ERATO obuhvaća cjelokupnu dobnu strukturu građanstva, od učenika osnovne škole do umirovljenika, provodi se u RH te u dijaspori među hrvatskim iseljenicima, a podijeljen je u 3 kategorije; ERATO (za studente i odrasle svih životnih dobi), ERATO Teen (za učenike srednjih škola), ERATO Junior (za učenike osnovne škole od 5. do 8. razreda).

ZA PJESNIKE POČETNIKE

Međunarodni Institut za književnost raspisao je ovaj natječaj u svrhu promidžbe književno-umjetničkog stvaralaštva te obilježavanja Svjetskoga dana poezije (21. ožujka), ali i kako bi pomogao mladim (neafirmiranim) pjesnicima da objave svoje prve pjesničke uratke.

Natječajem se želi ohrabriti i potaknuti učenike i odrasle da izraze svoju jedinstvenu viziju, omogućiti da ta vizija bude čitljiva i dostupna na školskoj, lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini kroz pjesničke zbirke te objave na web stranicama Međunarodnog Instituta za književnost.

Želja je natječajem potaknuti i učenike na pisanje i čitanje poezije te razviti kod njih zanimanje i ljubav za školski predmet hrvatski jezik – kako bi već od djetinjstva (mladenaštva) stekli kulturu čitanja i izražavanja kroz pisanu riječ, pristigle radove ocjenjivat će višečlana komisija sastavljena od visokoobrazovanih stručnjaka s područja humanističkih znanosti (profesori hrvatskog jezika i književnosti te diplomirani komparatisti) te renomiranih hrvatskih pjesnika, među kojima su *Slavko Mihalić* i *Simo Mraović*.

Svi uspjelji radovi bit će tiskani u zajedničkoj zbirci pjesama te na CD-u, CD će sadržavati recitacije najuspjelijih pjesama te računalni zapis svih pjesama objavljenih u zbirci. Prijave za natječaj zaprimaju se zaključno do 25. svibnja 2004. godine. Svečana dodjela nagrada održat će se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, 24. lipnja 2004. godine uz prigodan kulturni program te mnoštvo uzvanika iz književnoga, političkog i javnog života. Nesebičnu potporu projektu te razumijevanje pružili su: uprava Muzeja Mimara te Nacionalne i sveučilišne

knjižnice, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo kulture te Hrvatska katolička crkva.

Međunarodni Institut za književnost (International Literary Institute) nevladina je, neprofitna, nestranačka organizacija sa sjedištem u Zagrebu. Institut od prosinca 2003. djeluje na području Republike Hrvatske, a surađuje sa sličnim institucijama iz cijeloga svijeta.

Međunarodni Institut za književnost član je UNESCO-a pri uredu za poeziju.

PRLJAVE NA NATJEČAJ ERATO

Sudionici natječaja radove mogu prijaviti: 1.) slanjem radova preporučenom poštom 2.) putem e-malla na erato@erato.hr 3.) ON-LINE pristupnicom na stranicama www.erato.hr

- 1.) Nagrada ERATO dodjeljuje se svake godine za najljepšu lirsku pjesmu. Pjesma koja se šalje na natječaj treba biti izvorni rad, pisana na hrvatskom jeziku te neobjavljivana,
- 2.) U literarnom natječaju ERATO pravo sudjelovanja imaju svi državljani Republike Hrvatske te svi Hrvati u inozemstvu bez obzira na spol, zvanje ili stupanj izobrazbe te bez obzira jesu li već prethodno objavljivali svoje pjesničke uratke ili ne,
- 3.) Pjesma koja se šalje na natječaj ne smije biti dobitnica neke druge literarne nagrade otprije.
- 4.) Preporučuju se radovi s ne manje od 50 riječi, odnosno ne više od 300 riječi (nije uvjet),
- 5.) Svaki sudionik natječaja može se natjecati samo jednom pjesmom.
- 6.) Tema pjesme je slobodna no moguće je izabrati i neki od ovih prijedloga: mir, svjetiljka, oluja, glas, prozor, pjesnik (kategorija ERATO) te nenasilje, vjetar, oko, ljubimac, prozor, majka (kategorije ERATO Junior i ERATO Teen)
- 7.) Komisija od minimalno 5 članova ocjenjivat će radove pod šiframa, po istom kriteriju svaku pjesmu ocjenama od 1 do 10 u nekoliko različitih kategorija te će na temelju najviših ocjena odabrati pobjednike.

NAGRADE

Prva nagrada – sedmodnevno ljetovanje za tri osobe u šibenskoj Rogoznici u apartmanu visoke kvalitete, PC računalo s pristupom internetu, zbirka pjesama s najuspjelijim radovima s natječaja i CD s recitacijama pobjedničkih pjesama

Druga nagrada – sedmodnevno ljetovanje za tri osobe u šibenskoj Rogoznici u apartmanu visoke kvalitete, zbirka pjesama s najuspjelijim radovima s natječaja i CD s recitacijama pobjedničkih pjesama

Treća nagrada – sedmodnevno ljetovanje za tri osobe u šibenskoj Rogoznici u apartmanu visoke kvalitete, zbirka pjesama s najuspjelijim radovima s natječaja i CD s recitacijama pobjedničkih pjesama.

Sudionike natječaja, autore pjesama od 4. do 10. mjesta, Institut nagrađuje prigodnom knjigom, a za kategoriju ERATO Junior uz knjigu još daruje CD »Učilica«.

Postoji i nagrada za razred i školu s najvećim odazivom na Natječaj ERATO.

Razred te škola sa najvećim odazivom na natječaj u kategorijama ERATO Junior te ERATO Teen (broj prijavljenih u odnosu na ukupan broj učenika razreda odnosno škole) bit će bogato nagrađeni atraktivnim poklon paketima sponzora. Isto tako će profesoru(-ici) hrvatskog jezika i književnosti pobjedničkog razreda te ravnatelj(-ici) škole biti uručena vrijedna nagrada i posebno priznanje za doprinos pjesničkom stvaralaštvu, poticanju kreativnosti te izražavanja na hrvatskom jeziku kod mladih.

Nepostojeći zvuk orgulja

Od samih početaka izlaženja Hrvatske riječi pratim prosudbe glazbenih događanja iz pera gospodina R. G. Tillya. Ne znam na koji je način dotični novinar u vezi sa sakralnom glazbom, ali mislim da se prosudbe koje iznosi o ovoj vrsti glazbe ne mogu tretirati tim stilom ocjenjivanja i pisanja.

Što bi trebalo značiti »nastup nabijen duhovnošću, patosom istinske religioznosti, nadnaravno uzbuđujuće« i tome slično?! A kad se uz sve ove epitete dobrog koncerta uvuče i koja neistina, koja vrijeda izvođača, onda to svakako treba iznijeti javno.

Konkretno, želim skrenuti pažnju na članak iz prošlog broja (60) sa strane 37. o gostovanju zbora Schola Cantorum iz Bečeja u Franjevačkoj crkvi 21. ožujka 2004. godine. U tekstu se između ostalog kaže: »Kakav je samo vrsni odabir skladbi i tema bio na repertoaru bečejskog zbora...« Tu počinju ocjene o izvedenom programu, te se nabrajaju i hvale izvedbe skladbi koje uopće nisu izvedene. Kako možemo suditi o nečemu što nismo čuli!!

Doduše, program je izmijenjen na dan koncerta, ali su promjene prije izvedbe bile najavljene. Međutim, vrhunac teksta je u sljedećem: »Iako je u gotovo svim spomenutim temama zbor pratio neponovljivi zvuk orgulja franjevačke crkve...o atmosferi u franjevačkoj crkvi sv. Mihaela da se i ne govori.«

Kao prvo, zvuk orgulja na ovoj misi nismo mogli čuti, jer je zbor sve skladbe izveo a cappella, to jest bez orguljske pratnje, s tako sigurnom uvježbanošću i jasnom intonacijom, da mogu biti uzor nekim mnogo razvikanim izvedbama. A što se programske koncepcije tiče, bila je vrlo dobro koncipirana, od gregorijanike, preko Rosselija, Bacha, Esztehazija, te na kraju napjeva iz Taizea, Magnificat.

U svakom slučaju treba pohvaliti zbor Schola Cantorum za solidan nastup, a dotičnom novinaru poručujem da kada ubuduće piše izvješće o koncertu, na kojem nije prisutan, barem sazna za promjenu programa, da uz zbor ne zazvuči neki nepredviđen instrument!

Miroslav Stantić,
Subotica

Danas

Folklor u Starom Žedniku

Poslije par naslova o Žedniku mislim da bi pažnje vrijedan bio i osvrt na dio kulturne aktivnosti koju vode aktivisti iz Mjesne zajednice, a koja ove godine ima svoj jubilej.

Brojna djeca okupljena u folklornu sekciju, koja je ogranak HKC – Bunjevačko kolo, uče naše narodne plesove. Traje to evo deset godina (1994.-2004.). Možda u ovoj godini, kada slavimo jubilej – 10 godina postojanja, treba progovoriti nešto o tome. Mislim da mnogi Žedničani ne znaju baš previše o ovome, jer postali smo sekcija HKC-a 1994. godine u vrijeme kada je sve što je nosilo predznak – hrvatsko – bilo grešno. Zato se o našem ogranku ne zna previše.

Suradnja je bila intenzivna. HKC je nastupao na žedničkim Dužijancama, naši mali plesači išli su na godišnje koncerte HKC-a. Suradnja u zadnje vrijeme svedena je na to da HKC daje korepetitora, ko-reografa i financijski pomogne paketiće za sv. Nikolu. Iz toga razloga, djeca i roditelji sve više naglašavaju da nisu zadovoljni maćehinskim odnosom prema njima. Vlastitim snagama MZ i mještana obnovljene su nošnje za svu djecu, a sašivene i nove. Probe u zimskoj periodu djeca imaju u školi. Tako udruženi funkcioniramo deset godina. Veliki doprinos daju volonteri, članovi Mjesne zajednice i roditelji.

Ponosni smo na svoj jubilej. Ponosni smo što trajemo i onda kada osjećamo podređenost. Lijepa ljudska osobina je biti ustrajan i postojan u opredjeljenju. Velika stvar je što se naša djeca nisu demoralizirala, te lijepo napreduju. Ako želite vidjeti njihovu vještinu, pozovite ih u goste..

Kata Milodanović-Ostrogonac
Stari Žednik

Istina je samo jedna

Svako zašto ima svoje zato... Tako bih počeo pobijati neosnovane argumente Predsjedništva DSHV-a, s kojim žele izmanipulirati hrvatsko građanstvo i mene osobno. To im neće nikako uspjeti, jer sam ja uzrok osobnih interesa pojedinih članova Predsjedništva DSHV-a od kojih oni imaju materijalne koristi i to je najvažniji razlog, zbog kojeg se oni uporno i strasno bore za pozicije u Predsjedništvu DSHV-a, sve

ostalo je prazna priča.

Pitam se – tko bi financirao stranku i time se ponosio, a da za uzvrat ne dobije ništa. Nitko! Svatko tko daje novac, time kupuje moć i status ili ga umnožava kroz tzv. kompenzacije, što je istakao jedan od čelnika DSHV-a na zadnjoj skupštini.

Predsjedništvo neće i ne želi biti objektivno da pogleda istini u oči, jer tada dolazi do obrta cijele situacije i snosi odgovornost, a to je bit svega. Nitko ne želi ni za što odgovarati ni moralno, niti materijalno.

Kakvo je to Predsjedništvo koje u svojim redovima ima čovjeka koji direktno vrijeda četvrtinu delegata skupštine DSHV-a i naziva ih »budalama«? Pa molim vas, to je sramota za sve Hrvate Bunjevence, da itko, pa makar to bio i jedan *Martin Bačić*, nema pravo javno vrijeđati ljude zato što su dali podršku za kandidaturu *Blaška Temunovića*. Zar on nije itekako zaslužio da bude izbačen iz stranke? – upravljajući strankom i koristeći svoju financijsku moć, ali ne obazirući se na tuđe interese. Praviti starački dom i glasove kupovati ručkom, to vrijeme je već odavno iza nas. Dajte ljudi probudite se, zar vam nisu javili da je 21. vijek već uveliko počeo? Probudite se iz svog svijeta koji je totalno nerealan i licemjerman! Što vi to Hrvatima nudite? Zar mislite Hrvatima prodavati jeftine priručnike, to jest rječnike hrvatsko-mađarskog jezika? Takvom politikom nećete uspjeti nametnuti Hrvatima drugi materinji jezik. Korisno je znati mađjarski jezik, ali zar je potrebno odbaciti svoje korijene, spustiti se još niže i izgubiti dostojanstvo?

Zato mi je obraz čist, jer svakom ludilu dođe sudnji dan, tako će i ovom, ali je li potrebno da za takve političke promašaje svi ispaštamo, a ne samo šaka slijepih ljudi čiji ego je mnogo veći od cijelog hrvatskog interesa.

Što se prije probudite iz zimskog sna, proljeće će prije doći kod svih nas. Molim hrvatski nacionalni živalj da razmisli tko će ga zastupati, jer nekad je potrebno biti što dalje od ovakvih zaludenih samozaljubljenika koji misle da budućnost Hrvata Bunjevaca zavisi od njih nekolicine, naprotiv, oni su samo kap u moru koje će ih progutati, jer drugo nisu ni zaslužili.

Blaško Temunović,
Subotica

Upitna dobronamjernost

U novinarskom izvješću o večeri posvećenoj *Matiji Poljakoviću* doista ne piše sve što sam u svom uvodnom pozdravu rekla, ali to ne bi smjelo biti povod gospodinu *Grgi Bačliji* da s vrlo upitnom dobronamjernošću napadne i mene osobno i Hrvatsku čitaonicu. Budući da je i sam prisustvovao, dapače i uzeo riječ nakon predavača, nevjerojatno je da nije upamtio da je voditeljica (dolje potpisana) rekla: »Dragi prijatelji, drago mi je što smo se okupili nakon tridesetak godina od smrti Matije Poljakovića ali ipak u bitno drugačijim okolnostima, ne više manja grupa književnika u privatnom stanu (kako smo i na pozivnici citirali Lazara Merkovića), već evo u ovolikom broju (stotinjak prisutnih) i to u prijateljskom ozračju restorana 'Dukat'«. Dakle, »imenovana« nije nikada ni rekla ni napisala da nitko do tada nije ništa slično organizirao ili posvetio Matiji Poljakoviću. Poznat je mnogima moj stav da sve što radimo treba graditi na pozitivnim iskustvima onih koji su već nešto stvorili a naši književnici, samim tim i Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« imaju se čime pohvaliti u tom smislu. »Bunjevačko kolo« je bilo i ostalo stožer kulturnog života naše zajednice.

Upravo stoga što nemam nikakvih »zadnjih« namjera, ne mislim da uvijek i u svakom trenutku treba podsjećati na sve što se do danas priredilo. I sada ne bih odgovorila, napose ne subotičkoj javnosti koja je upoznata sa svime što radimo, ali su mi pred očima ljudi iz Srijema, Podunavlja, Sombora i svih onih mjesta s kojima sam svih ovih godina surađivala. Oni ne moraju znati što se krije iza primjedbi gospodina Bačlije. U programima Hrvatske čitaonice sudjelovali su književnici, novinari, prevodioci, pjesnici amateri, filmski stvaratelji, likovni i glazbeni umjetnici, učite-

ljice, djeca osnovnih i srednjih škola, studenti... A Hrvatska je čitaonica imala sluha za one koji su se obraćali s idejama, sa željom da pokušaju stvoriti nešto vrhunsko, profesionalno. Da li je to konkurencija ili pak ponuda da se sustavno bavimo čuvanjem jezika, pisanjem o našoj književnoj i kulturnoj baštini, obilježavanjem datuma vezanih za naše poznate i zaslužne članove?

Istina je da se dvije godine za redom priređuju »Dani Balinta Vujkova« koji u svom sadržajnom smislu imaju najviše znanstvene standarde, ali i uključivanje onih namjlađih u program kojim gradimo temelje za očuvanje jezika i svega što ide uz to. Znam jako dobro da se Balintu posvetila vrlo lijepa pažnja još 1994. godine, nitko nikada to nije omalovažio, čak su isti sudionici... Ipak, pitam: zašto bi smetalo da našem najvećem sakupljaču narodnog blaga posvetimo još veću pozornost, zašto s njegovim radom ne bismo upoznali našu djecu u školama? Pa to rade sa svojim velikanima i drugi narodi s kojima živimo. Ima istine da gajim određeni »vid samohvalisanja i isticanja nekih zasluga« ali ne kada je u pitanju organiziranje »memorijalnih sjećanja« već kada »moji« recitatori na hrvatskom jeziku dođu do republičkog natjecanja, kada u samo dvije godine nakon »Dana Balinta Vujkova« ostane snimljeno 5 CD-a s narodnim pripovijetkama i suvremenim stvaralaštvom, kada se pojave knjige u kojima se ne vrijeđaju drugi nego donose istraživačke radove na polju povijesti književnosti i kulturne povijesti, kada ostane snimljen dokumentarni film o nekoj osobi, kada se okupe djeca, mladi i odrasli na natjecanju »Pripovidamo pripovijetke i bajke Balinta Vujkova« iz Sombora s okolicom i Subotice s okolicom, kada se okupe pjesnici iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice, kada se na smotri recitatora na hrvatskom jeziku pojavi 120

sudionika s roditeljima i učiteljicama, kada se napokon na te »Dane« odazovu stručnjaci iz Hrvatske i Mađarske... Da, doista sam ponosna na sve ove ljude i na one koji zajedno sa mnom rade srcem i dušom na očuvanju naše kulturne baštine. Od svega toga ne mislim da sam stekla veliku slavu a materijalnu korist ponajmanje, ali duhovna je satisfakcija ogromna i samo je ponekad pomute osobe nedobronamjerne. Priznajem, samo sam čovjek, emotivna osoba koja se mora izboriti i sa suprotnim tvrdnjama. A postupci, mislim, najviše govore o ljudima...

Katarina Čeliković, Subotica

»MILENIJUM OSIGURANJE«

A.D. BEOGRAD FILIJALA SUBOTICA

Tražimo ambiciozne, komunikativne mlade osobe za rad na pribavi osiguranja. Zarada po učinku.

Pošaljite Vaš C.V. na adresu:
»MILENIJUM OSIGURANJE« A.D.
BEOGRAD
FILIJALA SUBOTICA
Karadorđev put br. 7.
24000 SUBOTICA
E-mail: mios@tippnet.co.yu

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku 19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
»Razgovor s povodom« (utorkom)
»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

»Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
»Putokazi« (srijedom)
»Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz-a (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net

MINEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-065

NOVO na našem tržištu!!
garniture JORDAN i DARIO

21.225⁰⁰

15.861⁰⁰

49.420⁰⁰

8.683²⁰

10.612⁰⁰

15.912²⁰

31.488⁰⁰

35.552⁰⁰

10.584⁰⁰

8.640⁰⁰

12.960⁰⁰

15.177⁰⁰

3.546⁷²

2.494⁰⁰

5.040⁰⁰

44.782⁰⁰

6.480⁰⁰

27.560⁰⁰

10.368⁰⁰

4.320⁰⁰

6.696⁰⁰

40.176⁰⁰

38.016⁰⁰

1.518⁰⁰

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka (JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvođanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

